Татарстан Республикасы
Әлмәт муниципаль районының
Кичү авыл Советы

КАРАРЫ

29 январь 2025 ел №109

Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының Кичү авыл җирлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау турында

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы, «Әйләнә-тирә мохитне саклау турында» 2002 елның 10 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы, «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы, «Россия Федерациясендә автомобиль юллары һәм юл эшчәнлеге турында һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү хакында» 2007 елның 8 ноябрендәге 257-ФЗ номерлы федераль законнар, Әлмәт муниципаль районының «Кичү авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы, Әлмәт муниципаль районы Кичү авыл җирлеге башлыгының «Ачык тыңлаулар билгеләү турында» 2024 елның 12 декабрендәге 5 номерлы карары нигезендә узган 2025 елның 17 гыйнварендәге ачык тыңлаулар нәтиҗәләре буенча бәяләмәләр нигезендә, Әлмәт шәһәр прокуратурасының 2023 елның 26 июнендәге 02-08-02/652 номерлы күрсәтмәсен карап

Кичү авыл Советы КАРАР БИРӘ:

1. Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының Кичү авыл җирлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен расларга (карарга 1 нче кушымта).

2. Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының Кичү авыл Советы карарының үз көчен югалтуын танырга:

- «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының Кичү авыл җирлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау турында» 2012 елның 24 июлендәге 47а номерлы;

-«Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының Кичү авыл җирлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау турында» 2012 елның 24 июлендәге 47а номерлы карарына үзгәрешләр кертү турында» 2014 елның 21 апрелендәге 106 номерлы.

3. Әлеге карарны Кичү авылы, Үзәк урам, 50 нче йорт; Нагорное авылы, Үзәк урам, 17 торак пункт территориясендә урнашкан махсус мәгълүмат стендларында игълан итәргә, «Татарстан Республикасының рәсми хокукый мәгълүмат порталында» (PRAVO.TATARSTAN.RU) һәм «Интернет» мәгълүмати-телекоммуникация челтәренең Әлмәт муниципаль районы сайтында урнаштырырга.

4. Әлеге карар рәсми басылып чыкканнан соң (халыкка җиткерелгәннән) үз көченә керә.

5. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үз өстемдә калдырам.

Кечү авыл
җирлеге башлыгы Г.П.Туманова

Татарстан Республикасы
Әлмәт муниципаль районы
Кичү авыл Советының
29 январендәге 2025 ел №109
карары белән расланган
1 нче кушымта

Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының Кичү авыл җирлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләре

1 бүлек. Гомуми ни гезләмәләр

Статья 1

Әлеге Кагыйдәләр «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Әйләнә-тирә мохитне саклау турында» 2002 елның 10 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль закон, «Җитештерү һәм куллану калдыклары турында» 1998 елның 24 июнендәге 89-ФЗ номерлы Федераль закон, «Россия Федерациясендә Янгынга каршы режим кагыйдәләрен раслау турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2020 елның 16 сентябрендәге 1479 номерлы карары нигезендә эшләнгән.

Статья 2

Әлеге Кагыйдәләр түбәндәгеләрне билгели: биналарны (торак йортларны да кертеп), төзелмәләрне һәм алар урнашкан җир кишәрлекләрен тышкы күренешенә, тиешле биналарның һәм корылмаларның фасадларын һәм коймаларын тышкы кыяфәтенә, төзекләндерү эшләре һәм аларны үтәү ешлыгына карата таләпләр; биналар (алардагы урыннар) милекчеләренең һәм янәшәдәге территорияләрне төзекләндерүдә катнашу тәртибе; Кичү авыл җирлеге территориясен төзекләндерүне оештыру (урамнарны яктыртуны, территорияне яшелләндерүне кертеп, урамнар исемнәре һәм йортларның номерлары булган күрсәткечләрне урнаштыру, кече архитектура формаларын урнаштыру һәм карап тоту) (алга таба - Җирлек).

Статья 3

Әлеге Кагыйдәләр Җирлек территориясендә барлык физик һәм юридик затлар тарафыннан башкару мәҗбүри.

Статья 4

Беркетелгән территорияләрне һәм ишегалды территорияләрен (алга таба - җаваплы затлар) тотуга һәм җыештыруга җаваплы затлар - гражданнар, вазыйфаи һәм юридик затлар, җир кишәрлекләре милекчеләре һәм (яисә) алардан файдаланучы индивидуаль эшкуарлар, төзелгән шартнамәләр нигезендә территорияләрне тоту һәм җыештыру эшләрен башкаручы гражданнар, биналар, корылмалар, корылмалар һәм ясалма корылмалар, җир асты һәм җир асты коммуникацияләре, аларның конструктив элементлары һәм инженер тәэминаты объектлары, шулай ук төзелгән шартнамәләр нигезендә территорияләрне тоту һәм җыештыру эшләрен башкаручы юридик һәм физик затлар, индивидуаль эшкуарлар.

Статья 5

Әлеге Кагыйдәләрнең үтәлешен тикшереп торуны җирлек Башкарма комитеты, эчке эшләр органнары (килешү буенча), санитар-эпидемиологик

күзәтчелек (килешү буенча) һәм башка вәкаләтле органнар, оешмалар ярдәмендә үз компетенцияләре нигезендә тәэмин итә.

2 бүлек. Төп төшенчәләр

Статья 6

Әлеге Кагыйдәләрне гамәлгә ашыру максатларында түбәндәге төшенчәләр кулланыла:

- авария хәлендәге җир эшләре - аварияләрне һәм авария хәлендәге хәлләрне бетерү максатыннан башкарыла торган, шулай ук кешеләрнең яшәү һәм сәламәтлегенә гамәлдәге куркыныч янауны, җир асты корылмаларында һәм коммуникацияләрендә, биналарда, юлларда һәм башка корылмаларда гадәттән тыш хәлләрне бетерү өчен җитештерелә торган ашыгыч үтәлеш таләп итә торган эшләр;

- гомуми файдаланудагы автомобиль юлы - алар буенча йөрү һәм аларга транспорт чаралары керү өчен гомуми файдаланудагы җирле әһәмияттәге транспорт инфраструктурасы объекты;

- җирле әһәмияттәге автомобиль юлы - транспорт чаралары хәрәкәте өчен билгеләнгән һәм автомобиль юлының бүленгән полосасы чикләрендә урнашкан һәм алар астында урнашкан конструктив элементларны (юл полотносы, юл өслеге һәм шуңа охшаш элементлар) һәм аның технологик өлеше булган юл корылмаларын, саклагыч юл корылмаларын, ясалма юл корылмаларын, җитештерү объектларын, автомобиль юлларын төзекләндерү элементларын үз эченә алган транспорт инфраструктурасы объекты;

-хуҗасыз транспорт чарасы - милекчесе булмаган яисә милекчесе билгесез булган яисә, әгәр законнарда башкасы каралмаган булса, милекчесе милек хокукыннан баш тарткан транспорт чарасы;

- территорияне төзекләндерү - муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрендә билгеләнгән гражданнарның яшәү шартларының уңайлылыгын тәэмин итүгә һәм арттыруга юнәлдерелгән чаралар комплексын гамәлгә ашыру, торак пункт территорияләрен һәм мондый территорияләрдә урнашкан объектларны, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләрне, җир кишәрлекләрен, биналарны, корылмаларны, корылмаларны, янәшәдәге территорияләрне карап тоту буенча җирлек территориясенең санитар һәм эстетик торышын яхшыртуга һәм саклауга юнәлдерелгән эшчәнлек;

- Сосновский балтырганы - эре үләнчел үсемлек, зонтиклар семьялыгының балтырганнар ыруы төре. Үсемлек озак төзәлми торган көчле пешүләр китереп чыгарырга сәләтле;

- ташланган транспорт чарасы - милекче тарафыннан алты ай вакытка һәм аннан да күбрәк халәттә калдырылган транспорт чарасы, аңа башка затларның ирекле керү мөмкинлеген дә кире какмый (ишек, кузов пыяласы элементлары, кузовның башка элементлары, ябылмаган ишекләр булмау, ишекләрне бикләп алу мөмкинлеге булмау һ.б.лар аркасында), шулай ук билгеләнү (төшерелгән тәгәрмәчләр, тәгәрмәчләр, башка конструктив детальләр яки башкалар) буенча файдалану мөмкинлеге булмау билгеләре булган һәм шул ук вакытта әлеге Кагыйдәләр таләпләрен бозып урнаштырылган гомуми файдалану урыннарында (йорт яны территорияләрендә) булган транспорт чараларын саклау, җәяүлеләр узу, территорияләрне җыештыру, махсус транспорт һәм чүп җыю машиналарын подъездларга һәм чүп контейнерларына һәм (яисә) урнаштырылган транспорт чараларын саклау өчен билгеләнмәү билгеләре булган;

- бункер - эре габаритлы калдыкларны җыю өчен билгеләнгән чүп-чар

җыю урыны;

- вертикаль яшелләндерү - биналарның фасад өслекләрен һәм корылмаларны, балконнарны, көймәләрне, галереяларны, терәк стеналарын һ.б. да стационар һәм мобиль яшел утыртмаларны урнаштыру өчен файдалану;

- коммуникацияләр хуҗалары - җир асты коммуникацияләре һәм корылмалары, шул исәптән элемтә, газ белән тәэмин итү, су белән тәэмин итү, су бүлеп бирү һәм җылылык белән тәэмин итү челтәрләре, шулай ук әлеге объектлар үз милкендә булган физик затлар балансында булган оешмалар;

- квартал эчендәге (җирле) машина юлы-магистраль урамнардан торак йортлар төркемнәренә һәм кварталның башка урыннарына транспорт һәм җәяүлеләр хәрәкәте өчен билгеләнгән автомобиль юлы;

- каты коммуналь калдыкларны чыгару - каты коммуналь калдыкларны тупланган урыннардан (мәйданчыклардан) каты коммуналь калдыкларны эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру, күмү өчен файдаланыла торган объектларга кадәр ташу;

- газон - махсус сайлап алынган үлән орлыкларын чәчү нәтиҗәсендә барлыкка килә торган үлән капламы, ул утыртулар, парк корылмалары өчен фон һәм ландшафт композициясенең мөстәкыйль элементы булып тора;

- кунаклар өчен машина кую урыны - торак зоналарына килүчеләрнең җиңел автомобильләрен кую өчен билгеләнгән ачык мәйданчык;

- гербицидлар-үсемлекләрне юк итү өчен кулланыла торган химик матдәләр;

- ишегалды корылмалары-җир кишәрлегендә урнашкан вакытлыча ярдәмче корылмалар (баз, Күгәрчен оялары, сарайлар һ. б.);

- ишегалды территориясе-күпфатирлы бер яки берничә йорт янәшәсендә төзелгән һәм анда яшәүче затларның яисә җәмәгать биналарының гомуми файдалануында булган һәм аларның эшләвен тәэмин итә торган территория. Күпфатирлы йортларның ишегалды территориясендә балалар мәйданчыклары, ял итү, кер киптерү, автомобильләр кую урыннары, яшеллекләр һәм җәмәгать файдалануындагы башка объектлар урнаштырыла;

- балалар мәйданчыгы - өслегендә балалар уеннары өчен билгеләнгән объектлар (таучыклар, карусельләр, таган, комлыклар һәм (яисә) башка шундый объектлар)урнашкан җир кишәрлеге;

- йорт биләмәсе - ишегалды корылмалары булган индивидуаль торак йорт һәм әлеге йорт урнашкан җир кишәрлеге;

- йорт билгеләре - аншлаг (урам, мәйдан, проспект исеме күрсәткече), номер билгесе (йорт һәм корпус номеры күрсәткече), подъезд һәм фатир номеры күрсәткече, инвалидлар өчен объекттан файдалану мөмкинлегенең халыкара символы, флаг тоткычлар, истәлек такталары, полигонометрик билге, янгын гидранты күрсәткече, грунт геодезия билгеләре күрсәткече, магистраль камералары һәм коелар күрсәткечләре суүткәргеч челтәре, канализация күрсәткече, җир асты газүткәргече корылмалары күрсәткече;

- эшләрнең заказчысы - объектның йә җир кишәрлегенең хуҗасы (яисә үзе аның хуҗасы) тарафыннан вәкаләт бирелгән, объектлар төзүне, реконструкцияләүне һәм ремонтлауны (капиталь ремонтлауны), шулай ук инженерлык эзләнүләрен башкаруны, объектлар төзү, реконструкцияләү, ремонтлау (капиталь ремонтлау) өчен проект документациясен әзерләүне тәэмин итүче юридик яисә физик зат;

- кышкы чор - туфрак һәм тышкы һава температурасы җир эшләрен, яшеллекләрне, өслекләрне торгызу эшләрен, шулай ук төзекләндерү буенча башка эшләрне башкарырга мөмкинлек бирми торган вакыт чоры (1 ноябрь - 31

март);

- яшел утыртмалар - билгеле бер территориядәге агач-куак һәм үлән үсемлекләре җыелмасы;

- җир кишәрлеге - чикләре федераль законнар нигезендә билгеләнгән җир өслегенең өлеше;

- җир эшләре-җирлек территориясен төзекләндерүгә бәйле комплекслы эшләр, аңа грунт казу (эшкәртү), аны күчерү, грунтны тигезләп салу һәм тыгызлау, шуның белән бәйле эшләр керә;

- эшләр алып бару зонасы-төзелеш, инженерлык коммуникацияләре салу, капиталь һәм башка ремонт эшләре рөхсәт ителгән киртәләнгән территория. Төрле эшләрне башкару (авария хәлендәгеләреннән тыш), җиһазларны, материалларны, калдыкларны, техник инвентарьны тиешле киртәләрдән читкә җыю тыела;

- инженерлык коммуникацияләре - инженер-техник тәэмин итү челтәрләре: Сууткәргеч, канализация, җылыту, торбаүткәргечләр, электр тапшыру, элемтә линияләре һәм җирлек территориясендә булган яисә салына торган башка инженерлык корылмалары;

- контейнер - каты коммуналь калдыкларны, эре габаритлы калдыклардан тыш, җыю өчен билгеләнгән чүп җыю контейнеры;

- контейнер мәйданчыгы - Россия Федерациясенең әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге законнары һәм Россия Федерациясенең халыкның санитар-эпидемиологик иминлеген тәэмин итү өлкәсендәге законнары таләпләренә туры китереп төзелгән һәм контейнерлар һәм бункерлар урнаштыру өчен билгеләнгән каты коммуналь калдыклар туплау урыны (мәйданчыгы) ;

- бозылган төзекләндерүне комплекслы торгызу - юлның, тротуарның бөтен киңлегенә ясалма өслекне сыйфатлы итеп торгызу, кире бордюр ташы кую, туфракның уңдырышлы катламын торгызу, тырма астындагы газоннарны ремонтлау, газон үләннәре чәчү һәм бозылган яшел үсентеләр утырту, реклама конструкцияләрен һәм төзекләндерүнең башка элементларын торгызу;

- эре габаритлы калдыклар - каты коммуналь калдыклар (мебель, көнкүреш техникасы, торак урыннарны ремонтлаудан калган калдыклар һ.б.), аларның күләме аларны контейнерларга җыярга мөмкинлек бирми.

- чүп өеме - контейнер мәйданчыгында яисә теләсә кайсы территориядә каты көнкүреш калдыклары һәм эре габаритлы чүп-чарның 1 кубометрдан артмаган күләмдә ташлануы;

- тышкы яктырту - тәүлекнең караңгы вакытында юлларны, урамнарны, мәйданнарны, паркларны, скверларны, ишегалларын һәм җәяүлеләр юлларын яктырту өчен билгеләнгән элементлар җыелмасы;

- капиталь булмаган төзелмә, корылмалар - җир белән ныклы бәйләнеше булмаган һәм аларның конструктив характеристикалары аларның күченүен һәм (яисә) демонтажны гамәлгә ашырырга мөмкинлек бирә һәм алга таба, төзелешләрнең, корылмаларның төп характеристикаларын үзгәртмичә һәм билгеләүгә тулысынча зыян китермичә җыела торган төзелеш, корылмалар;

- рөхсәтсез чүплек-юридик яки физик затлар эшчәнлеге барышында барлыкка килгән каты көнкүреш, эре габаритлы, төзелеш калдыкларын, башка чүп-чарны 50 кв. м дан артык мәйданда һәм 30 куб. м дан артык күләмдә үз белдеге белән (рөхсәтсез) ташлау (урнаштыру) яки җыю;

- төзекләндерү объектлары - җир кишәрлекләренең ясалма өслеге (асфальт-бетон, бетон өслек һ. б.), иҗтимагый-эшлекле, торак һәм рекреация зоналарындагы җир кишәрлекләренең биналар һәм корылмалар биләмәгән башка өлешләре, шул исәптән мәйданнар, урамнар, юллар, юллар, ишегалды эчендәге киңлекләр, балалар, спорт һәм спорт уеннары мәйданчыклар,

хуҗалык мәйданчыклары; җирле әһәмияттәге автомобиль юллары; махсус сакланылучы табигать объектлары һәм тарихи-мәдәни әһәмияткә ия җирләр территорияләрен, шулай ук зиратларны, яшел утыртмаларны (агачлар, куаклар, газоннар һ. б.); тышкы яктырту һәм архитектура-сәнгатьчә яктырту җайланмаларын; коймаларны, коймаларны, капкаларны; балалар, спорт һәм спорт-уен мәйданчыкларын җиһазлау объектларын; бәйрәм предметларын төзекләндерү элементлары буларак карала торган ландшафт һәм башка бизәлеш; территорияне санитар карап тоту өчен билгеләнгән урыннар, җайланмалар һәм корылмалар, шул исәптән чүп-чарны, җитештерү һәм куллану калдыкларын җыю һәм чыгару өчен җайланмалар һәм корылмалар; җитештерү зоналары һәм аерым җитештерү объектлары территорияләрен, инженерлык инфраструктурасы зоналарын, махсус билгеләнештәге зоналарны төзекләндерү объектлары сыйфатында карала торган, шулай ук тиешле санитар-яклау зоналары; аерым торак биналар, җитештерү һәм инженерлык корылмалары; хокук субъектларының гамәлләре законнарда билгеләнгән төзекләндерү кагыйдәләре һәм нормалары белән җайга салына торган башка объектлар;

- инженерлык коммуникацияләрен салуга, үзгәртеп коруга һәм ремонтлауга бәйле биналарны, төзелмәләрне, корылмаларны төзү, ремонтлау һәм реконструкцияләү эшләрен, яшелләндерү чараларын, җир эшләрен алып баруга, стационар булмаган объектларны, төзекләндерүнең ясалма объектларын урнаштыруга, юллар төзүгә һәм ремонтлауга мәҗбүри таләпләр - билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелгән рөхсәт һәм проект документларының, махсуслаштырылган оешмалар белән шартнамәләрнең булуы һәм дәүләт һәм муниципаль стандартлар нигезендә җирлек территориясенең иминлеген тәэмин итү, санитария нормаларын үтәү һәм эстетик торышын саклау буенча чаралар комплексын үтәү;

- яшелләндерү - үсемлек компонентларын актив кулланып җирлек тирәлеген формалаштыруны тәэмин итә торган территорияне төзекләндерү һәм ландшафт оешмасы элементы, шулай ук инженерлык әзерлегенең төрле төрләре буенча эшләр үткәрүгә (вертикаль планлаштыру, җир өслеген ясалма үзгәртүләр, ябалдашларны кыскарту һ.б.) һәм яшелләндерелгән территорияләрне агачларны, шул исәптән эре үлчәмнәрне, куакларны турыдан-туры утырту, үләнле газоннар, чәчәклекләр, альпинарийлар һәм рокарилар төзү, махсуслаштырылган бакчалар төзү һ.б.лар төзү белән бәйле комплекслы процесс;

- гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр - төрле ял итү рәвешләре өчен билгеләнгән яшелләндерелгән территория (урман парклары, парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар, авыл урманнары);

- чикләнгән файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр-дәвалау, балалар уку һәм фәнни учреждениеләренең, сәнәгать предприятиеләренең, спорт комплексларының, торак кварталларның яшелләндерелгән территориясе;

- махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр - санитария зоналары, су саклау зоналары, зиратларны яшелләндерү, үсентеләр питомниклары;

- махсус сакланылучы табигать территорияләре-махсус табигатьне саклау, фәнни, мәдәни, эстетик, рекреацион һәм савыктыру әһәмиятенә ия, җирле үзидарә органнары карарлары белән тулысынча яисә өлешчә хуҗалык файдалануыннан алынган һәм алар өчен махсус саклау режимы билгеләнгән табигать комплекслары һәм объектлары урнашкан җир, су өслеге һәм алар өстендәге һава киңлеге кишәрлекләре;

- җәмәгать транспортын көтү тукталышы - җәмәгать транспорты

тукталыш зонасы, пассажирларны утырту һәм төшереп калдыру зонасы, җәмәгать транспорты пассажирларын көтү зонасы булган махсус җиһазландырылган мәйданчык;

- җитештерү һәм куллану калдыклары (алга таба - калдыклар) - җитештерү, эшләр башкару, хезмәтләр күрсәтү процессында яисә куллану процессында барлыкка килгән, юкка чыгарыла торган, бетерү өчен билгеләнгән яисә әлеге Федераль закон нигезендә бетерелергә тиешле матдәләр яисә предметлар. Калдыкларга Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә файдаланыла торган төп грунт, шулай ук "Җир асты байлыклары турында"1992 елның 21 февралендәге 2395-I номерлы Россия Федерациясе Законы нигезендә файдаланылырга тиешле вакланган һәм урнашкан тау токымнары керми;

- пандус - халыкның аз хәрәкәтләнүче төркемнәре өчен төрле объектлардан файдалану мөмкинлеген тәэмин итү өчен сөзәк авыш мәйданчык;

- парковка (парковка урыны) - махсус билгеләнгән һәм кирәк булганда төзекләндерелгән һәм җиһазландырылган, шул исәптән автомобиль юлының бер өлеше һәм (яисә) машина юлының һәм (яисә) тротуарга, юл кыры, эстакада яисә күпергә терәлеп торучы йә эстакада яны яисә җир асты киңлекләренең, мәйданнарның һәм урам-юл челтәренең башка объектларының бер өлеше булып торучы һәм транспорт чараларын түләүле нигездә оешкан рәвештә урнаштыру өчен билгеләнгән яисә автомобиль юлының милекчесе яисә башка хуҗасы, җир кишәрлеге милекчесе карары буенча түләү алмыйча гына билгеләнгән урыннар;

- җәяүлеләр коммуникацияләре - тротуарлар, аллеялар, юллар, җирлек территориясендә җәяүлеләр элемтәсен һәм хәрәкәтен тәэмин итүче сукмаклар. Җәяүлеләр коммуникацияләре муниципаль берәмлек территориясендә җәяүлеләр элемтәсен һәм хәрәкәтен тәэмин итә. Торак пункт территориясендә җәяүлеләр коммуникацияләрен урнаштырганда түбәндәгеләрне тәэмин итәргә кирәк: транспорт коммуникацияләре белән кисешүләрнең минималь санын, җәяүлеләр коммуникацияләре системасының өзлексезлеген, кешеләрнең, инвалидларны һәм халыкның аз хәрәкәтләнүче төркемнәрен дә кертеп, имин, тоткарлыксыз һәм уңайлы хәрәкәт итү мөмкинлеген.

- су басу - елгаларда, сусаклагычларда су күтәрелү аркасында грунт суларының күтәрелүе, атмосфера явым-төшемнәре, кар эрү, юлларга, тротуарларга сыйфатсыз асфальт-бетон җәю, инженерлык системаларыннан һәм коммуникацияләреннән су агып чыгу яисә агып чыгу нәтиҗәсендә юл участогын, транспорт тоннельләрен, территорияләрнең бер өлешен су басу, төзексезлек йә җәяүлеләр, автотранспорт, пассажир транспорты хәрәкәтенә комачаулый торган Су кабул итү җайланмаларына һәм су агызу корылмаларына хезмәт күрсәтү кагыйдәләрен бозу. 2 квадрат метрдан артык мәйданлы территория су астында калган дип санала. 3 см дан артыграк тирәнлеккә су сибелгән м;

- йорт яны территориясе-хосусый йорт биләмәсенә яисә күпфатирлы йортка турыдан-туры тоташкан, технологик һәм функциональ яктан алар белән бәйле территория;

- янәшәдәге территория-гомуми файдаланудагы территория, ул, әгәр мондый җир кишәрлеге төзелгән булса, бинага, төзелешкә, корылмага, җир кишәрлегенә янәшә тора һәм аның чикләре Россия Федерациясе субъекты законында билгеләнгән тәртип нигезендә муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләре белән билгеләнгән булса;

- эш җитештерүче-җир эшләрен башкаручы физик яисә юридик зат, әгәр ул эшләрне үз көче белән башкарса, ул заказчы да, эш җитештерүче булып

торса, һәм эшләрне башкаруга рөхсәте (ордеры) булган башка зат та булырга мөмкин;

- продуктив хайваннар һәм кошлар - сөт, йон, йомырка һәм башка продуктлар табу өчен күп тапкырлар яисә даими файдаланыла торган хайваннар һәм кошлар.;

- җир эшләрен башкаруга рөхсәт (ордер) - күрсәтелгән эшләрне башкаруны координацияләү һәм эшләр башкару барышында бозылган төзекләндерү элементларының торгызылуын тикшереп тору максатларында бирелә торган җир эшләрен башкаруга хокук бирә торган документ;

- территорияне санитар чистарту - билгеле бер территориядән җыю, каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны чыгару һәм утильләштерү (зарарсызландыру) ;

- авыл хуҗалыгы хайваннары - терлекчелек һәм башка авыл хуҗалыгы продукциясе җитештерү өчен кулланыла торган хайваннар, терлек, кыйммәтле мехлы җәнлекләр, куяннар, бал кортлары һ. б.;

- территорияләрне карап тоту - җир кишәрлегендә урнашкан биналарның, корылмаларның, кече архитектура формаларының, коймаларның, төзелеш мәйданчыкларының, яшел утыртмаларның, җир асты инженерлык коммуникацияләренең һәм аларның конструктив элементларының фасадларын, транспорт инфраструктурасы объектларын вакытында ремонтлауга һәм карап тотуга бәйле чаралар комплексы;

- юлларны, квартал эчендәге машина юлларын һәм башка юл инфраструктурасын карап тоту - аларны тиешле тәртиптә һәм чисталыкта тоту, автомобильләрнең һәм җәяүлеләрнең юлларда, тротуарларда, юл кырыйларында, квартал эчендәге машина юлларында һәм юл хуҗалыгының башка элементларында ел дәвамында тоткарлыксыз хәрәкәтен тәэмин итү чаралары комплексы;

- җир асты коммуникацияләре (корылмалары) коеларын карап тоту - гамәлдәге дәүләт һәм муниципаль стандартлар таләпләре нигезендә тиешле хезмәтләр өчен эшкә сәләтлелекне, куркынычсызлыкны, аларның һәркем файдалана алырлык булуына һәм төрле билгеләнештәге җир асты коеларының һәм камераларының эстетик төренә, җир асты инфраструктурасының башка элементларына булышлык күрсәтү чаралары комплексы;

- махсуслаштырылган автостоянка - ташландык хәлдә калдырылган, хуҗасыз транспорт чараларын саклау өчен билгеләнгән махсус җиһазландырылган һәм саклана торган мәйданчык;

- махсуслаштырылган оешмалар - төзелгән муниципаль контрактлар нигезендә җирлек территориясен төзекләндерү өлкәсендә эшчәнлекнең махсус төрләрен гамәлгә ашыручы, шул исәптән транспорт чараларын махсуслаштырылган автостоянкага күчерүче төрле оештыру-хокукый формадагы юридик затлар;

- транспорт чараларын урнаштыру өчен махсус бүлеп бирелгән урыннар - «Юл хәрәкәте кагыйдәләре турында» Россия Федерациясе Министрлар Советының 1993 елның 23 октябрендәге 1090 номерлы карары белән расланган Россия Федерациясе Юл хәрәкәте кагыйдәләре нигезендә билгеләнгәнзаконнар нигезендә оештырылган автомобиль кую урыннары, гаражлар, ремонт остаханәләре һәм техниканы саклау (хезмәт күрсәтү) өчен билгеләнгән башка биналар, урыннар; парковкалар (парковка урыннары);

- спорт мәйданчыгы-физик культура һәм спорт белән шөгыльләнү өчен билгеләнгән объектлар (баскетбол щитлары, борыслар, гимнастика стеналары, турниклар һәм (яисә) башка шундый объектлар)урнашкан җир кишәрлеге, территориясе;

- тышкы мәгълүматны урнаштыру чарасы - «Куллланучылар хокукларын яклау турында» Федераль законның 9 статьясы нигезендә күрсәтү мәҗбүри булган мәгълүматны (оешманың фирма исеме, аның урнашу урыны (адресы) һәм аның эш режимы турында), шулай ук «Кулланучылар хокукларын яклау турында» Федераль законның 9 статьясы нигезендә мәҗбүри булган мәгълүматны кулланучыларга җиткерү өчен биналарны мәгълүмати рәсмиләштерү максатларында оешма урнашкан урында һәм (яисә) турыдан-туры товарны реализацияләү, хезмәтләр күрсәтү урынында билгеләнә торган территорияне төзекләндерү элементы закон нигезендә яки эшлекле әйләнеш гадәте нигезендә урнаштыру мәҗбүри һәм реклама белән бәйле максатларны күздә тотмый;

- төзелеш мәйданчыгы-яңаларын (шул исәптән тәгәлләнмәгән төзелеш объектларын) төзү, шулай ук гамәлдәге күчемсез мөлкәт объектларын реконструкцияләү, техник яктан яңадан коралландыру һәм (яисә) ремонтлау, демонтажлау урыны, шулай ук корылмаларны төзү һәм (яисә) монтажлау, ремонтлау, реконструкцияләү һәм (яисә) техник яктан яңадан коралландыру урыны;

- тактиль өслек - өске катламның фактурасы сизелерлек үзгәрә торган өслек;

- гомуми файдаланудагы территорияләр-чикләнмәгән затлар даирәсе тоткарлыксыз файдалана торган территорияләр (шул исәптән гомуми файдаланудагы су объектларының мәйданнары, урамнары, юллары, яр буйлары, яр буе полосалары, скверлар, бульварлар);

- транспорт чарасы - юллар буйлап кешеләрне, йөкләрне яисә анда урнаштырылган җиһазларны (шул исәптән прицепларны, ярымприцепларны һәм транспорт чарасы составында хәрәкәт итү өчен кирәкле башка җайланмаларны)йөртү өчен билгеләнгән җайланма.;

- каты коммуналь калдыклар - физик затлар тарафыннан куллану процессында торак урыннарда барлыкка килә торган калдыклар, шулай ук шәхси һәм көнкүреш ихтыяҗларын канәгатьләндерү максатларында физик затлар тарафыннан торак урыннарда алардан файдалану процессында үз Куллану үзлекләрен югалткан товарлар. Каты коммуналь калдыкларга шулай ук юридик затлар, индивидуаль эшкуарлар эшчәнлеге барышында барлыкка килә торган һәм физик затлар тарафыннан куллану процессында торак урыннарда барлыкка килә торган калдыкларның составы буенча охшаш калдыклар керә.;

- территорияләрне җыештыру - җитештерү һәм куллану калдыкларын, башка чүп-чарны, карны җыюга, махсус билгеләнгән урыннарга чыгаруга бәйле эшчәнлек төре, шулай ук халыкның экологик һәм санитар-эпидемиологик иминлеген тәэмин итүгә һәм әйләнә-тирә мохитне саклауга юнәлдерелгән башка чаралар;

- вәкаләтле органнар - Башкарма комитетның үз компетенциясе чикләрендә җирлек территориясен төзекләндерүне оештыруны, координацияләүне һәм тикшереп торуны гамәлгә ашыручы функциональ һәм территориаль органнары;

- урна - күләме 0,2 куб метрдан алып 0,5 куб метрга кадәр булган, чүп җыю өчен хезмәт итә торган махсус савыт (чиләкләр, тартмалар һәм башка шундый савытлардан тыш) ;

- фасад - бинаның тышкы ягы (төп, Ян, ишегалды). Бинаның төп фасады иң зур күрү зонасына ия, кагыйдә буларак, үзәк һәм/яки башка әһәмияттәге урамнарны кабул итүгә юнәлдерелгән;

- төзекләндерү элементлары-декоратив, техник, планлаштыру, конструктив җайланмалар, яшелләндерү элементлары, төрле җиһазлар һәм

бизәкләр, шул исәптән биналар, корылмалар, Корылмалар фасадлары, кече архитектура формалары, стационар булмаган капиталь булмаган корылмалар һәм корылмалар, территорияне төзекләндерүнең состав өлешләре буларак кулланыла торган мәгълүмат щитлары һәм күрсәткечләр;

3 бүлек. Территорияләрне төзекләндерүгә, карап тотуга һәм җыештыруга гомуми таләпләр

Статья 7

1. Җирлекнең бөтен территориясе һәм анда урнашкан барлык биналар (торак йортларны да кертеп) һәм корылмалар (алга таба - биналар, корылмалар) төзекләндерелергә, карап тотылырга һәм җыештырылырга тиеш.

2. Гомуми файдаланудагы территорияләрне, шул исәптән мәйданнар, урамнар, юллар, җирле әһәмияттәге автомобиль юллары, яр буйлары, скверлар, пляжлар, башка объектлар биләгән җир кишәрлекләрен карап тотуны һәм җыештыруны вәкаләтле органнар үз вәкаләтләре чикләрендә гамәлгә ашыралар.

3. Физик һәм юридик затлар, барлык оештыру-хокукый рәвешләренә карамастан, милек хокукында яисә башка әйбер хокукында (алга таба - җир кишәрлекләре хокукына ия булучылар) үзләренә караган җир кишәрлекләрен вакытында һәм сыйфатлы җыештыруны һәм карап тотуны тәэмин итәргә тиеш. Башка территорияләрне җыештыруны һәм карап тотуны оештыру җирле үзидарә органы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

4. Оешмалар, предприятиеләр, учреждениеләр, арендаторлар арасында территорияләрне җыештыру чикләрен билгеләү пропорциональ рәвештә тигез өлешләрдә башкарыла.

5. Бина, корылма милек хокукында яисә башка әйбер йә мәҗбүри хокукта берничә затныкы булган очракта, җыештырылырга тиешле территория күчемсез мөлкәт объектына милек хокукындагы яисә башка хокукның өлешенә пропорциональ рәвештә билгеләнә.

6. Җир кишәрлеге территориясендә төрле затларга караган берничә бина, корылма булган очракта, территорияне карап тоту һәм җыештыру чикләре якларның килешүе белән билгеләнә. Килешү булмаганда, җыештырылырга тиешле территория биналарның, корылмаларның барлык милекчеләре яисә башка хуҗалары (файдаланучылары) арасында тигез өлешләрдә билгеләнә. Физик яисә юридик зат карамагындагы җир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта, биләгән җир кишәрлегенең фактта барлыкка килгән чиге буенча территория җыештырылырга тиеш.

Җирлек территориясендә үз эшчәнлеген гамәлгә ашыручы гражданнар (индивидуаль торак йортларның милекчеләре яисә яллаучылары), юридик затлар һәм индивидуаль эшкуарлар калдыкларны җыю, транспортлау, файдалану, зарарсызландыру, урнаштыру эшчәнлегенә лицензиясе булган махсуслаштырылган оешмалар белән төзелгән шартнамәләр нигезендә каты коммуналь калдыкларны, сыек көнкүреш калдыкларын, биологик калдыкларны, медицина калдыкларын, эре габаритлы һәм төзелеш чүпләрен чыгаруны оештыралар.

7. Милекчеләр, җирдән файдаланучылар, җир кишәрлекләрен һәм территорияләрне арендалаучылар булган физик затлар, шәхси эшмәкәрләр һәм юридик затлар әлеге җир кишәрлекләрендә һәм территорияләрдә үсемлекчелек калдыкларын һәм башка калдыкларны яндыруга, шулай ук биеклеге 1,5 метрдан артмаган кар урнаштыруга, туплауга һәм бораулауга юл

куймаска тиеш.

8. Контейнерларны һәм бункерларны тутыру һәм артык төяү, шулай ук аларга икенчел чимал булган калдыклар, ягулык-майлау материаллары, майланган искермә, авторезина, газ разрядлы һәм люминесцент лампалар ташлау тыела. Күрсәтелгән калдыклар бу максатлар өчен махсус бүлеп бирелгән савытларда һәм биналарда сакланырга һәм калдыкларны җыю, файдалану, транспортлау, зарарсызландыру, урнаштыру эшчәнлегенә лицензияләре булган махсуслаштырылган предприятиеләргә чыгарылырга тиеш. Үтәү өчен җаваплылык төбәк операторына йөкләнә.

Статья 8

1. Җаваплы затлар территорияләрне, шул исәптән янәшәдәге территорияләрне җыештыралар (янәшәдәге территорияләрне җыештыру (төзекләндерү) турындагы шартнамәләр нигезендә)):

- бинаның, корылманың, койманың, төзелеш мәйданчыгының, сәүдә объектларының һәм башка объектларның бөтен территориясе буйлап;

- урамның машина йөри торган юлының бордюр полосасына кадәр, ул булганда. Ул булмаган очракта, урамның машина йөри торган өлешенең кырыена (кырыена) кадәр.

Периметр буенча янәшәдәге территориянең зурлыклары:

- капиталь булмаган корылмалар, коймалар, остаханәләр, киосклар (леклар) 5 м;

- бүлеп бирелгән участоклар чикләрендәге реклама конструкцияләре, шулай ук өзелгән һәм очып киткән плакатлардан, баннерлардан һәм башка реклама конструкцияләре тирәсендәге реклама конструкцияләре һ. б. 5 м;

- сыек һәм газсыман ягулык белән ягулык салу станцияләре, автомобиль юу постлары, транспорт чараларына техник хезмәт күрсәтү станцияләре (автосервис, шиномонтаж һ. б.), кибетләр, офислар, халыкка хезмәт күрсәтү һәм хезмәт күрсәтү объектлары, супермаркетлар, сәүдә йортлары, универсамнар, административ биналар, учреждениеләр, сәүдә-сатып алу базалары 20 м;

- төзелеш мәйданчыклары 50 м;

- контейнер мәйданчыклары (шул исәптән чүп җыю урыннары) 5 м;

- җитештерү, сәнәгать базалары һәм башка максатлар өчен һәм башка территорияләр өчен 20 м;

- автомобиль юллары янында урнашкан бункер мәйданчыклары20 м;

2. Җаваплы затлар бурычлы:

- территориядә урналар булуны тәэмин итү;

контейнерларга һәм контейнер мәйданчыкларына ирекле керү мөмкинлеген тәэмин итү;

- каты көнкүреш калдыклары, урналар җыю өчен контейнерларны төзек хәлдә тотуны тәэмин итәргә, бу контейнерларның тутырылуын һәм җирлек территорияләренең пычрануын булдырмаска тиеш;

- урналарны, контейнерларны һәм контейнер мәйданчыкларын, сыек калдыклар өчен җыелмаларны (выгребларны) вакытында чистарту һәм дезинфекцияләүне тәэмин итәргә;

- җитештерү һәм куллану калдыкларын чыгаруны оештыруны һәм аларны бетерү графигының үтәлешен тикшереп торуны тәэмин итәргә;

- КККны вакытында чыгарырга;

- чүп-чарны, яфракларны, ботакларны, карны вакытында җыярга, үләнне 15 см дан артмыйча чабарга.

Статья 9

Җаваплы затлар тротуарларны җыештыралар һәм аларны карап тоту һәм җыештыру буенча комплекслы чаралар башкаралар:

1) урамнар һәм машина юллары буенда урнашкан яисә машина йөрү өлешеннән газон белән аерылган һәм подъездлардан турыдан - туры чыгу юллары булмаган торак һәм административ биналар-машина йөрү өлешен җыештыру һәм карап тоту өчен җаваплы затларга йөкләнә;

2) инженерлык корылмаларына һәм баскычтан керү юлы белән янәшә - әлеге территорияләрне җыештыру өчен беркетелгән җаваплы затларга йөкләнә;

3) машина йөрү өлешеннән һәм машина йөрү юлларыннан газон белән аерылган һәм торак биналар подъездларыннан, ишегалды территорияләреннән, ишегалды һәм башка чыгу юлларыннан, шулай ук йорт биләмәләре территориясендә урнашкан җәяүлеләр юлларыннан турыдан - туры чыгу юллары булган әлеге йорт биләмәләре идарәсендә булган затларга йөкләнә.

Статья 10

Территорияләрне (җир кишәрлекләрен) җыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшләрен башкару бурычлары барлык оештыру-хокукый рәвештәге оешмаларга, шулай ук торак йортлар хуҗаларына түбәндәге тәртиптә йөкләнә (янәшәдәге территорияләрне җыештыру (төзекләндерү) турындагы шартнамә нигезендә янәшәдәге территорияләр):

1) күпкатлы торак төзелеше-торак милекчеләре ширкәтләренә, торак кооперативларына яисә башка махсуслаштырылган кулланучылар кооперативларына һәм торак урыннар милекчеләре исеменнән торак фонды белән идарә итүне гамәлгә ашыручы идарәче оешмаларга йөкләнә. Әгәр күпкатлы торак төзелеше территориясендә торак фонды белән идарә итүне гамәлгә ашыручы берничә идарәче (хезмәт күрсәтүче) оешма булса, карап тоту һәм җыештыру эшләрен оештыру һәр идарәче (хезмәт күрсәтүче) оешманың торак йортларының торак мәйданына пропорциональ рәвештә якларның килешүе белән билгеләнә. Идарәче оешмалар күпфатирлы йортларның йорт яны территорияләрен җыештыруны тәэмин итәләр.

Күпфатирлы йортта торак милекчеләре ширкәте, торак кооперативы яисә башка махсуслаштырылган кулланучылар кооперативы һәм торак урыннар милекчеләре исеменнән торак фонды белән идарә итүне гамәлгә ашыручы идарәче оешма булмаган очракта, йорт яны территориясен җыештыру өчен йорт белән турыдан-туры идарә иткәндә торучылар үзләре җаваплы була.

2) индивидуаль торак төзелеше-бирелгән җир кишәрлеге чикләрендәге территорияләр (йә җир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта җир кишәрлегенең фактттагы барлыкка килгән чиге буенча) һәм йорт биләү алдындагы территория урамның йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта) - җир кишәрлекләре милекчеләренә һәм (яисә) арендаторларына йөкләнә;

3) социаль өлкә учреждениеләре (мәктәпләр, мәктәпкәчә учреждениеләр, мәдәният, сәламәтлек саклау, физкультура һәм спорт учреждениеләре) - бирелгән җир кишәрлеге чикләрендәге территорияләр, шулай ук учреждение территориясе алдында төп фасад ягыннан урамның машина йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта) һәм башка яклардан;

4) күпфатирлы торак йортларда төзелгән торак булмаган урыннардан файдаланучы затлар, идарәче оешма белән шартнамә булмаган очракта,

янәшәдәге территорияне - биналарның бөтен озынлыгы буенча, киңлегендә - машина йөрү өлешендәге бордюрга кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта) җыештыралар. Күпфатирлы торак йортларда төзелгән торак булмаган биналардан файдаланучы берничә зат булганда, торак булмаган биналар арасындагы территорияләрне карап тоту һәм җыештыру эшләрен оештыру якларның килешүе буенча гамәлгә ашырыла;

5) барлык милек рәвешләрендәге сәнәгать предприятиеләре һәм оешмалары - аларга керү юллары, тротуарлар, аларга якын коймалар, санитар-яклау зоналары. Предприятиеләрнең санитар-яклау зоналары гамәлдәге санитария кагыйдәләре һәм нормалары таләпләре нигезендә билгеләнә;

6) төзелеш оешмалары-гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре нигезендә төзелеш мәйданчыкларының янәшәдәге территорияләре һәм аларга керү юллары;

7) стационар булмаган объектлар (лотоклар, киосклар, павильоннар һәм башка стационар булмаган сәүдә объектлары) һәм сезонлы кафелар хуҗалары-объект урнаштыру өчен бирелгән җир кишәрлеге территориясе һәм урынның тышкы чигеннән алып урамның машина йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта) янәшәдәге территория;

8) базарларның идарәче компанияләре, сәүдә һәм җәмәгать туклануы оешмалары (рестораннар, кафелар, кибетләр) - бирелгән җир кишәрлеге чикләрендәге территорияләр һәм участок чикләреннән алып урамның машина йөрү өлешенә кадәр янәшәдәге территорияләр (объект юл буенда урнашкан очракта);

9) биналар, корылмалар милекчеләре-бина, корылма яисә бирелгән җир кишәрлегенең чиге периметры буенча һәм участок чикләреннән алып урамның машина йөрү өлешенә кадәр янәшәдәге территория (объект юл буенда урнашкан очракта);

10) автомобиль юлының бүленгән полосасы чикләрендә һәм башка җир кишәрлекләрендә урнашкан сыек һәм газсыман ягулыклы автозаправка станцияләре, автомобиль юу постлары, транспорт чараларына техник хезмәт күрсәтү станцияләре (автосервис, шиномонтаж һ. б.) - бирелгән җир кишәрлеге чикләрендәге территорияләр һәм участок чикләреннән алып урамның машина йөрү өлешенә кадәр янәшәдәге территория;

11) гараж кооперативлары (җәмгыятьләре) - бирелгән җир кишәрлеге чикләрендәге территорияләр, кишәрлек чикләреннән алып урамның машина йөрү өлешенә кадәр һәм аларга керү юллары;

12) бирелгән җир кишәрлеге һәм аның тирәсендәге территориядә һәм участок чикләреннән алып урамның машина йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта) гражданнарның коммерциягә карамаган бакчачылык, яшелчәчелек һәм дача берләшмәләре;

13) җирләү урыннары-бирелгән җир кишәрлеге һәм аның тирәсендәге территория чикләрендә кишәрлек чикләреннән;

14) югарыда күрсәтелгән конструкцияләргә урнаштырылган бүлеп бирелгән участоклар чикләрендә, шулай ук әлеге конструкцияләр тирәсендә өзелгән һәм очып киткән реклама плакатларына, баннерларга һ. б. кадәр реклама конструкцияләре;

15) бирелгән җир кишәрлеге һәм аның тирәсендәге территориядә, шулай ук әлеге нокталар тирәсендә чүп җыю техникасының алардан яисә чүп җыю техникасыннан чәчелгән һәм очып киткән чүп-чарга кадәр килү һәм тукталу нокталары;

16) чүп җыю бункерлары, автомобиль юллары янында, бирелгән җир кишәрлеге һәм аның тирәсендәге территориядә, шулай ук бункерлар тирәсендә

чәчелгән һәм чәчелгән чүп-чарга кадәр урнашкан мәйданчыклар;

17) җир кишәрлекләренең хокук ияләре Сосновский балтырганын үз милкендәге, биләгән һәм файдаланган җир кишәрлекләреннән юк итү буенча чаралар үткәрергә тиеш.

Сосновский балтырганын бетерү чаралары аның үсеп чыкканчы һәм чәчәк ата башлаганчы, үсү учакларына гербицидлар һәм (яисә) арборицидлар сиптерү; чаптыру, коры үсемлекләрне җыю, тамыр системасын казу; туфрак эшкәртү, күпьеллык үләннәр чәчү юлы белән үткәрелергә тиеш.

Язгы-җәйге чорда Сосновский борщевигына каршы көрәшкә юнәлдерелгән чаралар үткәрергә кирәк. Сосновский балтырганынының биологик үзенчәлеген исәпкә алып, аңа каршы көрәш стратегиясе беренче чиратта аның орлык ясалуына юл куймауга - үсемлекне вакыт-вакыт чаптыруга юнәлдерелергә тиеш. Чаптыруны берничә ел рәттән сезонга өч тапкырга кадәр башкарырга кирәк. Беренче тапкыр чабуның оптималь вакыты-борщевик үсеп чыккан саен чәчәк ата башлау яки чәчәк ату фазасы. Сосновский борщевигын чабу аның таралу темпларын киметергә мөмкинлек бирә, әмма, кагыйдә буларак, үсемлекләрнең һәлак булуына китерми. Аны юкка чыгару өчен, зур булмаган участокларда аны үсешенең башлангыч фазаларында ук тамыры белән казып чыгарырга кирәк. Бу эшләр тыгыз бияләйләрдә һәм саклагыч киемдә башкарылырга тиеш. Яфраклар коелган чорда-коелган яфракларны тәүлегенә бер тапкыр җыю һәм чыгару;

18) гомуми файдаланудагы территорияләр - вәкаләтле органнарга.

Статья 11

1. Җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын, тротуарларны карап тоту һәм җыештыру әлеге төр эшләрне башкаруга тәэмин итүчене (подрядчыны, башкаручыны) билгеләү нәтиҗәләре буенча муниципаль контрактлар төзегән оешмалар тарафыннан гамәлгә ашырыла.

2. Автомобиль юлларының юл буенда яисә алар янында урнашкан сервис объектлары (кибетләр, кафелар, кунакханәләр, АЗСлар, СТО, ял мәйданчыклары һ.б.) өчен бүленгән территорияләрне карап тоту һәм җыештыру мондый объектларның хуҗасы (милекчесе) тарафыннан башкарыла.

Статья 12

Яшелләндерү һәм төзекләндерү элементларын карап тоту һәм карау:

1) бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә-җир кишәрлегенең милекчеләре яисә башка хокук ияләре;

2) гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр чикләрендә-җирлекнең башкарма комитеты йә әлеге эшләрне башкаруга тәэмин итүчене (подрядчыны, башкаручыны) билгеләү нәтиҗәләре буенча муниципаль контракт төзегән оешма;

3) чикләнгән файдаланудагы (предприятиеләр, оешмалар, учреждениеләр) һәм махсус билгеләнештәге (санитария зоналары, су саклау зоналары, зиратлар, питомниклар) яшелләндерелгән территорияләр чикләрендә - әлеге объектларның хуҗалары;

4) йорт яны территорияләре чикләрендә-күпфатирлы йортлардагы торак урыннар милекчеләре яисә, фактта төзекләндерү элементлары булган ишегалды территориясен дә кертеп, идарәче оешмалар (балалар һәм башка мәйданчыклар, рекреацион әһәмияттәге зоналар, транспорт чараларын саклау һәм кую урыннары);

5) җир өсте коммуникацияләренең, шул исәптән электр челтәрләренең, яктырту челтәрләренең, радиолинияләрнең саклау зоналарында - күрсәтелгән

коммуникацияләр хуҗалары;

6) җир асты коммуникацияләренең саклау зоналарында (әгәр урнаштыру рөхсәт ителгән булса) - күрсәтелгән коммуникацияләрнең хуҗалары.

Статья 13

1. Урамнардан һәм юллардан җир асты суларын һәм җир өсте суларын агызу өчен билгеләнгән кюветларны, торбаларны, дренаж корылмаларын җыештыру һәм чистарту аларны эксплуатацияләүче оешмалар тарафыннан башкарыла.

2. Яшел үсентеләрне сүтүгә рөхсәтсез сүтү, күчереп утырту, кисү һәм зарарлау, шулай ук бирелгән рөхсәтнең шартларын һәм срокларын үтәмәү яшел үсентеләрне рөхсәтсез сүтү дип танылa. Санкцияләнмәгән җимерү өчен гаеплеләр җаваплылыкка тартыла һәм зыянны исәпләүнең гамәлдәге методикалары нигезендә исәпләнгән зыян түләтелә.

3. Үлән капламының биеклеге 15 см дан артмаска тиеш.

Статья 14

Төзекләндерү, җыештыру һәм карап тоту эшләрен башкару ешлыгы, объектларның тиешле санитар һәм техник торышын тәэмин итүне исәпкә алып, заказ бирүче тарафыннан билгеләнә.

Статья 15

Җирлек башкарма комитеты билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә җирлек территориясен, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләрне карап тоту һәм җыештыру эшләренең үтәлешен тикшереп тора.

4 бүлек. Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм җир кишәрлекләрен карап тоту буенча гомуми таләпләр

Статья 16

1. Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм җир кишәрлекләрен карап тотуны аларның милекчеләре яисә башка хокук ияләре мөстәкыйль рәвештә йә махсуслаштырылган оешмаларны үз акчалары исәбеннән җәлеп итү юлы белән гамәлгә ашыралар.

2. Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм җир кишәрлекләрен карап тоту үз эченә ала:

1) биналарның, корылмаларның фасадларын карап тоту;

2) җир кишәрлеген җыю, печән чабу һәм санитария-гигиена чистарту;

3) гражданнар, оешмалар һәм индивидуаль эшкуарлар эшчәнлеге нәтиҗәсендә барлыкка килә торган җитештерү һәм куллану калдыкларын җыю һәм алып китү;

4) җир кишәрлегендә урнашкан яшелләндерү һәм төзекләндерү элементларын тоту һәм карау;

5) керү узелларының козырекларын вакытында кардан, боздан һәм боз сөякләреннән чистартырга, кәрнизләрдән, балконнардан һәм лоджияләрдән бозларны, карны һәм боз сөңгеләрен, агач ябалдашларының ботакларын зарарланудан саклау чараларын тәэмин итеп, алып ташларга;

6) биналар хуҗалары (арендаторлары) һәм торак фонды белән идарә итүче идарәче оешмалар кышкы вакытта түбәләрне һәм керү урыннарының түбәләрен кардан, боздан, боз сөңгеләреннән, шулай ук кар өемнәре барлыкка килүгә, тупланууга карап вакытында чистартуны оештырырга тиеш.

5 бүлек. Биналарның, корылмаларның фасадларының, керү урыннарының, түбәләрнең һәм йорт билгеләренең тышкы кыяфәтенә һәм эчтәлегенә гомуми таләпләр

Статья 17

1. Биналарның, корылмаларның фасадлары төзелеш өлешенә, декоратив бизәкләргә һәм инженерлык элементларына күзгә күренеп зыян килмәскә тиеш һәм тиешле эстетик халәттә торырга тиеш.

2. Биналарның, корылмаларның фасадларын ликвидацияләүгә яисә аерым детальләрне үзгәртүгә бәйле рәвештә үзгәртү норматив хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә рөхсәт ителә.

3. Мәдәни мирас объектларын саклау зоналарында урнашкан биналарның фасадларын бизәү мәдәни мирас объектларын саклап калу, алардан файдалану, аларны популярлаштыру һәм дәүләт саклавы өлкәсендәге законнар һәм мәдәни мирас объектларын саклау зоналары проекты нигезендә мәдәни мирас объектларын саклап калу, алардан файдалану, аларны популярлаштыру һәм дәүләт саклавы өлкәсендәге вәкаләтле органнар белән килештереп гамәлгә ашырыла һәм биналар архитектурасы стилендә башкарыла, шул исәптән, урамнар төзүнең гомуми стиль карарында.

Статья 18

1. Биналарның, корылмаларның фасадларын карап тоту үз эченә ала:

1) фасадларның конструктив элементларын, шул исәптән керү ишекләрен һәм түбәләрен, балконнар һәм лоджияләр коймаларын, кәрнизләрне, баскычларны һәм аерым баскычларны, төшү һәм баскычлар коймаларын, витриналарны, декоратив детальләрне һәм башка конструктив элементларны үз вакытында ремонтлауга һәм торгызуга һәм аларның буявына булышлык күрсәтү;

2) су агызгычларның, су агызу торбаларының һәм сливларның төзек хәлдә булуын һәм тотылуын тәэмин итү;

3) җөйләрне, ярыкларны һәм тишекләрне герметизацияләү, төзәтү һәм чигү;

4) цоколь тәрәзәләренең һәм подвалларга керү юлларын торгызу, ремонтлау һәм вакытында чистарту;

5) фасадта урнаштырылган электр яктыртуны төзек хәлдә тоту һәм караңгы төшкәч аны кабызу;

6) фасадларның торышына һәм эксплуатация шартларына карап, аларның өслеген вакытында чистарту һәм юу;

7) тәрәзәләрне һәм витриналарны, элмәләрне һәм күрсәткечләрне вакытында юу;

8) язулардан, рәсемнәрдән, белдерүләрдән, плакатлардан һәм башка мәгълүмати-басма продукциядән, шулай ук төшерелгән граффитилардан чистарту.

2. Фасадларның конструктив элементлары һәм бизәлеше аларның нормаль тузган саен яисә кинәт зарарлану (аварияләр, стихияле бәла-казалар, янгын һ.б.) шартлары килеп чыкканда әлеге хәлләр гамәлдән чыккан көннән алып ике ай эчендә торгызылырга тиеш.

Статья 19

Биналарның, корылмаларның һәм корылмаларның фасад элементлары составына түбәндәгеләр керә:

1) тишекләр, подвалларга керү урыннары;

2) керү урыннары (баскычлар, мәйданчыклар, култыксалар, керү урынындагы түбәләрар, киртәләр, стеналар, ишекләр һ. б.);

3) цоколь һәм отмостка;

4) стеналар яссылыгы;

5) фасадларның чыгып торган элементлары (балконнар, лоджияләр, эркерлар, кәрнизләр һ. б.);

6) түбәләр, вентиляция һәм төтен торбаларын, киртәләрне, түбәгә чыгу урыннарын һ. б. кертеп.;

7) архитектура детальләре һәм тышлау;

8) бүрәнкәләрне дә кертеп, су агызу торбалары;

9) парапет һәм тәрәзә киртәләре, рәшәткәләр;

10) тәрәзәләрне, балконнарны, поясларны, цоколь чыгынтыларын, асылмаларны һ. б. ш. металлдан бизәү.;

11) асылмалы металл конструкцияләр (флаг тоткычлар, анкерлар, янгын баскычлары, вентиляция җиһазлары һ. б.);

12) панельләр һәм блоклар арасында горизонталь һәм Вертикаль җөйләр (эре панельле һәм эре блоклы биналарның фасадлары);

13) пыялалар, рамнар, балкон ишекләре;

14) биналар янындагы стационар киртәләр.

Статья 20

Биналарның, корылмаларның милекчеләре, башка хокук ияләре һәм тиешле бурычлар йөкләнгән башка затлар бурычлы:

1) тышлыкның, штукатурканың, фактур һәм буяу катламнарының җирле җимерелүен, штукатуркадагы ярыкларны, тышлык җөйләреннән, кирпечтән һәм вак блоклы кирпечтән эремә буяуны, тулы җыештырылган биналарның герметизацияләүче тоташу урыннарының җимерелүен, стеналарның калкып торган өлешләрендәге металл өслекләрнең зарарлануын яисә тузуын, җимерелүен ачыкланган саен бетерергә суүткәргеч торбалар, юеш һәм күгәргән таплар, агып чыгу һәм калкулыклар, өслекнең гомуми пычрануы, парапетларның җимерелүе һ. б. ачыкланган саен, аларның алга таба үсешенә юл куймыйча, бетерелергә тиеш.;

2) фасадның аерым элементларына (цокольләргә, баскычларга, идәннәргә, приямкаларга, керү ишекләренә, капкаларга, цоколь тәрәзәләренә, балконнарга һәм лоджияләргә, су агызу торбаларына, тәрәзә төбендәге су агызу урыннарына, линияле ачыла торган урыннарга һәм башка конструктив элементларга) ярдәм күрсәтеп, кимендә өч елга бер тапкыр ремонт ясарга;

3) фасадларның чыгып торган конструкцияләре җимерелү куркынычы янаган очракта саклау-кисәтү чараларын (киртәләр, челтәрләр урнаштыру, элементның җимерелә торган өлешен демонтажлау һ.б.) башкарырга.

Статья 21

Фасадларны файдаланганда рөхсәт ителми:

1) биналарның һәм корылмаларның фасад стеналары өслегенең зарарлануы (пычрануы): су агып китү, буяуларның кабаруы, ярыклар, штукатурканың кабарып китүе, кирпеч кирпечнең зарарлануы, тимер-бетон конструкцияләрнең саклагыч катламының ярылып китүе һ. б.;

2) биналарның һәм корылмаларның архитектура һәм сәнгать-скульптура детальләренең зарарлануы (алар проект документациясендә каралган очракларда булмау);

3) панельара тоташуларны герметизацияләүне бозу;

4) штукатурканың, фасадларның, биналарның яисә корылмаларның

цоколь өлешенең буяу катламының зарарлануы (катламы китүе, пычрануы), шул исәптән тәрәзә, Керү приямкалары конструкциясенең төзек булмавы;

5) биналар һәм корылмалар фасадларының: балконнарның, лоджияләрнең, эркерларның, тамбурларның, кәрнизләрнең, козырекларның чыгып торган элементларына зыян килү (пычрану).;

6) балконнарның, лоджияләрнең, парапетларның, түбәләрнең киртәләрен җимерү (булмау, пычрану).;

7) урам, тыкрык, Мәйдан исеме, бина, корылма номеры, корпус яисә корылма номеры күрсәткечләрен вәкаләтле орган белән килештермичә урнаштыру һәм алардан файдалану;

8) бинаның, флаглар, флагштоклар тотучы корылманың фасадында һәм (яисә) түбәсендә вәкаләтле орган белән килештермичә урнаштыру һәм эксплуатацияләү;

10) бинаның, корылманың фасадында һәм (яисә) түбәсендә тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларын вәкаләтле орган белән килештермичә урнаштыру һәм эксплуатацияләү;

11) яңа архитектура детальләрен алып ташлау, алмаштыру яисә урнаштыру, яңа уемнарны урнаштыру яисә гамәлдәгеләрен ясау, тәрәзәләрнең формасын үзгәртү, яңа балконнарны һәм лоджияләрне, эркерларны яңадан җиһазлау яисә урнаштыру, билгеләнгән тәртиптә килештермичә һәм рөхсәт алмыйча балконнар арасында пространство төзү;

12) җимерелгән яисә зыян күргән архитектура детальләрен торгызганчы фасадларны буяу;

13) фасадларның өлешчә буявы (биналарның беренче катларының тулы буявы искәрмә булып тора);

14) фасадлар, шул исәптән тәрәзәләр һәм витриналар, ишекләр, балконнар һәм лоджияләр төзелеше һәм җиһазларының төсләр чишелешен, рәсемен, тышлыкларының һәм башка элементларының калынлыгын фасадның гомуми архитектура чишелешенә туры килми торган ирекле үзгәртү;

15) гамәлдәге козырекларны һәм навесларны биналарның һәм корылмаларның фасадларына аларның декоратив чишелешен һәм тышкы кыяфәтен боза торган өстәмә элементлар һәм җайланмалар белән җиһазлау;

16) гомуми файдалану территорияләреннән чыга торган һәм карала торган фасадлары булган биналарда һәм корылмаларда тонык металл полотнолар урнаштыру, фасадның архитектур чишелешенә, фасадтагы башка керү юлларының характерына һәм төсләренә туры килми торган ишек тутыруларын урнаштыру;

17) фасад яссылыгына карата уемда ишек блогының урнашуын күчерү һәм аны үзгәртү;

18) тәрәзә һәм ишек тартмасы белән уем арасындагы җөйләрнең фасадның тышкы күренешен начарайта торган сыйфатсыз чишелеше;

19) үтә күренмәлелекне ирекле үзгәртү, пыяла өслеген декоратив пленкалар белән каплау һәм буяу, пыяла блоклар белән алмаштыру;

20) балконнарга, лоджияләргә тиешле рөхсәттән башка нинди дә булса үзгәрешләр кертү;

21) тышкы кондиционерларны һәм антенналарны архитектура детальләренә, декор элементларына, кыйммәтле архитектура бизәлеше булган өслекләргә урнаштыру, шулай ук архитектура өслекләренең зарарлануына китерә торган беркетү;

22) фасадның гамәлдәге декоратив, архитектура һәм сәнгать элементларын керү төркеме элементлары, керү төркемнәрен урнаштырганда яңа бизәк һәм реклама белән ябарга;

23) биналарны, корылмаларны үз белдеге белән (законсыз рәвештә) стеналарга тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын беркетү;

24) афишалар, белдерүләр, плакатлар һәм башка мәгълүмати-басма продукция элү һәм ябыштыру, шулай ук биналар, корылмалар фасадларына граффити төшерү.

Статья 22

Тышкы күзәтү видеокамералары лапаслар, козыреклар, балконнар, эркерлар астында, архитектура детальләреннән, декордан, кыйммәтле бизәк элементларыннан азат булган фасад участокларында урнаштырыла. Тышкы күзәтү видеокамераларын колонналарда, фронтоннарда, кәрнизләрдә, пилястраларда, порталларда, түбәләрдә, балкон цокольләрендә урнаштыру рөхсәт ителми.

6 бүлек. Керү урыннарын карап тоту

Статья 23

1. Биналарның, корылмаларның керү урыннарында яктырту җайланмалары, түбә (козырек), өслекне тоташтыру элементлары (баскычлар һ.б.), инвалидларны һәм халыкның аз хәрәкәтләнүче төркемнәрен йөртү өчен җайланмалар һәм җайланмалар (пандуслар, култыксалар һ. б.) урнаштырырга кирәк.

2. Керү төркемнәрен проектлаганда, биналарның, корылмаларның фасадларын яңартканда, үзгәрткәндә рөхсәт ителми:

1) фасадның гамәлдәге декоратив, архитектура һәм сәнгать элементларын керү төркеме элементлары, яңа бизәкләү һәм реклама белән ябу;

2) подвалга һәм цоколь этажга, идән дәрәҗәсе җир дәрәҗәсеннән 1,2 м дан югарырак урнашкан бүлмәләргә гомуми файдалану территориясенә чыга торган фасадларда керүләр төзү;

3) җәяүлеләр хәрәкәтенә комачаулый торган терәк элементлар (колонналар, терәкләр һ. б.) төзү;

4) бинаның бөтен фасадының комплекслы чишелешен исәпкә алып, проект документациясен эшләмичә ике һәм аннан да күбрәк керү юлларын (булганнарын исәпкә алып) төзү;

5) тротуар зонасында җиңел конструкцияләрдән (баскычлар, пандуслар, болдырлар, яшелләндерү) керү төркеме элементларын янәшәдәге тротуарга тротуарның минималь норматив киңлеге булган урам-юл челтәре тротуарлары зонасында 0,5 м дан артыграк урнаштыру;

6) җиңел конструкцияләрдән керү төркемнәрен кызыл сызыклардан читтә 1,5 м дан артыграк урнаштыру;

7) керү урынын күпфатирлы йорттагы урыннар милекчеләренең ризалыгын алмыйча күпфатирлы йортта урнаштыру;

8) Торак урын милекчесенең ризалыгын алмыйча керү урыннарын урнаштыру өчен балконнан файдалану;

9) күпфатирлы йортларда урнашкан торак булмаган урыннарның керү урыннарын вәкаләтле орган белән килештермичә ирекле урнаштыру.

7 бүлек. Түбәләрне карап тоту

Статья 24

1. Биналарның, корылмаларның түбәләре, су агызу системасы элементлары, төтен чыгару һәм вентиляция системаларының башлыклары төзек хәлдә булырга һәм теләсә нинди һава шартларында йортларда яшәүчеләр һәм җәяүлеләр өчен куркыныч тудырмаска тиеш.

2. Кышкы вакытта бина һәм корылма хуҗалары (арендаторлары) түбәләрне кардан, боздан һәм боз сөякләреннән вакытында чистартуны оештырырга тиеш.

3. Тышкы яктан су агызыла торган иңкү түбәләрнең түбәләрен, 30 см дан артык калынлыктагы кар катламы барлыкка килмәсен өчен, вакыт-вакыт кардан чистартырга кирәк. Түбәләрне чистарту участокларны киртәләп һәм барлык кирәкле саклык чараларын күреп, бары тик тәүлекнең якты вакытында гына башкарыла.

4. Калган түбә битләреннән, шулай ук яссы түбәләрдән эчке ишегалды территорияләренә кар агызыла.

4.1. Биналарның түбәләрен җәяүлеләр зонасына чыга торган кардан, боздан һәм боз савытларыннан чистарту, алар барлыкка килгән саен, билгеләнгән нормалар нигезендә куркыныч участокларны алдан киртәләп куеп башкарылырга тиеш.

5. Түбәләрдән җәяүлеләр юлына ташланган кар һәм боз кичекмәстән җыештырылырга тиеш.

6. Барлык тәр түбәләрдә, балконнарны һәм керү төеннәренең түбәләрен да кертеп, кар өемнәре ясалу рөхсәт ителми.

Статья 25

Кар һәм боз ташлаганда, боз сөңгеләрен ватканда, түбәдә ремонт һәм башка эшләр башкарганда агач һәм куакларның, электр белән тәэмин итү, яктырту һәм элемтә һава линияләренең, юл билгеләренең, юл светофорларының, юл киртәләренең һәм юнәлеш бирүче җайланмаларның, җәмәгать транспортын көтү павильоннарының, биналарның декоратив бизәлешенең һәм инженерлык элементларының сакланышын тәэмин итә торган чаралар күрергә кирәк. Күрсәтелгән элементлар зарарланган очракта, алар түбәне чистарткан һәм зарарланган зат хисабына торгызылырга тиеш.

Статья 26

Биналарның, корылмаларның түбәләрендә су агып торган суның җәяүлеләр һәм җәяүлеләр зоналарына турыдан-туры эләгүенә юл куймаслык су агызгыч булырга тиеш. Улаклар, чокырлар, су агызгычлар өзелмәс һәм җыела торган күләмдә су үткәрү өчен исәпләнгән булырга тиеш. Җәяүлеләр зонасы булган биналар ягына чыга торган су агымнары җәяүлеләр юлларыннан читкә чыгарылырга тиеш.

Статья 27

Рөхсәт ителми:

1) биналар һәм корылмалар түбәләрендә кар массасы һәм боз савытлары туплану;

2) бина түбәләреннән боз, кар һәм чүп-чарны су агызу торбалары чокырларына агызу.

8 бүлек. Йорт билгеләренең эчтәлеге

Статья 28

1. Биналар, корылмалар йорт билгеләре белән җиһазландырылырга тиеш.

2. Биналар, корылмалар унификацияләнгән (форма, зурлык, төсле чишелеш, шрифт белән язылу) адреслашу билгеләре (аншлаглар һәм номер билгеләре) - подъездлар һәм фатирлар номерлары күрсәткечләре белән җиһазландырылырга тиеш.

Статья 29

1. Аншлаглар Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә бер үк зурлыктагы шрифт белән башкарыла.

2. Аншлагларны урнаштыруга карата гомуми таләпләр булып:

1) урнаштыру урыннарын унификацияләү, урнаштыруның бердәм кагыйдәләрен үтәү;

2) җәяүлеләр һәм транспорт хәрәкәте шартларын, кабул итү дистанцияләрен, биналарның архитектурасын, яктыртылганлыгын, яшел үсентеләрне исәпкә алып яхшы күрү мөмкинлеге.

Статья 30

1. Аншлагларны урнаштыру түбәндәге таләпләргә җавап бирергә тиеш:

1) җир өслегеннән биеклеге - 2,5-3,5 м (заманча төзелгән районнарда-5 м га кадәр);

2) чыгып торган архитектура детальләреннән азат булган фасад участогында урнаштыру;

3) стенканы вертикаль күчәргә, фасадның архитектура әгъзаларына бәйләү;

4) күрше фасадларда билгеләр урнаштыруның бердәм вертикаль тамгасы;

5) тышкы каплаучы объектларның (агачларның, корылмаларның) булмавы.

2. Номер билгеләре урнаштырыла:

1) төп фасадта-фасадның уң ягындагы простенкада;

2) транспорт хәрәкәте бер яклы булган урамнарда-фасадның транспорт хәрәкәте юнәлеше буенча якын ягында;

3) төп керү урынында-уң яктан яисә уем өстендә;

4) ишегалды фасадларында-квартал эчендәге юл ягыннан стенада;

5) сәнәгать предприятиеләре коймаларында һәм корпусларында-төп керү урыныннан, керү урыныннан уң якта;

6) фасадның почмак участогындагы стенкада Урам чаты янында;

7) номер билгесе янына урнаштырганда-бердәм вертикаль күчәргә;

8) номер билгесе өстендә.

3. Подъездларның һәм фатирларның номерлары күрсәткечләре ишек уемы өстендә яки ишек уемын тутыру импостында (горизонталь табличка) яки ишек уемыннан уң якта 2,0-2,5 м биеклектә урнаштырыла (вертикаль күрсәткеч).

4. Аншлаглар һәм номер билгеләре чиста һәм төзек хәлдә булырга тиеш. Аншлагларның һәм номер билгеләренең чисталыгы һәм төзеклеге өчен биналарны карап тоту өчен җаваплы затлар җаваплы.

Статья 31

1. Флагштокларны билгеләнгән тәртиптә расланган проект буенча йортның фасадына куярга кирәк.

2. Янгын гидрантларының урнашу күрсәткечләрен, полигонометрик билгеләрне, геодезия билгеләренең урнашу күрсәткечләрен биналар, камералар, магистральләр һәм суүткәргеч һәм канализация челтәрләре коеларының цокольләренә урнаштырырга кирәк.

Статья 32

Рөхсәт ителми:

1) чыгып торган вывескаларны, консольләрне, шулай ук аны кабул итүне кыенлаштыра торган объектларны номер билгесе янында урнаштыру;

2) номер билгеләрен һәм күрсәткечләрне фасадның чыгып торган элементлары янында яисә фасадның тирәнәйтелгән участокларында, декор элементларында, кәрнизләрдә, капкаларда урнаштыру;

3) аншлагларны билгеләнгән урыннан ирекле күчерү.

9 бүлек. Җир кишәрлекләрен, җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын карап тоту һәм аларга якын территорияне төзекләндерү

Статья 33

Җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын карап тотуны һәм аларга якын территорияне төзекләндерүне әлеге төр эшләрне башкаруга тәэмин итүчене (подрядчыны, башкаручыны) билгеләү нәтиҗәләре буенча муниципаль контрактлар төзегән оешмалар гамәлгә ашыра.

Җир кишәрлекләре территорияләрен карап тоту үз эченә ала:

1) көн саен чүп-чардан, яфраклардан, кардан һәм боздан (боздан)җыештыру;

2) карны җыю һәм себерү;

3) контейнер мәйданчыкларын, барлык төр калдыклар өчен контейнерларны, чүп савытларын, эскәмияләрне, кече архитектура формаларын һәм башкаларны чиста һәм техник яктан төзек хәлдә урнаштыру һәм тоту;

4) чүп кабул итү камераларын, контейнерларны (бункерларны) һәм контейнер мәйданчыкларын җыештыру, юу һәм дезинфекцияләү;

5) яңгыр һәм кар суларын агызу;

6) каты көнкүреш, эре габаритлы һәм башка калдыкларны җыю һәм чыгару;

7) яшел утыртмаларның сакланышын тәэмин итү һәм аларны карау;

8) коммуналь билгеләнештәге объектларны, инженерлык коммуникацияләрен (корылмаларын), юлларны, күперләрне, җәяүлеләр кичүләрен төзегәннән, реконструкцияләгәннән һәм ремонтлаганнан соң төзекләндерүнең бозылган элементларын торгызу, реставрация, археология һәм башка җир эшләрен башкару;

9) Җир асты коммуникацияләренең (корылмаларының) күзәтү коеларын һәм коеларын гамәлдәге дәүләт стандартлары таләпләре нигезендә тоту;

10) төзелеш мәйданчыкларының, шул исәптән тәгәлләнмәгән төзелеш объектларының киртәләрен карап тоту. Эшләр алып барылмый торган тәгәлләнмәгән төзелеш объектлары тиешле эстетик күренешкә ия һәм кешеләр һәм транспорт иминлеген тәэмин итә торган төзелеш челтәрләре белән ябылырга тиеш;

11) территориягә чит затлар үтеп керү һәм (яисә) калдыкларны санкцияләнмәгән урыннарда урнаштыру мөмкинлегеннән мәхрүм итә торган

җир кишәрлекләренең, җимерелгән (сүтелгән, җимерелә торган) биналарның, корылмаларның киртәләрен урнаштыру һәм карап тоту.

10 бүлек. Юлларны карап тоту

Статья 34

Юлларны карап тотуны әлеге төр эшләрне башкаруга тәэмин итүчене (подрядчыны, башкаручыны) билгеләү нәтиҗәләре буенча муниципаль контрактлар төзегән оешмалар гамәлгә ашыра.

Юл территорияләрен карап тоту үз эченә ала:

1) юлларны, тротуарларны, ясалма юл корылмаларын, квартал эчендәге машина юлларын ремонтлау;

2) тротуарлардан (җәяүлеләр зоналарыннан, юллардан) һәм юлларның машина йөрү өлешеннән, ясалма юл корылмаларыннан пычрак, чүп-чар, кар һәм бозны (бозларны) җыю;

3) газоннарны һәм яшел үсентеләрне карау;

4) кече архитектура формаларын ремонтлау һәм буяу;

5) ясалма юл корылмалары составына керә торган күзәтү һәм яңгыр кабул итү коеларын, тау канауларын һәм ачык лотокларны төзү, ремонтлау һәм чистарту;

6) киртәләрне, коймаларны, турникетларны, кече архитектура формаларын төзү, ремонтлау һәм ел саен буяу.

Статья 35

Милегендә һәм (яисә) файдалануында транспорт чаралары булган юридик затларга, индивидуаль эшкуарларга һәм гражданнарга транспорт чараларының чиста тышкы кыяфәтен тәэмин итү тәкъдим ителә.

Статья 36

Рөхсәт ителми (тыела):

1) йөк ташу;

2) төяү-бушату эшләре вакытында урамнарда рельсларны, бүрәнәләрне, тимер баганаларны, торбаларны, кирпечне, башка авыр әйберләрне, конструкция детальләрен ташлау, шулай ук юлларда, тротуарларда, газоннарда җир эшләре башкарганда аларны һәм туфракны бүлеп кую;

3) каты өслекле юллар буйлап чылбырлы һәм пневмоходлы машиналар куу;

4) автотранспортны квартал эчендәге җәяүлеләр коммуникацияләрендә урнаштыру һәм урнаштыру;

5) транспорт чараларын моның өчен билгеләнгән урыннардан читтә юу;

6) чылбырлы механизмлы машиналарның асфальт түшәлгән юлларда үз йөреше белән хәрәкәте;

7) машина йөрү өлешенә чагыштырма авырлыгы билгеләнгән нормалардан һәм күрсәтмәләрдән артыграк булган авыр, авыр йөкле Үзйөрешле машиналарның һәм механизмнарның үз йөреше белән хәрәкәте;

8) җир, чүп-чар, коелучан төзелеш материаллары, җиңел савыт, яфраклар ташу, алар территорияләрне пычратмаслык брезент яисә башка материал белән капланмаган;

9) юлларның йөрү өлешенә һәм аларга якын территориягә кар, боз, пычрак, җитештерү һәм куллану калдыкларын агызу;

10) юлларга, тротуарларга, газоннарга һәм яшел үсентеләргә пычрак, чүп-чар җыярга;

11) җылы чорда юлларның һәм тротуарларның машина йөрү өлешен дымландырмыйча җыештырырга;

12) транспорт чарасы белән ташыганда юлның машина йөрү өлешенә, тротуарга бетон эремәсе, битум агызу, шулай ук аларны шул максатлар өчен билгеләнмәгән транспорт чаралары белән ташу;

13) теләсә нинди сыеклыкны юл өлешенә, тротуарга, кюветка, яшел үсентеләр утыртылган территориягә агызу;

14) машина йөрү урынында, тротуарларда, газоннарда бетон, башка төзелеш эремәләре әзерләү;

15) елның вакытына бәйсез рәвештә автотранспортны күпкатлы йортның керү тамбуры алдындагы мәйданчыкта, елның вакытына бәйсез рәвештә газоннарда һәм яшел утыртмаларда, балалар, спорт һәм уен мәйданчыкларында, кер киптерү һәм келәмнәр чистарту мәйданчыгында, тротуарларда, ял итү урыннарында, кешеләр күпләп була торган урыннарда, пляжларда, скверларда урнаштыру һәм урнаштыру;

16) су саклау зоналары чикләрендә транспорт чараларына (махсус транспорт чараларыннан тыш) керү һәм урнаштыру, моңа аларның юллар буйлап хәрәкәте һәм юлларда һәм каты өслекле махсус җиһазландырылган урыннарда туктап торулары керми.;

17) шәхси автотранспорт хуҗаларына кышкы вакытта торак пункт урамнарының машина йөрү өлешеннән һәм ишегалды эчендәге машина юлларыннан транспорт чараларын саклау һәм урнаштыру өчен озак вакыт (2 сәгатьтән артык) файдалану тыела.;

18) авыр йөкле транспорт чараларын, шулай ук махсус техниканы махсус рөхсәтсез йөртү, җирлек территориясен җыештыру вакытында чүп-чарны оешкан төстә чыгаручы транспорт чараларыннан тыш;

19) төзелеш мәйданчыкларыннан, авария хәлендәге, ремонт һәм башка төр эшләрне башкару урыннарыннан автотранспорт тәгәрмәчләре белән туфракны һәм пычракны чыгару;

20) тимер-бетон блоклар, баганалар, киртәләр урнаштыру юлы белән юлларның, тротуарларның машина йөрү өлешен үз белдеге белән ябу.

Статья 37

1. Юлларны төзекләндерүнең аерым элементларына таләпләр:

1) барлык юл тамгасы юл тамгасы салу өчен расланган паспортлар (схемалар) нигезендә эшләрнең заказчысы билгеләгән чиратлылык срокларында һәм тәртибендә башкарылырга тиеш;

2) юлларны юл билгеләре таләп ителгән төс һәм яктылык - техник характеристикаларны, тоташтыру коэффициентын, эксплуатацияләүнең бөтен чоры дәвамында мәйданның сакланышын тәэмин итәргә тиеш;

3) юл билгеләрен беркетү конструкцияләре һәм системалары күз күреме шартларына һәм монтажлау мөмкинлегенә карап сайлана;

4) юл билгеләре төзек хәлдә булырга, вакытында чистартылырга һәм юылырга тиеш.

2. Вакытлыча урнаштырылган юл билгеләре аларны урнаштыру кирәклеген тудырган сәбәпләр бетерелгәннән соң бер тәүлек эчендә алына.

3. Визуаль-коммуникация системасы элементлары (Транспорт һәм җәяүлеләр хәрәкәте юнәлешләре күрсәткечләре, җирлекнең планлаштыру-структур элементлары күрсәткечләре (торак пунктлар, техник объектлар һ.б.) юлларга һәм транспорт чишелешләренә хәрәкәт юнәлешен күрсәтү өчен куела.

11 бүлек. Индивидуаль торак йортларны карап тоту һәм аларга якын

территорияләрне төзекләндерү

Статья 38

Индивидуаль торак йортларның милекчеләре (яисә) яллаучылар (алга таба - торак йортларның хуҗалары), Әгәр законда яисә шартнамәдә башкасы каралмаган булса:

1) торак йортларның фасадларының, коймаларның (коймаларның), шулай ук йорт биләмәләре чикләрендәге башка корылмаларның торышын тиешенчә тәэмин итәргә һәм аларга ярдәм итә торган ремонтны һәм буяуны үз вакытында башкарырга;

2) торак йортта номер тамгасы булырга һәм аны төзек хәлдә тотарга;

3) яктырту фонарьларын тәүлекнең караңгы вакытында (алар булганда) кабызырга;

4) йорт биләү территориясен тәртиптә тотарга;

5) йорт биләмәләре чикләрендә яшеллекләрне тәртиптә тотарга, куакларны һәм агачларны санитар кисү үткәрергә, газүткәргечләрнең, кабель һәм һава электр тапшыру линияләренең һәм башка инженерлык челтәрләренең саклау зонасында агач утыртуга юл куймаска, үз җир кишәрлеге чигеннән юл кырыена кадәр янәшәдәге территориядә 15 сантиметрдан артыграк биеклеккә җиткәндә үлән чабарга. Печән чабылганнан соң өч тәүлек эчендә территориядән чабылган үлән алып ташлана;

6) канауларны һәм су агызу торбаларын чистартырга, язгы чорда кар суларын үткәрүне тәэмин итәргә;

7) янәшәдәге территориядән чистартылган карны транспорт йөрү, инженерлык коммуникацияләренә һәм алардагы корылмаларга керү, җәяүлеләр йөрү һәм яшел утыртмаларның сакланышы тәэмин ителерлек итеп җыярга;

8) үзәкләштерелгән канализация булмаганда бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә санитария нормалары нигезендә җирле канализация, юыну чокыры, бәдрәф җиһазландырырга, аларны даими рәвештә чистартырга һәм дезинфекцияләргә;

9) каты һәм эре габаритлы калдыкларны махсус мәйданчыкларда урнаштырылган контейнерларга җыярга;

10) билгеләнгән тәртип нигезендә каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны вакытында җыюны һәм чыгаруны тәэмин итәргә.

Статья 39

Индивидуаль торак төзелеше территориясендә рөхсәт ителми:

1) коймаларны йорт биләмәләре чикләреннән читтә урнаштырырга;

2) йорт биләмәләре территорияләрендә һәм аларга якын территорияләрдә яфракларны, теләсә нинди калдыкларны һәм чүп-чарны яндырырга;

3) тирес, күмер, савыт, утын, эре габаритлы калдыкларны, төзелеш материалларын йорт биләмәсе территориясеннән читтә сакларга;

4) транспорт чараларын җирлек җирләрендә йорт биләү территориясеннән читтә юарга;

5) вәкаләтле органнар белән килештермичә йорт биләмәсе территориясендә ишегалды корылмалары төзергә, казу чокырлары ясарга;

6) әлеге территориянең урам юлларында махсус транспортка һәм урып-җыю техникасына керүне кыенлаштыра торган яисә аларга комачаулый торган киртәләр урнаштырырга;

7) территорияне төзекләндерү элементларын җимерергә һәм бозарга,

сулыкларны чүпләргә;

8) комплектланмаган (тәзексез) транспорт чарасын йорт биләмәсе территориясеннән читтә, җирлек җирләрендә сакларга һәм урнаштырырга;

9) янәшәдәге территорияне теләсә нинди калдыклар белән чүпләргә;

10) чүп-чар, кар, боз чүплекләрен оештырырга.

12 бүлек. Техник элемтә чаралары челтәрләрен карап тоту

Статья 40

1. Торак пунктлар чикләрендә биналарны инженер-техник тәэмин итү өчен билгеләнгән элемтә, телевидение, радио, интернет кабель линияләрен һәм башка шундый челтәрләрне урнаштыру җир асты ысулы белән гамәлгә ашырыла (траншеяларда, каналларда, тоннельләрдә).

2. Биналарга тышкы коммуникацияләрне башка ысул белән (һава юлы белән, җир өсте юлы белән) эксплуатацияләүче оешмаларның тиешле техник шартларын алу шарты белән аларны җир астында урнаштыру мөмкин булмаган очракта гына китерү рөхсәт ителә.

3. Җирлек территориясендә кәрәзле элемтәнең база станцияләрен урнаштыру өчен билгеләнгән терәкләр (мачталар һәм манаралар) яктырту, электр транспорты яки электр тапшыру линиясе терәкләре урынына максималь рөхсәт ителә торган биеклеге 30 метрдан артмаган икеләтә терәкләр рәвешендә урнаштырырга рөхсәт ителә.

4. База станцияләрен урнаштыру өчен аерым терәкләрне 3 кв. м (3 х 1 м) дан да артмаган җир кишәрлегендә, тарихи территорияләрдән (истәлекле урыннар, мәдәни мирас объектлары һ. б.) читтә, авыл тирәлеге эстетикасына таләпләре югары булган төп һәм авыл юлларыннан читтә, шулай ук авыл тирәлегенең визуаль акцентларыннан 200 м дан да якынрак урнаштыру рөхсәт ителә. Торак һәм (яисә) күпфатирлы йортлар урнашкан объектның биеклегенең 1/3 өлешенә тигез радиуста урнашкан очракта, терәкләр урнаштыру рөхсәт ителми.

5. Асылмалы элемтә линияләрен һәм һава-кабель кичүләрен беркетү сыйфатында файдалану рөхсәт ителми:

1) автомобиль юлларын төзекләндерү элементлары: юл киртәләре, светофорлар, юл билгеләре урнаштыру өчен билгеләнгән элементлар һәм конструкцияләр;

2) биналарның һәм корылмаларның фасадлары, түбәләре, диварлары элементлары (төтен чыгару урыннары, вентиляция, телевидение һәм радионың күмәк кабул итү системалары антенналары, фронтоннар, козыреклар, ишекләр, тәрәзәләр).

6. Рөхсәт ителми:

1) элемтә кабельләрен бер бинадан икенчесенә һава юлы белән салганда юлларны кисеп чыгарга;

2) кабель запасларын бүлү муфта шкафыннан читтә урнаштырырга.

Статья 41

Милекчеләр (хуҗалар) элемтәнең техник чараларын (кабельләр, кабельләрне беркетү элементлары, бүлү һәм мөфт шкафлары һәм башкалар), шулай ук алар ярдәмендә тиешле хәлдә тоташтырыла торган техник җайланмаларны (өзелүләргә һәм/яки изоляция тышчасы булмауга, буяу булмауга, коррозия һәм/яки механик зарарлануларга, чыбыкларны элеп куюга һәм/яки аларны терәкләргә төрүгә юл куймаска тиеш) карап тотарга тиеш.

13 бүлек. Тышкы яктырту объектларын (чараларын) карап тоту

Статья 42

1. Тышкы яктырту элементларына түбәндәгеләр керә: яктырткычлар, кронштейннар, терәкләр, чыбыклар, кабельләр, туклану чыганаклары (шул исәптән җыюлар, туклану пунктлары, идарә тартмалары).

2. Урам, ишегалды һәм башка төр тышкы яктырту системалары төзек хәлдә тотылырга тиеш.

Тышкы яктырту челтәрләре милекчеләре яисә эксплуатацияләүче оешмалар челтәрләрне һәм аларның конструктив элементларын төзек хәлдә тотуны тәэмин итәргә, агымдагы һәм капиталь ремонтларны тиешенчә эксплуатацияләүне һәм үткәрүне тәэмин итәргә тиеш.

Статья 43

1. Торак пунктлар территориясендә урамнар, юллар, мәйданнар, җәяүлеләр тротуарлары, торак кварталлар, ишегаллары, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар территорияләре, юл билгеләре һәм күрсәткечләре, мәгълүмат элементлары һәм витриналар тәүлекнең караңгы вакытында яктыртылырга тиеш.

2. Урамнарны, юлларны, мәйданнарны, микрорайон территорияләрен яктырту кичке эңгер - меңгердә табигый яктылык дәрәҗәсе 20 лк га кадәр кимегәндә, ә иртәнге эңгер-меңгердә 10 лк га кадәр күтәрелгәндә сүндерелә.

3. Биналарның һәм корылмаларның милекчеләре, милек рәвешләренә карамастан, законда билгеләнгән тәртиптә килештерелгән проект нигезендә биналарның һәм корылмаларның архитектур-сәнгати яктыртылуын тәэмин итәргә тиеш.

Статья 44

1. Төп юлларда, мәйданнарда һәм урамнарда эшләми торган яктырткычлар саны 5% тан артмаска тиеш.

2. Аерым яктырткычларның януын торгызу срогы җитешсезлекләр ачыкланганнан яисә тиешле хәбәр килгәннән соң 10 тәүлектән артмаска тиеш.

3. Сафтан чыккан терекөмешле газ разрядлы лампалар махсус билгеләнгән биналарда сакланырга һәм утильләштерү өчен махсуслаштырылган предприятиеләргә чыгарылырга тиеш. Күрсәтелгән лампаларны чүплекләргә һәм чүп эшкәртү заводларына чыгарырга ярамый.

Статья 45

1. Тышкы яктырту җайланмаларының металл терәкләре, кронштейннары һәм башка элементлары чисталыкта булырга, крен, коррозия учаклары булмаска һәм милекчеләр (хуҗалар, кулланучылар) тарафыннан кирәк булган саен, әмма өч елга бер тапкырдан да сирәгрәк буялмаска һәм төзек хәлдә тотылырга тиеш. Тышкы яктырту баганалары, саклагыч, аергыч киртәләр, юл корылмалары һәм юл җиһазлары элементлары буялырга, язулардан һәм теләсә нинди Мәгълүмати-басма продукциядән чистартылырга, төзек хәлдә һәм чисталыкта тотылырга тиеш.

2. Бердәм тышкы яктырту системасына тоташтырылган юл, урам һәм йорт яны яктырткычларын карап тотуны һәм ремонтлауны тәэмин итүчене (подрядчыны, башкаручыны) билгеләү нәтиҗәләре буенча әлеге төр эшләрне башкаруга муниципаль контракт төзегән вәкаләтле орган яисә оешма гамәлгә ашыра.

3. Торак йортларның тапшыру бүлү җайланмаларына тоташтырылган

йорт яны яктырткычларын карап тоту һәм ремонтлауны идарәче оешмалар башкара.

4. Җирлек территориясендә урнашкан мачталар һәм тышкы яктырту терәкләре тирәсендәге территорияләрне, электр тапшыру линияләрен һәм югары вольтлы линияләрне җыештыру өчен җаваплылык билгеләнгән саклау зонасы чикләрендә аларны эксплуатацияләү өчен җаваплы затларга йөкләнә.

5. Трансформатор һәм бүлү подстанцияләре, автомат режимда (хезмәт күрсәтүче персоналдан башка) эшләүче башка инженерлык корылмалары янындагы территорияләрне җыештыру өчен җаваплылык билгеләнгән саклау зонасы чикләрендәге территорияләр хуҗаларына, әлеге объектларның милекчеләренә йөкләнә.

Статья 46

1. Чыбыклар өзелгәндә, терәкләр, изоляторлар зарарланганда тышкы яктырту җайланмаларыннан файдалану рөхсәт ителми. Электр үткәргечләре өзелү яки терәкләр зарарлану белән бәйле тышкы яктырту җайланмалары эшендәге бозылуларны ачыклаганнан соң ук бетерергә кирәк.

2. Тышкы яктырту челтәрләренә һәм җайланмаларына чыбыкларны һәм кабельләрне үз белдегең белән тоташтыру һәм тоташтыру рөхсәт ителми.

Статья 47

1. Тышкы яктырту объектлары яисә тышкы яктырту чаралары белән җиһазландырылган объектлар милекчеләре (хуҗалары), шулай ук тышкы яктырту объектларына (чараларына) хезмәт күрсәтүче оешмалар бурычлы:

1) урамнарны, юлларны тиешенчә яктыртуны, терәкләрнең һәм яктырткычларның, яктырткыч җайланмаларның сыйфатын күзәтергә, бозылганда яисә зыян күргәндә үз вакытында ремонт ясарга;

2) билгеләнгән тәртип нигезендә яктыртуны кабызуны һәм сүндерүне күзәтергә;

3) тышкы яктыртуны урнаштыру, карап тоту, урнаштыру һәм эксплуатацияләү һәм рәсмиләштерү кагыйдәләрен үтәргә;

4) тышкы яктырту фонарьларын вакытында алыштырырга.

14 бүлек. Кече архитектура формаларының эчтәлеге

Статья 48

1. Кече архитектура формаларына түбәндәгеләр керә: монументаль-декоратив бизәү элементлары, Мобиль һәм вертикаль яшелләндерү җайланмалары, су җайланмалары, муниципаль җиһазлар, җирлек территориясендәге коммуналь-көнкүреш һәм техник җиһазлар.

2. Кече архитектура формаларын карап тоту җир кишәрлекләренең хокук ияләре тарафыннан бирелгән җир кишәрлекләре чикләрендә, гомуми файдалану территорияләрендә гамәлгә ашырыла-тәэмин итүчене (подрядчыны, башкаручыны) билгеләү нәтиҗәләре буенча әлеге төр эшләрне башкаруга муниципаль контракт төзегән оешма белән контракт (шартнамә) нигезендә вәкаләтле орган тарафыннан тәэмин ителә.

Статья 49

Кече архитектура формалары ияләре бурычлы:

1) кече архитектура формаларын чисталыкта һәм төзек хәлдә тотарга;

2) язгы чорда кече архитектура формаларын планлы карарга, аларны иске буяудан, тутыктан чистартырга, юарга, буярга, шулай ук сынык

элементларны алыштырырга;

3) кышкы чорда кече архитектура формаларын, шулай ук аларга якын килү юлларын кардан һәм боздан чистартырга;

4) киртәләү өслеге шома булган комлыкларны төзекләндерергә, комлыклардагы комлыкларны елга кимендә бер тапкыр алыштырырга;

5) балалар, спорт, хуҗалык мәйданчыклары һәм ял итү мәйданчыклары җиһазларының конструктив элементларының ныклыгы, ышанычлылыгы һәм куркынычсызлыгы таләпләренә туры килүен күзәтергә;

6) фонтаннар эшләгән чорда су өслеген көн саен чүп-чардан чистартырга.

Статья 50

Рөхсәт ителми:

1) кече архитектура формаларын тиешенчә кулланмаска (өлкәннәрнең балалар уен мәйданчыкларында ял итүе, спорт мәйданчыкларында кер киптерү һ. б.);

2) теләсә нинди Мәгълүмати-басма продукцияне кече архитектура формаларына элергә һәм ябыштырырга;

3) кече архитектура формаларын һәм аларның конструктив элементларын ватарга һәм зарарларга;

4) фонтаннарда коеныргa.

15 бүлек. Стационар булмаган объектларны карап тоту

Статья 51

1. Стационар булмаган объектларны урнаштыру мондый объектларны урнаштыру схемасы нигезендә муниципаль хокукый актта билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

2. Стационар булмаган объектның тышкы габаритлары буенча максималь гомуми мәйданы-60 кв. м.

3. Стационар булмаган сәүдә объектын урнаштыруга шартнамә срогы тәмамлангач, стационар булмаган объект хуҗалык итүче субъект тарафыннан сүтелергә, ә территория азат ителергә һәм башлангыч хәленә китерелергә тиеш.

Статья 52 Стационар булмаган объектларның милекчеләре булган юридик һәм физик затлар:

1) аларны ремонтларга һәм буярга. Ремонт проект документациясендә билгеләнгән тышкы кыяфәтне һәм төсне саклауны исәпкә алып башкарылырга тиеш;

2) янәшәдәге территориядә яшел утыртмаларның, газоннарның, бордюр ташының, кече архитектура формаларының (алар булганда) сакланышын күзәтергә, күрсәтелгән территорияне әлеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән таләпләр нигезендә тотарга;

3) стационар булмаган объектлар янына урналар куярга, кирәк булган саен көн дәвамында чүп-чарны калдыклардан чистартырга, ләкин тәүлегенә бер тапкырдан да сирәгрәк булмаска, урналарны елга бер тапкырдан да сирәгрәк буярга.

Статья 53

Рөхсәт ителми:

1) стационар булмаган объектларга проектларда каралмаган янкормалар, козыреклар, түбәләр һәм башка конструкцияләр төзергә;

2) стационар булмаган объектлар янында сәүдә-суыту җайланмалары куярга;

3) стационар булмаган объектларда һәм аларның түбәләрендә тараны, товарларны, детальләрне, көнкүреш һәм җитештерү характерындагы башка предметларны җыярга, шулай ук стационар булмаган объектларны склад Максатларында Файдаланырга;

4) стационар булмаган объектлар арасындагы янгынга каршы өзеклекләрне җиһазлар, калдыклар белән капларга;

5) стационар булмаган объектларны биналар аркаларында, газоннарда, мәйданчыкларда (балалар, ял, спорт, транспорт тукталышлары), суүткәргеч һәм канализация челтәрләренең, торбаүткәргечләрнең саклау зонасында, шулай ук торак урыннарның тәрәзәләренә, сәүдә предприятиеләре витриналарына кадәр - 20 метрдан кимрәк, агач кәүсәләренә кадәр - 3 метрдан кимрәк арада урнаштырырга.

16 бүлек. Төзелеш эшләрен башкару урыннарын карап тоту

Статья 54

1. Төзелеш мәйданчыкларын һәм аларга якын территорияләрне карап тоту, ремонт, төзелеш һәм башка төр эшләр тәмамланганнан соң төзекләндерүне торгызу төзүчегә йөкләнә.

2. Төзелеш, ремонт һәм башка төр эшләр башланганчы:

1) җирлек Башкарма комитетының хокукый актлары таләпләре нигезендә төзелеш мәйданчыгы территориясенең бөтен периметры буенча типовой койма урнаштырырга;

2) төзелеш мәйданчыгын коймалауның гомуми тотрыклылыгын, ныклыгын, ышанычлылыгын, эксплуатация куркынычсызлыгын тәэмин итәргә;

3) төзелеш мәйданчыгын киртәләүнең тиешле техник торышын, аның чисталыгын, пычрактан, кардан, боздан, мәгълүмати-басма продукциядән вакытында чистартылуын күзәтергә;

4) төзелеш мәйданчыгы территориясенә кергәндә төзелеш объектының гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре таләпләренә җавап бирә торган мәгълүмат щитын урнаштырырга һәм аны тиешле хәлдә тотарга;

5) җәяүлеләр өчен вакытлыча тротуарлар урнаштыруны тәэмин итәргә;

6) төзелеш мәйданчыгы периметры буенча тышкы яктыртуны тәэмин итәргә;

7) урамнарның (машина юлларының) йөрү өлешенә пычрак һәм чүп чыгаруны булдырмый торган чыгу урыннарында төзелеш мәйданчыгына төзекләндерелгән керү юлларын, мәйдан эчендәге машина юлларын һәм транспорт чаралары тәгәрмәчләрен чистарту яисә юу пунктларын җиһазларга;

8) төзелеш мәйданчыгына керү юлларында йөк автотранспортының (10 тоннадан артык) юлларның һәм машина юлларының иминлеген тәэмин итә торган ябык циклдагы хәрәкәт маршрутын килештерергә;

9) төзелеш мәйданчыгы территориясендә каты көнкүреш, эре габаритлы һәм төзелеш калдыкларын җыю өчен контейнерлар һәм (яисә) бункерлар булуны тәэмин итәргә;

10) төзелеш мәйданчыгы территориясеннән каты көнкүреш, эре габаритлы һәм төзелеш калдыкларын билгеләнгән тәртиптә чыгаруны оештыруны тәэмин итәргә;

11) төзелеш мәйданчыгы территориясеннән алынган һәм калдыклары булмаган карны билгеләнгән тәртиптә килештерелгән махсус билгеләнгән урыннарга чыгаруны тәэмин итәргә;

12) эшләр башкарганда төзелеш мәйданчыгының янәшәдәге территориясен, аңа керү юлларын һәм тротуарларны көн саен пычрактан, чүп-чардан, кардан, боздан җыештыруны тәэмин итәргә (елның (кыш, җәй) вакытын исәпкә алып);

13) эшләрне башкарганда гамәлдәге җир асты инженерлык коммуникацияләренең, тышкы яктырту челтәрләренең, яшел утыртмаларның һәм кече архитектура формаларының сакланышын тәэмин итәргә.

3. Төзелеш һәм (яисә) ремонт эшләрен башкару чорында әлеге Кагыйдәләрнең таләпләрен үтәргә, шулай ук эшләр башкарганда җимерелгән һәм зыян күргән юл өслекләрен, яшел утыртмаларны, газоннарны, тротуарларны, калкулыкларны, кече архитектура формаларын торгызырга кирәк.

4. Төзелеш материаллары, җиһазлар, автотранспорт һәм күчмә механизмнар, эшчеләр һәм хезмәткәрләр Вакытлыча булсын өчен ярдәмче бүлмәләр, көнкүреш вагончыклары, төзелеш калдыкларының транспорт партияләрен вакытлыча саклау һәм туплау урыннары төзелешне оештыру проекты нигезендә төзелеш мәйданчыклары чикләрендә урнаштырыла.

Статья 55

Рөхсәт ителми:

1) торак зона янында «төнлә гражданнарның тынычлыгын һәм тынлыкны саклау турында» 2010 елның 12 гыйнварындагы 3-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә төзелеш, ремонт, төяү-бушату һәм тынлыкны бозу белән бергә бара торган башка эшләрне оештыру һәм үткәрү, гражданнарның шәхси һәм иҗтимагый иминлеген тәэмин итүгә бәйле коткару, һәлакәтне торгызу һәм башка кичектергесез эшләрдән тыш;

2) җирлек Башкарма комитетының тиешле рөхсәтеннән (күрсәтмәсеннән) башка юлларның һәм тротуарларның машина йөрү өлешен тарайтырга яисә ябарга;

3) чүп-чарны яндырырга һәм төзелеш производствосы калдыкларын утильләштерергә;

4) туфрак, чүп-чар, коелучан төзелеш материаллары, җиңел савыт ташырга, агачларны брезент яисә юлларны пычратмаслык башка материал белән капламыйча йоклатырга, шулай ук төзелеш катнашмаларын һәм эремәләрен (шул исәптән цемент-ком эремәсе, известь, бетон катнашмалары) юлга, тротуарга, юл кырыена кою мөмкинлеген булдырмаслык чаралар күрмичә ташырга яки юл буендагы газон полосасы.

17 бүлек. Җирләү урыннарын карап тоту

Статья 56

1. Этика, санитария һәм экология таләпләре нигезендә бирелгән җирләү урыннарын карап тоту федераль кануннар һәм муниципаль хокукый актта билгеләнгән җирләү урыннарын карап тоту кагыйдәләре таләпләре нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Җирләү урыннарын санитар карап тотуны әлеге төр эшләрне башкаруга тәэмин итүчене (подрядчикны, башкаручыны) билгеләү нәтиҗәләре буенча муниципаль контракт төзегән оешма гамәлгә ашыра.

Статья 57

1. Җирләү урыннарын карап тотуга таләпләр:

1) зират территориясендәге калдыклар контейнерлары һәм урналар чистартылырга тиеш. Калдыклар тупланган саен чыгарылырга тиеш;

2) агач утыртмаларының ауган һәм авария хәлендә булуы рөхсәт ителми. Авария хәлендәге агач утыртмалары сүтелергә тиеш.

2. Кышкы чорда күмү урыннарын карап тоту үзенчәлекләре:

1) зиратларның үзәк юллары, керү юллары, тротуарлар киңәйтелергә һәм кардан чистартылырга тиеш. Бозлык катламнары булмаган тигез кар катламы булырга рөхсәт ителә;

2) юлларның һәм тротуарларның машина йөрү өлешен эшкәртү кар яуганнан соң 4 сәгатьтән башланырга тиеш;

3) беренче чиратта үзәк һәм керү юлларыннан кар чыгаруны, бозны чокып чыгаруны һәм кар-боз калдыкларын бетерүне гамәлгә ашырырга;

4) җирләү урыннарының җәяүлеләр зоналарында бозлавыкка каршы материаллар куллану, юллардан чистартыла торган тозлы карны һәм бозны каберләргә, газоннарга, куакларга салу рөхсәт ителми.

3. Җәйге чорда күмү урыннарын карап тоту үзенчәлекләре:

1) күмү урыннарындагы үзәк юллар, керү юллары, тротуарлар, каберләр арасындагы юллар һәм гомуми файдаланудагы башка территорияләр төрле пычранулардан чистартылырга тиеш;

2) яшел утыртмаларны санитар кисү, чүп үләннәрен бетерү чаралары кирәк булган саен башкарылырга тиеш.

4. Җирләү урынын, кабер өстенә куелган корылманы (тәреләр, һәйкәлләр, плитәләр, төрбәләр һ.б.) карау, чәчәкләр һәм декоратив куаклар утырту, башка эшләрне ире(хатыны), туганнары, мәрхүмнең законлы вәкиле яки башка зат санитария таләпләрен үтәп башкара.

18 бүлек. Йорт хайваннарын һәм кошларын тоту

Статья 58

1. Теләсә нинди хайван хуҗасының милке булып тора һәм, теләсә нинди милек кебек үк, закон белән саклана. Хайван хуҗасыннан суд карары буенча гына алына.

2. Йорт хайваннарын һәм кошларын тоту өченче затларның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен бозмаска тиеш. Йорт хайваннары һәм кошлар китергән зыян өчен аларның хуҗалары Россия Федерациясенең гамәлдәге законнары белән билгеләнгән тәртиптә җаваплы.

3. Йорт хайваннары хуҗалары үз йорт хайваннарының экскрементларын үзләре җыялар һәм утильләштерәләр.

Статья 59

1. Җирлектә яшәүчеләр тарафыннан авыл хуҗалыгы хайваннарын (сыерларны, сарыкларны, кәҗәләрне, дуңгызларны һәм башкаларны) һәм кошларны тоту шәхси торак йортлар территорияләрендә һәм йорт яны кишәрлекләрендә рөхсәт ителә.

2. Барлык продуктив хайваннар (эре мөгезле терлек, кәҗә, сарык, дуңгыз, ат) биркалау юлы белән мәҗбүри теркәлергә һәм гражданнарның - хайван хуҗаларының яшәү урыны буенча ветеринария учреждениеләрендә ел саен яңадан теркәлергә тиеш.

3. Йорт хайваннарын җирле үзидарә органының норматив-хокукый акты белән билгеләнә торган көтү урыннарында хуҗасы күзәтүе астында яисә аның

кушуы буенча башка зат көтүе рөхсәт ителә.

4. Йорт хайваннарын 7.00 сәгатьтән 23.00 сәгатькә кадәр йөртергә рөхсәт ителә. Башка вакытта урамда йөргәндә хуҗалар урамнарда һәм торак йортларның ишегалларында тынлыкны тәэмин итү өчен чаралар күрергә тиеш.

5. Этне урамда йөртү бау (этне тотып тора торган башка җайланма), муенчак һәм борынчык кулланып башкарыла, моңа өч айга кадәрге көчекләрне һәм вак этләрне махсус сумкада (контейнерда) яисә урамда йөртүче кулында йөрткәндә йөртү очраклары керми. Законда билгеләнгән тәртиптә теркәлгән этнең муенчагында аның идентификация номеры күрсәтелә. Этне тезгеннән башка йөртү торак пунктлар чикләреннән читтә, шулай ук этләрне йөртү өчен урыннарда рөхсәт ителә, алар янында мондый йөртүне рөхсәт итә торган билгеләр урнаштырылган.

6. Хуҗалар йорт хайваннары һәм кошлары экскрементлары белән ишегалларын, тротуарларны, урамнарны, паркларны, газоннарны, балалар мәйданчыкларын, скверларны, мәйданнарны, шулай ук торак йортларның подъездларын пычратмаска тиеш. Этләрне, мәчеләрне һәм башка вак хайваннарны йөрткәндә, йорт хайваннарының чүп контейнерларына чыгарылырга тиешле табигый тизәкләрен тулысынча җыештыруны тәэмин итә торган кирәк-яраклар хуҗасы үзе белән булырга тиеш.

7. Этне тезгеннән йөртү урыннарында гына төшерергә мөмкин. Махсус билгеләнгән мәйданчыклар булмаганда, җирле үзидарә органының норматив-хокукый акты белән билгеләнә торган бушлыкларда, калкулыкларда һәм башка урыннарда йөрергә рөхсәт ителә.

8. Этләрне өйрәтү бары тик яхшы әйләндереп алынган мәйданчыкларда яки торак пункт территориясеннән читтә генә башкарыла.

9. Җирлек территориясендә йорт хайваннарын һәм кошларны көтү тыела (терлекләрне үз белдеге белән йөртү һәм йорт яны территорияләрендә, газоннарда, паркларда һәм скверларда көтү рөхсәт ителми). Йорт хайваннарын төүлекнең якты вакытында гына юлдан куып чыгарырга кирәк, шул ук вакытта аларны юлның уң ягына мөмкин кадәр якынрак җибәрергә кирәк. Йорт хайваннарын, грунт юллардан һәм сукмаклардан куып чыгару мөмкинлеге булганда, асфальт түшәлгән юлда йөртү тыела.

10. Йорт хайваннарын урамда калдырганда, терлек асраучылар яшеллекләрне бозудан килгән зыянны һәм терлекләрне утау чыгымнарын каплыйлар.

11. Йорт кәҗәләре бары тик йорт яны территориясендәге утарларда яисә көтүлектә хуҗалары күзәтүе астында тотылырга тиеш.

Статья 60

Рөхсәт ителми:

1) хайваннарны балалар мәйданчыкларына, мәктәпләр, балалар бакчалары территорияләренә, ашханәләргә, поликлиникаларга, азык-төлек кибетләренә кертергә;

2) йорт хайваннарын пляжларда йөртү һәм аларны сулыкларда коендыру;

3) хайваннарны тыю язуы булганда учреждениеләргә кертергә;

4) торак пунктлар территорияләрендә хайваннарны һәм кошларны озатып йөрмичә чыгарырга;

5) алкоголь, наркотик яисә токсик исерек хәлдә булган затлар, шулай ук яше яисә сәламәтлеге аркасында этләрнең хәрәкәтен контрольдә тота алмаган һәм урамда йөргәндә аларның агрессив тәртибен кисәтә алмаган затлар тарафыннан этләрне урамда йөртергә;

6) 14 яшькә җитмәгән затлар тарафыннан этләрне урамда йөртү, моңа вак

этләрне урамда йөртү очраклары керми;

7) йорт хайваннарын һәм кошларын балконнарда, лоджияләрдә, торак йортларның гомуми файдалану урыннарында (чиктәш фатирлар коридорларында, баскыч шакмакларында, чормаларда, подвалларда һәм башка ярдәмче биналарда) даими тоту;

8) җирлекләр территориясендә йорт хайваннарының, махсуслаштырылган чаралар (күргәзмәләр һ.б.) уздыру урыннарыннан тыш, моның өчен бүлеп бирелгән урыннардан читтә булуы.

Статья 61

Җир кишәрлекләрендә аерым умарталар урнаштыру түбәндәге таләпләрне үтәгәндә рөхсәт ителә:

- умарталарның саны 3 данәдән артмый;
- чиктәш участоклар чикләреннән кимендә 10 м ераклыкта;
- умарталы җирләр торак зоналардан һәм башка җир кишәрлекләреннән бина, корылма, тоташ койма яисә бал бирүче агачлар һәм биеклеге ике метрдан да ким булмаган куе куаклык белән аерылырга тиеш.

Статья 62

Йорт хайваннары һәм кошлары ияләре:

1) хайваннар авыруларын кисәтүне һәм терлекләрдән алынган продукциянең ветеринария-санитария ягыннан куркынычсызлыгын тәэмин итә торган хуҗалык һәм ветеринария чараларын гамәлгә ашырырга, әйләнә-тирә мохитне терлекчелек калдыклары белән пычратуга юл куймаска, шулай ук ел саен яңадан теркәү чорында мәҗбүри дәвалау-профилактика чаралары үткәрергә;

2) хосусый милектәге җир кишәрлекләре территориясендә авыл хуҗалыгы хайваннарының булу урынын даими тикшереп торырга.

3) хайваннар авырганда һәм алар үлгән очракта, шулай ук аларның үз-үзләрен гадәти булмаган тотышлары булганда ветеринария учреждениеләре белгечләренә кичекмәстән хәбәр итәргә. Алар килгәнче авыру билгеләре булган хайваннарны изоляцияләргә;

4) терлекләрне карау, диагностик тикшеренүләр, саклагыч прививкалар һәм дәвалау-профилактик эшкәртүләр өчен ветеринария белгечләре таләбе буенча бирергә.

Статья 63

Үлгән терлекне махсус билгеләнгән урында махсус оешма җирли.

Статья 64

Үз территориясендә сакчы этләре булган оешмалар:

1) этләрне гомуми нигезләрдә теркәргә;

2) этләрне нык бәйләп асрау;

3) килүчеләрнең хайваннардан файдалану мөмкинлеген төшереп калдырырга;

4) этләрне эш туктатылганнан соң яхшы әйләндереп алынган территориядә яисә территориягә кергәндә кисәтү язуы булганда, гомуми файдалану территориясеннән Аерылган территориядә генә бәйләвечтән төшерергә.

Статья 65

1. Җәмәгать урыннарында озатып йөрүче затлардан башка торучы күзәтүчесез хайваннар тотылырга тиеш.
2. Хуҗасыз калган хайваннарны аулау мондый хайваннарны тапкан махсуслаштырылган предприятие яисә җирле үзидарә органнары белән төзелгән килешү буенча башка зат тарафыннан башкарыла.
3. Хуҗасыз калган хайваннарны аулау чараларын гамәлгә ашыру хайваннарга карата гуманлы мөнәсәбәт һәм иҗтимагый әхлак нормаларын үтәү принципларына нигезләнә.
4. Рөхсәт ителми:
1) хайваннарны судның тиешле карарыннан башка фатирлардан һәм хосусый йорт биләмәләре территориясеннән тартып алырга;
2) кибетләр, даруханәләр, коммуналь хезмәт күрсәтү предприятиеләре янындагы этләрне бәйдәнатькындырырга.;
3) ветеринария органнары тәкъдименнән башка балык тотуның тозакларын һәм башка чараларын файдаланырга.

19 бүлек. Бәйрәм бизәлеше

Статья 66
1. Җирлек территориясен бәйрәмчә бизәү Дәүләт, шәһәр һәм башка бәйрәмнәр, истәлекле вакыйгаларга бәйле чаралар уздыру чорында башкарыла. Бәйрәм бизәлеше дәүләт һәм муниципаль флаглар, лозунглар, гирляндалар, панно элмә такталарын, декоратив элементлар һәм композицияләр, стендлар, трибуналар, эстрада урнаштыруны, шулай ук бәйрәм иллюминациясе урнаштыруны үз эченә ала.
2. Бәйрәмчә бизәү элементларын әзерләгәндә һәм урнаштырганда юл хәрәкәтен җайга салуның техник чараларын төшерергә, бозарга һәм күрү мөмкинлеген начарайтырга ярамый.

20 бүлек. Җирлек территориясен җыештыру тәртибе

Статья 67
1. Җирлек территориясен җыештыру һәм карап тоту гамәлгә ашырыла:
1) җәйге чорда-15 апрельдән 14 октябрьгә кадәр;
2) кышкы чорда-15 октябрьдән 14 апрельгә кадәр.
Күрсәтелгән сроклар, һава шартларына карап, җирлекнең башкарма комитеты тарафыннан төзәтелә.
2. Җирлек территориясен җыештыру:
- җирлек территориясен карап тоту, җыештыру буенча системалы эшләр;
- Башкарма комитетның хокукый актлары нигезендә берәмлек массакүләм чаралар (өмәләр).
3. Җыелган чүп-чар, смета, яфрак, чаптырылган үлән, ботаклар билгеләнгән таләпләргә туры китереп чыгарылырга тиеш.

Статья 68
1. Җирлек территориясен җыештыру җәйге чорда җирлек территориясенең пычрануын һәм тузанлылыгын киметү максатында җирлек территориясен юу, сугару, себерү һәм карап тоту буенча башка эшләр башкару юлы белән башкарыла һәм үз эченә ала.:
1) барлык территорияләрдән чүп җыю;
2) ел саен, 1 июньгә кадәр (Дата Башкарма комитетның тиешле хокукый акты белән күчерелергә мөмкин), кече архитектура формаларын, бакча һәм

урам җиһазларын, урналарны, спорт һәм балалар мәйданчыкларын, коймаларны, бордюрларны буяу;

3) үләнне вакыт-вакыт чабу (үләннең Биеклеге 15 см дан артыграк булганда) һәм чаптырылган үләнне тәүлек дәвамында җыеп алу;

4) яфраклар коелган чорда-коелган яфракларны тәүлегенә бер тапкыр җыю һәм чыгару;

5) территорияләрне, шул исәптән сәүдә объектлары, оешмалар һәм предприятиеләр янында автотранспорт парковкасы урыннарын җыештыру, ул 8.00 сәгатькә тәмамланырга тиеш.

Статья 69

1. Яфраклар коелган чорда территорияләрне җыештыру өчен җаваплы оешмалар урам һәм юл буендагы газоннардан коелган яфракларны җыялар һәм чыгаралар. Агачларның һәм куакларның комлевой өлешенә яфракларны җыю тыела, моңа җылылык сөючә үсемлекләрне җылыту очраклары керми.

Статья 70

1. Кышкы чорда гомуми файдаланудагы территорияне җыештыру үз эченә ала:

1) юл өслекләрен һәм тротуарларны кардан чистарту;

2) язгы чорда-карны йомшарту һәм кар суларын агызуны оештыру.

2. Җирлек территориясендә башкарыла торган урып-җыю эшләрен башкару технологиясе һәм режимнары, һава шартларына карамастан, Транспорт чараларының һәм җәяүлеләрнең тоткарлыксыз хәрәкәтен тәэмин итәргә тиеш.

3. Кышкы чорда җәяүлеләр тротуарларын, җир өсте кичүләрен, баскычларны җыештыру үзенчәлекләре:

1) җәяүлеләр тротуарлары, җир өсте кичүләре, баскычлар Яңа яуган кардан әлеге корылмаларның җәяүлеләр өлешенең бөтен киңлегенә кадәр чистартылырга тиеш. Кар яуганнан соң чистарту вакыты тугыз сәгатьтән артмаска тиеш;

2) көчле кар яуган чорда (тәүлегенә 10-15 см яңа яуган кар) җәяүлеләр тротуарлары, баскычлар бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртелергә һәм чистартылырга тиеш;

3) бозлавык килеп чыкканда бозлавыкка каршы материаллар белән беренче чиратта баскычлар, аннары тротуарлар эшкәртелә. Бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртү вакыты тайгаклык ачыкланганнан соң дүрт сәгатьтән артмаска тиеш;

4) калдыклар һәм химик реагентлар белән пычранмаган йомшак карны, яшел утыртмаларның саклануы һәм кар суларының агып китүен тәэмин итү шарты белән, газонга яисә шушы максатлар өчен алдан билгеләнгән урыннарга җыю рөхсәт ителә. Җыелган карның биеклеге 0,8-1,2 м дан артмаска тиеш;

5) кышкы чорда юллар, бакча диваннары, урналар һәм кече архитектура формаларының башка элементлары, подъездларга, сәүдә павильоннарына, кибетләргә керү тамбурлары, шулай ук алар алдындагы һәм ян-якларындагы пространство, аларга якын килү юллары кардан һәм боздан чистартылырга тиеш.

Статья 71

Җирлек территориясендә рөхсәт ителми (тыела):

1) урамнарда, мәйданнарда, яшел үсентеләр утыртылган кишәрлекләрдә, скверларда, паркларда, газоннарда, пляжларда һәм гомуми

файдаланудагы башка территорияләрдә чүпләргә;

2) гамәлдәге законнар нигезендә билгеләнгән күмү урыннарыннан читтә гомуми файдаланудагы территорияләрдә мемориаль кабер корылмалары (истәлекле Корылмалар, коймалар) урнаштырырга;

3) бу максатлар өчен каралмаган урыннарда, шул исәптән җәмәгать транспортының муниципаль маршрутларының соңгы пунктларында транспорт чараларын юарга, салонны чистартырга һәм аларга техник хезмәт күрсәтергә;

4) гомуми файдаланудагы территорияләрдә биналарны һәм корылмаларны төзекләндерү элементларын, һәйкәлләрне, мемориаль такталарны, агачларны, куакларны, кече архитектура формаларын һәм төзекләндерүнең башка элементларын ватарга һәм бозарга, шулай ук аларны үз белдегең белән үзгәртеп корырга һәм үзгәртеп корырга;

5) җәмәгать транспортын көтү тукталышларына, стеналарга, баганаларга, коймаларга (коймаларга) һәм шул максатлар өчен каралмаган башка объектларга язулар, рәсемнәр ясарга, Мәгълүмати-басма продукцияне ябыштырырга һәм элергә, граффити язарга;

6) күчемле мөлкәтне бирелгән җир кишәрлекләре чикләреннән һәм (яисә) киртәләреннән читтә тупларга һәм сакларга;

7) тараны, сәнәгать товарларын һәм башка сәүдә предметларын тротуарларда, газоннарда, юлларда һәм сәүдә объектларына якын территорияләрдә урнаштырырга һәм җыярга;

8) йортларның, оешмаларның һәм учреждениеләрнең янәшәдәге территорияләрендә ташу чүплекләре урнаштыру, юынтыкларны һәм пычракларны түгү һәм түгү, җитештерү һәм куллану калдыкларын урам юлларына, йорт яны территорияләренә, Яшел утыртмаларга чыгару;

9) җирлек җирләрендә (кар чүплекләрен урнаштыру өчен билгеләнгән кишәрлекләрдән тыш) кар массасын (карны)тупларга, урнаштырырга һәм җыярга;

10) предприятиеләр, оешмалар, учреждениеләр һәм хосусый йортлар территорияләрен дә кертеп, җирлек территориясендә теләсә нинди төр калдыкларны яндыру;

11) җирлек территориясендә бу максатлар өчен билгеләнмәгән һәм җиһазландырылмаган урында чүп-чарны, төзелеш калдыкларын, җитештерү һәм куллану калдыкларын, савытларны, агачларны, яфракларны чыгарып ташлау, урнаштыру һәм вакытлыча туплау.

Статья 72

1. Җирлек территориясендәге калдыкларны (чүп-чар, кар, туфрак һ.б.) моның өчен билгеләнмәгән урыннарга ташлаган очракта, мондый хокук бозуларга юл куйган затлар ачыкланган хокук бозуларны бетерү буенча чаралар күрәләр.

2. Калдыкларны санкцияләнмәгән урыннарга урнаштырган затлар әлеге территорияне җыештыруны һәм чистартуны, ә кирәк булганда җир кишәрлеген рекультивацияләүне үз хисабына башкарырга тиеш. Әгәр 3 тәүлек эчендә рөхсәтсез урында калдыклар урнаштыручы зат билгеләнмәгән булса, рөхсәтсез чүплекләр территорияләрен рекультивацияләү һәм калдыкларны чистарту әлеге территорияне җыештыру өчен җаваплы оешмалар (яисә, әгәр әлеге төр хезмәт күрсәтү Шартнамәдә каралган булса, калдыкларны чыгаруны гамәлгә ашыручы махсуслаштырылган оешма) тарафыннан башкарыла.

3. Билгеләнгән тәртиптә бирелмәгән һәм муниципаль милектәге җир кишәрлекләрендә (территорияләрдә) стихияле рәвештә барлыкка килә торган чүплекләрне бетерү вәкаләтле орган тарафыннан тәэмин ителә.

21 бүлек. Җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын җыештыру

Статья 73

1. Җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын (алга таба - юлларны) җыештыру юлларны, тротуарларны, парковкаларны (парковка кесәләрен), җәмәгать транспортын көтү тукталышларын, ясалма юл корылмаларын пычрактан, чүп-чардан, кардан һәм боздан даими чистарту чаралары комплексын үз эченә ала.

2. Экстремаль шартларда юлларны җыештыру өчен вәкаләтле орган тарафыннан юлларны җыештыру чаралары комплексын күздә тоткан авария хәлендәге эшләр планы әзерләнергә тиеш.

Статья 74

1. Юл буендагы урналарны чистарту тутырылган саен башкарыла.

2. Автобусларны көтү тукталышлары, автобусларның туктап тору-борылу мәйданчыклары тулысынча чүп-чардан чистартылырга тиеш.

3. Җәмәгать транспортының соңгы токтарлык-борылыш мәйданчыклары калдыкларны җыю өчен контейнерлар белән җиһазландырыла.

Статья 75

Җәмәгать транспортын көтү павильоннары тузанланмаган, буялган һәм юылган, санкцияләнмәгән Мәгълүмати-басма продукциядән, граффитидан чистартылган булырга тиеш. Кышкы чорда кардан чистартылган. Җәмәгать транспортын көтү павильоннарын җыештыру кирәк булган саен башкарыла.

Статья 76

Кышкы чорда юлларны җыештыру үз эченә ала:

1) машина юлын, җәмәгать транспортын көтү тукталышларын кардан һәм боздан чистарту, себерү, карны валларга күчерү;

2) юлларның, тротуарларның, парковкаларның (парковка кесәләренең), җәмәгать транспортын көтү тукталышларының машина йөрү өлешләреннән кар җыю кар капламы урнаштырылганнан соң даими рәвештә башкарылырга тиеш;

3) кар яву вакытында тротуарларда урнашкан җәмәгать транспортын көтү тукталышларын җыештыру кирәк булган саен башкарылырга тиеш;

4) юлларның машина йөрү өлешен механикалаштырылган ысул белән (урып-җыю техникасы комплекслары белән) җыештырганда һәм кар өемнәре ясалганда валларны җәяүлеләр кичү урыннарында, парковкалар (парковка кесәләре), җәмәгать транспортын көтү тукталышлары, машина йөрү урыннары алдыннан күчерергә кирәк.;

5) юлларның машина йөрү өлешеннән һәм аларга якын тротуарлардан чистартыла торган кар киң урамнарда, мәйданнарда һәм проспектларда юл кырыена, калган урамнарда - юлның прилотка янындагы өлешенә (машина йөрү өлешенең киңлегенә карап - урамның бер яисә ике ягыннан) күчерелә һәм валларга әверелә.;

6) юлларны җыештырганда тышкы яктырту терәкләренең, терәк калканнарының, идарә итү шкафларының һәм башка корылмаларның, агачларның, куакларның сакланышын, шулай ук машина юлы буйлап механикалаштырылган кар җыештырганда яшел утыртмаларның сакланышын тәэмин итәргә кирәк.

22 бүлек. Кешеләрнең ял итү һәм күпләп була торган урыннарын

җыештыру, санитар тоту һәм төзекләндерү

Статья 77

Кешеләрнең ял итү һәм күпләп булу урыннарына түбәндәгеләр керә:

1) мәйданнар, парклар, скверлар, бульварлар, яр буйлары, урманнарда оешкан ял итү урыннары, пляжлар;

2) актив ял итү һәм тамаша чаралары урыннары - стадионнар, уен комплекслары, ачык сәхнә мәйданчыклары һ. б.;

3) сәүдә объектлары территорияләре - ваклап сату базарлары, сәүдә комплекслары, стационар булмаган вак ваклап сату челтәре, җәмәгать туклануы, социаль-мәдәни билгеләнештәге объектлар комплекслары - театрлар, кинотеатрлар һ. б.

Статья 78

Мәйданнарны, паркларны, скверларны, бульварларны, яр буйларын һәм гомуми файдаланудагы башка территорияләрне җыештыру:

1) мәйданнарны, паркларны, скверларны, бульварларны, яр буйларын җыештыру 23.00 сәгатьтән 8.00 сәгатькә кадәр башкарылырга тиеш. Көндез патрульләр чүп-чар тутырылган урналарны һәм чүп җыю урыннарын җыештыралар һәм чистарталар;

2) кышкы чорда паркларда, бакчаларда, скверларда, бульварларда, яр буйларында һәм башка ял итү зоналарында юлларны җыештырганда, яшел утыртмаларның саклануы һәм кар суларының агып китүен тәэмин итү шарты белән, химик реагентлары булмаган карны шул максатлар өчен алдан билгеләнгән урыннарга вакытлыча салу рөхсәт ителә.

Статья 79

1. Сәүдә һәм (яисә) җәмәгать туклануы объектларын җыештыру һәм санитар карап тоту:

1) Сәүдә һәм (яисә) җәмәгать туклануы объектлары территорияләрен һәм янәшәдәге территорияләрне тулысынча җыештыру тәүлегенә кимендә ике тапкыр (иртән һәм кич) башкарыла. Көндез патрульләр чүп-чарны җыештыралар, чүп-чар тутырылган урналарны һәм чүп җыю урыннарын чистарталар;

2) сәүдә һәм (яисә) җәмәгать туклануы объектларына керү урынында кимендә ике урна билгеләнә;

3) вакытлыча урамда сәүдә итү урыннарында 10 м радиуста янәшәдәге территорияләрне җыештыралар, савытларны һәм товарларны газоннарга һәм тротуарларга җыярга ярамый;

4) калдыкларны чыгару тәэмин ителә.

2. Башка сәүдә мәйданчыклары территорияләрен, стационар булмаган вак ваклап сату челтәре объектлары комплексларын, социаль-мәдәни билгеләнештәге объектларны җыештыру алар ябылганнан соң, елның җылы вакытында мәҗбүри алдан сугару белән башкарыла. Агымдагы урып-җыю көн дәвамында бара. Көн саен каты көнкүреш калдыкларын чыгару тәэмин ителә.

Статья 80

1. Кешеләрнең ял итү һәм күпләп була торган урыннарын төзекләндерү:

1) кешеләр ял итә торган һәм күпләп була торган урыннар территориясендә төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлегенә түбәндәгеләр керә: каты өслек төрләре (плитка түшәү яисә асфальт рәвешендә), өслекләрне бер-берсенә тоташтыру элементлары, яшелләндерү,

эскәмияләр, урналар һәм чүп-чар өчен кече контейнерлар, урам техник җиһазлары, яктырту җайланмалары, архитектура-декоратив яктырту җайланмалары, мәгълүмат саклаучылар. яшелләндерү участокларын яклау элементлары (металл киртәләр, махсус тәр өслекләр һ. б.);

2) кешеләр ял итә һәм күпләп була торган урыннарның барлык территорияләре, пляжлардан тыш, каты өслеккә яисә чәчелгән үләннәр яисә яшел утыртмалар белән үсемлек туфрагына ия булырга тиеш;

3) кешеләр ял итә һәм күпләп була торган урыннар территорияләрендәге яшелләндерү участокларын чәчәкләр, газоннар, ялгыз, төркемләп, рәтләп утыртулар, вертикаль, күпкатлы, мобиль яшелләндерү формалары рәвешендә проектларга кирәк;

4) кешеләрнең ял итү һәм күпләп булу урыннары, бәдрәфләрне урнаштыру һәм карап тоту таләпләрен үтәп, җиһазландырылган һәм эшли торган бәдрәф кабиналары белән комплектланырга тиеш;

5) кешеләр ял итә торган яисә күпләп була торган урыннардагы фонтаннарны, буаларны, елга ярларын пычрануга карап чистарту башкарылырга тиеш;

6) массакүләм чаралар уздырганда аларны оештыручылар чараны уздыру урынын, аңа якын территорияләрне җыештыруны һәм бозылган төзекләндерүне торгызуны тәэмин итәргә тиеш. Чараны үткәрү урынын, аңа якын территорияләрне җыештыру һәм бозылган төзекләндерүне торгызу тәртибе билгеләнгән тәртиптә чараны үткәрүгә тиешле рөхсәт алу стадиясендә билгеләнә.

2. Ял итү һәм күпләп булу урыннары территорияләрендә кешеләргә рөхсәт ителми:

1) савытларны һәм сәүдә җиһазларын моның өчен билгеләнмәгән урыннарда сакларга, тупларга;

2) территорияне җитештерү һәм куллану калдыклары белән пычратырга;

3) автотранспорт чараларын юарга һәм ремонтларга, эшкәртелгән ягулык-майлау сыеклыкларын агызырга;

4) автостоянкалар, гаражлар, аттракционнар урнаштырырга, билгеләнгән тәртипне бозып реклама конструкцияләре урнаштырырга;

5) газоннарны, табигый һәм ясалма яшелләндерү объектларын зарарларга;

6) кече архитектура формаларын зарарларга һәм аларны билгеләнгән урыннарыннан күчерергә;

7) өстәлләрдә һәм эскәмияләр аркаларында утырырга;

8) сатуратор җайланмаларыннан, ачыткы һәм сыра цистерналарыннан калган сыек продуктларны, суны тротуарларга, газоннарга һәм юлларга агызырга;

9) автотранспорт чараларының түләүле тукталышларын законсыз оештыру;

10) стационар булмаган объектларны үз белдеге белән урнаштырырга;

11) тротуарларның асфальт-бетон түшәмәсен, янәшәдәге яшел зоналарның һәм территорияләрне төзекләндерүнең башка элементларының бөтенлеген бозарга;

12) территориядә сәүдә-суыткыч җайланмаларын куярга;

13) каты көнкүреш калдыкларын һәм төзелеш чүп-чарларын халыктан каты көнкүреш калдыкларын җыю өчен билгеләнгән контейнерларга (бункерларга) идарәче оешмалар белән калдыкларны каты көнкүреш калдыкларын җыю өчен контейнерларга (бункерларга) урнаштыру турында килешү булмыйча җыярга.

23 бүлек. Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен җыештыру, карап тоту һәм төзекләндерү

Статья 81

Йорт яны территориясен җыештыру:

1) җыештыру түбәндәге эзлеклелектә башкарылырга тиеш: тротуарларны, җәяүлеләр юлларын җыештыру (бозлавык һәм тайгаклык очрагында - ком сибү), ә аннары ишегалды территорияләрен җыештыру;

2) кар яуган вакытта кар чистартудан тыш, урып-җыю 8.00 сәгатькә кадәр башкарыла.;

3) механикалаштырылган җыештыруны машиналарның тизлеге 4 км/сәг. кадәр булганда көндез үткәрергә рөхсәт ителә.

Статья 82

Кышкы җыештыру:

1) түбәләрдә җыела торган кар вакытында җиргә ташланырга һәм прилоток полосасына Күчәргә, ә киң тротуарларда биеклеге 1,0 - 1,5 м дан артмаска тиеш булган валларга әверелергә тиеш.;

2) җыештырыла торган кар тротуарлардан юл өлешенә - прилоток полосасына, ә ишегалларында җыештыру урыннарына күчәргә тиеш.;

3) квартал эчендәге юллардан күчерелгән карны борт ташына параллель урнашкан өемнәргә һәм валларга салырга яисә, кагыйдә буларак, роторлы кар чистарткычлар ярдәмендә юл буйлап җыярга кирәк, бу чакта карның биеклеге 1,5 м дан артмаска тиеш.;

4) урамнарның машина йөрү өлешеннән газоннар белән аерылган киңлеге 6 метрдан артыграк булган тротуарларда карны тротуар уртасына күчерергә рөхсәт ителә, шуннан соң аны ерагайтырга;

5) кар өемнәренә һәм валларга салу эшләре тротуарларда кар яву тәмамланганнан соң сигез сәгатьтән дә соңга калмыйча, ә калган территорияләрдә 20 сәгатьтән дә соңга калмыйча тәмамланырга тиеш;

6) ишегалларында, квартал эчендәге машина юлларында, газоннарда һәм җәяүлеләр хәрәкәтенә һәм автотранспорт йөрүенә комачауламый торган буш территорияләрдә җыела торган карны, яшел утыртмаларны саклап калуны һәм биеклеге 1,5 м дан артмаган кар суларын агызып җибәрүне тәэмин итеп, җыярга рөхсәт ителә;

7) тротуарларны һәм квартал эчендәге юлларны кул белән җыештырганда кар движок астына җыештырылырга тиеш, соңыннан аны тыгызлау өчен кар катламы калдырылырга тиеш;

8) эшкәртелгәннән соң йомшарган боз ясалмалары, ачык грунтка, агачлар астына яисә газоннарга эләкмичә, күчерелергә яисә себерелергә тиеш.

9) тайгаклык барлыкка килгәндә юл катламнарын ком-тоз һәм (яисә) махсус бозлавыкка каршы катнашмалар белән эшкәртү 0,2 - 0,3 кг/м норма буенча бүлгечләр ярдәмендә башкарылырга тиеш.

Статья 83

Яз җитү белән:

1) эрегән суларны нормаль агызу өчен кирәк булган урыннарда су агымын тәэмин итү өчен канауларны юу һәм чистарту;

2) ишегалды территорияләрен кар эреп беткәч, чүп-чардан, калган кардан һәм боздан чистарту.

Статья 84

Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен (алга таба - йорт яны территориясен) карап тоту үз эченә ала:

1) даими җыештыру;

2) Күзәтү һәм яңгырлар кабул итү коелары люкларын һәм рәшәткәләрен, дренажларны, лотокларны, үткәргеч торбаларны ремонтлау һәм чистарту;

3) инженерлык челтәрләренең күзәтү коеларына, янгын сулары белән тәэмин итү чыганакларына (гидрантларга, сулыкларга һ. б.) тоткарлыксыз керүне тәэмин итү;

4) Каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны җыю һәм чыгару;

5) яшеллекләрне яшелләндерү һәм карау;

6) кече архитектура формаларын тоту, агымдагы һәм капиталь ремонтлау.

Статья 85

Барлык төр калдыклар контейнерларга һәм бункерларга җыела, алар су үткәрми торган катламлы контейнер мәйданчыкларына каты көнкүреш калдыкларын туплау нормаларына туры китереп кирәкле күләмдә куела.

Статья 86

Күпфатирлы йортларда яшәүче гражданнар бурычлы:

1) йорт яны территорияләрендә чисталык һәм тәртип сакларга;

2) каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны бары тик махсус контейнерларга һәм йорт яны территорияләрендә урнашкан махсус мәйданчыкларга гына урнаштырырга.

Статья 87

Идарәче оешмалар, торак милекчеләре ширкәтләре, торак кооперативлары яисә башка махсуслаштырылган кулланучылар кооперативлары:

1) 8.00 сәгатькә кадәр йорт яны территорияләрен җыештыру һәм көн дәвамында-чисталыкны саклау;

2) каты көнкүреш калдыклары өчен контейнерлар урнаштыру, контейнерның милекчесен күрсәтеп;

3) расланган график нигезендә каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны чыгару;

4) контейнерларны (бункерларны) һәм контейнер мәйданчыкларын, аларга керү юлларын чиста һәм төзек хәлдә тоту;

5) подъездларга керү урыннарында чүп савытлары, эскәмияләр урнаштыру һәм аларны вакытында чистарту;

6) территорияне сезонлы эксплуатациягә әзерләү, шул исәптән су агымын тәэмин итү өчен канауны юу һәм чистарту, кар суларын яңгыр челтәренең люкларына һәм кабул итү коеларына системалы рәвештә куып чыгару, кар эреп беткәннән соң территорияне чистарту һәм башка кирәкле эшләрне башкару;

7) тайгак кишәрлекләрне ком-тоз һәм (яисә) махсус бозлавыкка каршы катнашмалар белән эшкәртү;

8) яшел утыртмаларның сакланышы һәм аларны тиешенчә карау;

9) тышкы яктырту чараларын төзек хәлдә тоту һәм караңгы төшкәч аларны кабызу;

10) җәй көннәрендә һәм коры һавада газоннарга, чәчәклекләргә, агачларга һәм куакларга көн саен яисә расланган график буенча су сибү;

11) газоннарның сакланышы һәм бөтенлеге, аларга төзелеш материаллары, ком, чүп-чар, боз кисәкләре һ. б. салынмыйча;

12) агачларны һәм куакларны яңа утырту, юллар челтәрен үзгәртеп һәм җайланмаларны урнаштырып, бары тик билгеләнгән тәртиптә килештерелгән проектлар буенча гына, агротехник шартларны үтәп, яңадан планлаштыру.

Статья 88

1. Йорт яны территориясендә рөхсәт ителми:

1) яфракларны, төрле калдыкларны һәм чүп-чарны яндырырга;

2) кием-салымны, кием-салымны, келәмнәрне һәм башка әйберләрне хуҗалык мәйданчыгыннан читтә элергә;

3) контейнер мәйданчыкларына керү юлларын томаларга;

4) урамнарның һәм юлларның машина йөрү өлешендә, тротуарларда, газоннарда һәм яшел зоналарда контейнерлар (бункерлар) урнаштырырга;

5) йорт яны территорияләрен киртәләү урыннарын үз белдеге белән билгеләргә;

6) үз белдегең белән ишегалды корылмалары һәм бакчалар төзергә;

7) йорт яны территориясен металл ватыклары, көнкүреш һәм төзелеш калдыклары һәм материаллары, шлак, көл һәм җитештерү һәм куллануның башка калдыклары белән тутырырга, савытларны җыярга һәм сакларга;

8) чүп-чар түгәргә, калдыкларны һәм чүп-чарны ташларга;

9) транспорт чараларын биналарның отмосткаларында, кер киптерү һәм келәмнәр чистарту мәйданчыкларында, балалар мәйданчыкларында, газоннарда, бордюрларга кереп, җәяүлеләр коммуникацияләрендә (сәүдә һәм башка предприятиеләргә, юл кырыенда, тротуарларда яисә җәяүлеләр юллары янында урнашкан объектларга йөкләр ташучы транспорт чараларыннан тыш, башка мөмкинлекләр булмаганда подъездлар), җылылык камераларында, канализация люкларында, ел фасылына бәйсез рәвештә яшеллекләр утыртылган территорияләрдә, автомобильләр узуына, җәяүлеләр узуына киртәләр тудыра торган башка урыннарда, территорияне җыештыру, ашыгыч хезмәт автомашиналары, башка махсус транспортлар, чүп җыю машиналары подъездларга, чүп контейнерларына бару;

10) автотранспорт чараларын түләүле куюны оештыру;

11) квартал эчендәге юлларны тимер-бетон блоклар, баганалар, киртәләр, шлагбаумнар, объектлар, корылмалар һәм башка җайланмалар урнаштыру юлы белән үз белдегең белән ябарга;

12) автомашиналар юарга, ягулык һәм майлар агызырга, тавыш сигналларын, тормозларны һәм двигательләрне көйләргә;

13) кеше сәламәтлегенә һәм әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясый торган теләсә нинди эшләр башкарырга;

14) транспортның йорт яны территориясенең ишегалды эчендәге машина юллары буйлап транзит хәрәкәтен гамәлгә ашырырга.

2. Җәмәгать урыннарына Материалларны, продукцияне фатирларның тәрәзәләре һәм керү юллары урнашкан торак йорт ишегалды ягыннан төяп җибәрү рөхсәт ителми. Йөкләүне тәрәзәләре булмаган торак йортларның читләреннән, җир асты тоннельләреннән яки ябык дебаркадерлардан, юл ягыннан башкарырга кирәк. Югарыда күрсәтелгән чикләүләр нигезендә торак биналарда урнашкан оешмаларның турыдан-туры эшләвенә бәйле төяү-бушату яисә башка эшләр башкару мөмкин булмаган очракта, әлеге оешмаларга югарыда күрсәтелгән торак объектларга идарә итүче оешмалар белән шартнамәләр төзергә кирәк.

3. Транспорт чараларын ишегалды территорияләрендә урнаштыру һәм

урнаштыру кешеләрнең, шулай ук урып-җыю һәм махсус техниканың тоткарлыксыз хәрәкәтен тәэмин итәргә тиеш.

Статья 89

Йорт яны территорияләрен яшелләндерү:

1) йорт яны территорияләрен яшелләндерү, яшел утыртмаларның сакланышы гамәлдәге законнар таләпләре нигезендә идарәче оешмалар тарафыннан тәэмин ителә;

2) йорт яны территориясен яшелләндергәндә торак йортларның стеналарыннан ябалдашлары 5 м га кадәр булган агач кәүсәләре кучәренә кадәр араның кимендә 15 м булуын исәпкә алырга кирәк. Зуррак агачлар өчен ара 20 м дан артыграк, куаклар өчен 3 м булырга тиеш. куакларның биеклеге беренче кат бүлмәләренең тәрәзә уемының аскы кырыеннан артмаска тиеш.

Статья 90

1. Һәр йорт биләмәсенең территориясе:

1) кер киптерү, киемсалым, келәмнәр һәм көнкүреш әйберләрен чистарту өчен хуҗалык мәйданчыгы;

2) төзек һәм имгәнү куркынычы булмаган инвентарь белән тәэмин ителгән балалар уен мәйданчыклары һәм (яисә) спорт мәйданчыклары.

2. Әгәр участок территориясенең зурлыгы мөмкинлек бирсә, участок чикләрендә этләр йөрү өчен мәйданчык урнаштырыла.

Статья 91

1. Хуҗалык мәйданчыгында кер киптерү җайланмалары куелган баганалар, кием киптерү штангалары, элгечләр, Комлы тартма, чүп савытлары, эскәмияләр булырга тиеш. Мәйданчыкны тере киртә белән әйләндереп алырга кирәк. Мәйданчыкларны, ял итү урыннарын җиһазлау элементларын билгеләнгән таләпләргә туры китереп төзергә һәм төзекләндерергә кирәк.

2. Йортларның подъездлары алдындагы мәйданчыклар, юллар һәм җәяүлеләр өчен юллар каты өслекле булырга тиеш. Каты өслекләр ясаганда кар һәм коеп яуган суларның ирекле агып чыгу мөмкинлеге каралырга тиеш.

Статья 92

Торак йортларга кертелгән җәмәгать урыннарына йортның торак өлешеннән аерым керү юллары булырга тиеш, шул ук вакытта персоналның автотранспорт кую урыннары ишегалды территориясеннән читтә урнашырга тиеш.

24 бүлек. Индивидуаль торак төзелеше территорияләрен җыештыру

Статья 93

1. Торак йорт хуҗалары җир кишәрлеген һәм аның тирәсендәге территорияләрне – кишәрлек чигеннән алып урамның машина йөрү өлешенә кадәр (юл буена урнашканда), башка очракларда 3 м җыештыралар (шул исәптән кардан).

2. Индивидуаль торак төзелеше территориясендә рөхсәт ителми:

1) чүп-чарны ташларга, шлак ташларга, сыек көнкүреш калдыкларын йорт биләмәсе территориясеннән читкә агызырга;

2) ишегалды һәм аның тирәсендәге территориядән чистартылган кар һәм бозны юлларның һәм юлларның машина йөрү өлешенә чыгарырга яисә күчерергә.

25 бүлек. Территорияне төзекләндерү элементларына таләпләр

Статья 94

1. Территорияне төзекләндерүнең аерылгысыз компонентлары булган территорияне төзекләндерү элементларының булуы гамәлдәге законнар таләпләре нигезендә эшләнергә һәм проект документациясендә каралырга тиеш. Мәдәни мирас объектларын саклау зоналарында урнашкан территорияне төзекләндерү элементларына проект документациясе мәдәни мирас объектларын саклап калу, алардан файдалану, аларны популярлаштыру һәм дәүләт саклавы өлкәсендәге вәкаләтле органнар белән килештерелә. Озак вакытлар яисә даими файдаланыла торган территорияне төзекләндерүнең стационар элементлары аларны кул белән күчерү мөмкинлеген булдырмаслык итеп беркетелергә тиеш.

2. Төзекләндерү элементларын карап тоту, аларны торгызу һәм ремонтлау эшләрен дә кертеп, төзекләндерү элементлары хуҗалары тарафыннан башкарыла.

26 бүлеке. Яшелләндерү

Статья 95

1. Яшел утыртмалар территорияне төзекләндерүнең мәҗбүри элементы булып тора. Төзекләндерү эшләрен башкарганда яшеллекләрне мөмкин кадәр күбрәк саклап калу зарур.

2. Җирлек территориясендә яшелләндерүнең ике төре кулланыла: стационар - үсемлекләрне грунтка утырту һәм мобиль - үсемлекләрне махсус күчмә савытларга (контейнерларга, вазоннарга һ.б.) утырту. Стационар һәм мобиль яшелләндерүне рельефның табигый һәм ясалма элементларында, түбәләрдә (түбә яшелләндерү), бина һәм корылмаларның фасадларында (вертикаль яшелләндерү) архитектура-ландшафт объектлары (газоннар, бакчалар, чәчәк бакчалары, Куаклы һәм агачлы мәйданчыклар һ.б.) төзү өчен файдаланалар.

3. Яшелләндерү объектларын карап тоту-яшеллекләрне һәм яшелләндерелгән территорияләрне төзекләндерү элементларын карап тоту, күләмле корылмаларның конструктив элементларының аз гына деформацияләрен һәм зарарлануларын бетерү, шулай ук җәй һәм кыш көннәрендә күчмә кече формаларны җыештыру.

Статья 96

Яшелләндерү объектларында эшләр башкаруга таләпләр:

1) яшелләндерү объектлары янында төзелеш мәйданчыкларын оештырганда, проектта сакланырга тиешле дип билгеләнгән яшел утыртмаларның бөтенлеген саклап калу чараларын күрергә кирәк. бу чаралар түбән һәм киң ябалдашларны киртәләп алу, өлешчә кисү, агач кәүсәләрен саклау бәйләве, куак ябалдашларын бәйләү, транспорт чараларының юллары һәм тукталышлары янында урнашкан үсемлекләр астына туфрак кишәрлекләрен вак таш белән күмү һәм туфракның тыгызлануын булдырмау максатларында башка техника;

2) территорияне вертикаль планлаштыру, җир асты коммуникацияләре салу, юлларны, машина юлларын һәм тротуарларны төзекләндерү яшелләндерү башланганчы тәмамланырга тиеш;

3) туфрак катламын бозуга бәйле ремонт, төзелеш һәм башка эшләр

башкарганда туфракның уңдырышлы катламын алуны һәм саклауны дәвам итү зарур. Югарыда күрсәтелгән эшләр тәмамлангач, бозылган җир кишәрлекләрен һәм утыртмаларны торгызырга кирәк. Эшләрне башкару проектында торгызу каралырга тиеш;

4) яфракларны һәм үләнне, алга таба компостлаштырып яисә билгеләнгән тәртиптә алып ташлап, өемнәргә җыярга кирәк.

Статья 97

Яшел утыртмаларның хуҗалары:

1) яшел үсентеләрнең сакланышын һәм аларны квалификацияле карауны тәэмин итәргә;

2) җәй көне коры һавада газоннарга, чәчәклекләргә, агачларга һәм куакларга су сибүне тәэмин итәргә;

3) газоннарның сакланышын һәм бөтенлеген, аларда төрле материалларны, калдыкларны, чүп-чарны, бозлавыкка каршы материалларны, башка зарарлы матдәләрне, шулай ук карны, бозны җыюны тәэмин итәргә, әгәр бу газоннарга зыян китерергә мөмкин булса;

4) яшелләндерү объектларында сулыклар булганда аларны чиста тотарга һәм 10 елга кимендә бер тапкыр капиталь чистартырга.

Статья 98

Җирлекнең яшелләндерелгән территорияләрендә рөхсәт ителми:

1) яшел зоналарның эшләвен тәэмин итү һәм аларга хезмәт күрсәтү өчен билгеләнгән корылмалардан тыш, төзелешләр урнаштырырга;

2) агачларны һәм куакларны үз белдеге белән утырту һәм кисү, газоннарны һәм чәчәк бакчаларын юк итү;

3) транспорт чараларының газоннарга һәм чәчәклекләргә керүе һәм урнашуы, әлеге территорияләрдә кирәкле эшләр башкару очракларыннан тыш, торгызу эшләрен мәҗбүри башкару шарты белән;

4) күчеп йөрергә, ял итү һәм уеннар өчен бакчаларның, скверларның, паркларның мемориаль зоналарының газоннарында, гомуми файдаланудагы яшелләндерү объектлары булган бульварларда урнашырга;

5) яшелләндерү объектларында чаңгыда һәм чанада моның өчен махсус бүлеп бирелгән урыннардан читтә шуарга;

6) агачларга һәм башка яшел утыртмаларга гамаклар, таган, турниклар, кер киптерү өчен баулар элеп куярга, агачларга реклама һәм мәгълүмат щитлары һәм табличкалар, реклама һәм башка мәгълүмат урнаштыру өчен билгеләнгән чыгару конструкцияләре, объектларга хәрәкәт юнәлеше күрсәткечләре, афишалар, белдерүләр, агитация материаллары, техник конструкцияләр, юл хәрәкәтендә катнашучыларны мәгълүмат белән тәэмин итү чаралары беркетергә, баганалардан, коймалардан, реклама щитларыннан, электрүткәргечләрдән, лампалардан, чәнечкеле коймалардан тартмалар;

7) стационар булмаган объектлар, шулай ук юл сервисы объектлары урнаштырырга, шул исәптән елның вакытына бәйсез рәвештә автостоянкалар һәм парковкалар урнаштырырга;

8) төзелеш һәм башка материалларны тупларга;

9) яшелчә бакчалары өчен казу эшләре алып барырга;

10) йорт хайваннарын газоннарда һәм чәчәклекләрдә йөрергә;

11) роторлы кар җыю машиналарын утыртмаларга кар эләкмәүче махсус юнәлеш бирүче җайланмалардан башка файдаланырга;

12) яфракларны, үләнне, ботакларны яндырырга, шулай ук аларны лотокларга һәм башка су үткәрү җайланмаларына сметалар ясарга;

13) газоннарга смета һәм чүп ташларга;
14) учаклар кабызырга;
15) күпьеллык чәчәкләр биләгән җир кишәрлекләреннән кар чыгарырга, шулай ук салкынга чыдам булмаган үсемлекләр утырткан җирләрне кардан ялангач калдырырга;
16) яшелләндерелгән территорияләрдә урнашкан скульптураларны, эскәмияләрне, коймаларны, урналарны, балалар һәм спорт җиһазларын бозарга;
17) агач тамырларын кәүсәдән 1,5 метрдан да якынрак арада ялангач калдырырга һәм агач муеннарына туфрак яисә төзелеш калдыклары сибәргә.

27 бүлек. Киртәләр

Статья 99

1. Киртәләрне кору төзекләндерүнең өстәмә элементы булып тора.
2. Киртәләр бер-берсеннән аерылып торалар:
1) билгеләнештә (декоратив, яклау, аларның ярашуы);
2) биеклектә (түбән - 1,0 м га кадәр, уртача - 1,1-1,7 м, биек - 1,8-3,0 м);
3) материалның төренә карап (металл, тимер-бетон һ. б.);
4) күз карашы өчен үткәрүчәнлек дәрәҗәсенә карап (үтә күренмәле, чукрак);
5) стационарлык дәрәҗәләренә карап (даими, вакытлыча, күчмә) һәм башка киртәләр.
3. Киртәләрне проектлау аларның кайда урнашуына һәм билгеләнешенә карап гамәлдәге дәүләт стандартлары, сертификацияләнгән эшләнмәләр каталоглары, индивидуаль проектлау проектлары нигезендә башкарыла. Җир асты корылмалары белән кисешкән урыннарда уртача һәм югары төрдәге коймаларны проектлаганда ремонт яисә төзелеш эшләрен башкарырга мөмкинлек бирә торган койма конструкцияләре карала.

Статья 100

Мәдәни мирас объектлары территорияләрен киртәләү әлеге территорияләр өчен билгеләнгән шәһәр төзелеше регламентлары нигезендә башкарылырга тиеш. Җәмәгать, торак, рекреацион билгеләнештәге территорияләрдә чукрак һәм тимер-бетон киртәләр проектлау рөхсәт ителми. Сәнәгать, махсус территорияләр коймалары декоратив тимер-бетон панельләрдән ясалырга мөмкин.

Статья 101

Агачлар җәяүлеләр хәрәкәте интенсив зоналарында яисә төзелеш һәм реконструкция эшләрен башкару зоналарында үскән очракта, саклауның башка төрләре булмаганда, яшенә, агач токымына һәм башка характеристикаларга карап, биеклеге 0,9 м һәм аннан да зуррак, диаметры 0,8 м һәм аннан да зуррак булган яклау киртәләре каралырга тиеш.

28 бүлек. Өслекләрне каплау

Статья 102

1. Җирлек территориясендә өслекләрне каплау имин һәм уңайлы хәрәкәт итү шартларын тәэмин итә, шулай ук төзелгән корылмаларның архитектур йөзен формалаштыра.
2. Төзекләндерү максатларында түбәндәге төр өслекләр билгеләнгән:

1) каты (капиталь) өслекләр-монолит яисә җыелма өслекләр, шул исәптән асфальт-бетоннан, цемент-бетоннан, табигый таштан ясала торган;

2) йомшак (капиталь булмаган) өслекләр - табигый яисә ясалма коелучан Материаллардан (шул исәптән ком, вак таш, гранит чәчүлекләр, керамзит, резина валчыклары), табигый хәлдә булган, бәйләүче материаллар белән тыгызланган яисә ныгытылган коры катнашмалардан ясала торган өслекләр;

3) газон капламнары-үлән капламын әзерләүнең һәм утыртуның махсус технологияләре буенча башкарыла торган капламалар;

4) катнаш өслекләр-өслекләрнең бер-берсеннән торган өслекләр (челтәрле плитка яисә газонга батырылган газон рәшәткәсе яисә йомшак өслек).

3. Өслек төрләрен аларның максатчан билгеләнеше нигезендә сайларга кирәк:

1) проектлау вакытына гамәлдә булган мөмкин булган чик йөкләнешләрне, хәрәкәтнең характерын һәм составын, янгынга каршы таләпләрне исәпкә алып каты;

2) территорияләрнең аерым төрләрен (шул исәптән балалар, спорт мәйданчыкларын, этләр йөртү мәйданчыкларын, җәяү йөрү юлларын) төзекләндергәндә аларның үзенчәлекләрен исәпкә алып йомшак;

3) аеруча экологик яктан чиста булган газонлы һәм катнаш.

4. Кулланыла торган өслек төренең колористик чишелеше формалаша торган тирәлекнең төсле чишелешен исәпкә алырга тиеш.

Статья 103

Каты төрдәге өслек кытыршы булырга тиеш, коры хәлдә - 0,6, юеш хәлдә 0,4 тән ким булмаска тиеш. Җәяүлеләр коммуникацияләре территориясендә, җир өсте һәм җир асты кичүләрендә, биналарның керү төркемнәре баскычларында һәм болдырларында кафель, метлах плиткаларын, ясалма һәм табигый таштан шома яисә шомартылган плитәләрне каплау сыйфатында куллану рөхсәт ителми.

Статья 104

Җирлекнең гомуми файдаланудагы территорияләрендә барлык киртәләр (киртәләр, баскычлар, пандуслар, агачлар, яктырту, мәгълүмат һәм урам техник җиһазлары), шулай ук җәмәгать транспортын көтү тукталышлары һәм урам аша чыгу урыннарындагы тротуар кыры тактиль өслек полосалары белән аерылып тора. Тактиль өслек киртәгә, урам кырыена, куркыныч участокның башына, хәрәкәт юнәлешенең үзгәрүенә һ. б. расстоя кимендә 0,8 м ераклыкта башланырга тиеш. Әгәр тактиль өслектә киңлеге 15 мм дан артып, тирәнлеге 6 мм дан артып киткән буй буразналар булса, аларны хәрәкәт юнәлеше буйлап урнаштырырга ярамый.

Статья 105

Түшәлгән агачлар өчен, саклауның башка төрләре (шул исәптән көпшә яны рәшәткәләре, бордюрлар, периметр эскәмияләре) булмаганда, кәүсәдән кимендә 1,5 м радиуста саклагыч өслекләр: вак таш, вак таш, газон рәшәткәләре ясала. Саклау өслеге җәяүлеләр коммуникацияләре өслегеннән бер дәрәҗәдә яки югарырак башкарыла.

29 бүлек. Өслекләрнең үзара бәйләнеше

Статья 106

Өслекләрне берләштерү элементларына, гадәттә, борт ташларының төрле төрләрен, пандусларны, баскычларны, баскычларны кертәләр.

Статья 107

1. Юлның борт ташлары тротуар белән машина йөрү өлеше тоташкан урынга, машина йөрү өлеше дәрәҗәсеннән норматив рәвештә кимендә 150 мм артыграк куела, өслек өслеге ремонтланган очракта да бу күрсәткеч сакланырга тиеш. Автотранспортның газонга бәрелүен булдырмас өчен, юлның газон белән капланган урыннарында югары күтәрелгән борт ташы кулланырга кирәк.

2. Җәяүлеләр коммуникацияләре өслеген газон белән бергә кушканда бакча бортын урнаштырырга мөмкин, ул газон дәрәҗәсеннән кимендә 50 мм артып китә, 0,5 м ераклыкта. бу исә газонны саклый һәм пычрак һәм үсемлек чүп-чарының өслеккә эләгүен булдырмый, аның хезмәт итү вакытын озайта. Җәяүлеләр зоналары территориясендә төрле типтагы өслекләр янәшәсен бизәү өчен табигый материаллар (кирпеч, агач, таш кыялар, керамик борт һ.б.) кулланырга мөмкин.

3. Җәяүлеләр коммуникацияләре авышлыгы 60 промилле булганда баскычлар ясауны күздә тотарга кирәк.

4. Сәламәтлек саклау учреждениеләре һәм башка күпләп була торган объектлар, инвалидлар һәм картлар йортлары урнашкан урыннарда төп җәяүлеләр коммуникацияләрендә баскычлар һәм баскычлар 50 промилледән артык тайпылыш булганда, аларны пандус белән озата барырга кирәк. Бордюр пандусының авышлыгы 1:12 кабул ителә. Баскычның беренче баскыч кырыйларын төшкәндә һәм күтәргәндә ачык контрастлы буяулар белән аерып күрсәтергә кирәк. Тышкы баскычларның барлык баскычлары Бер марш эчендә баскычларның киңлеге һәм биеклеге буенча бертөрле итеп куела.

5. Пандусны киртәли торган конструкцияләр булмаганда, биеклеге 75 мм дан да ким булмаган киртәли торган бортик һәм тоткалар каралырга тиеш.

6. Пандусның башында һәм ахырында юлның горизонталь участоклары әйләнә-тирә өслектән текстурасы һәм төсе белән аерылып тора.

7. Баскычның яисә пандусның ике ягында да 800-920 мм биеклектәге түгәрәк яисә турыпочмаклы кисемтәле тоткалар каралган, ул кул белән колачлау өчен уңайлы һәм стенадан 40 мм га ераграк тора.

30 бүлек. Мәйданчык

Статья 108

1. Җирлек территориясендә мәйданчыкларның түбәндәге төрләре урнаша:

1) балалар мәйданчыклары;

2) спорт мәйданчыклары;

2. Мәйданчыкларны теркәлгән мәдәни мирас ядкарьләренең саклау зоналары һәм махсус сакланылучы табигать территорияләре зоналары чикләрендә урнаштыруны һәйкәлләрне саклауның, табигатьтән файдалануның һәм әйләнә-тирә мохитне саклауның вәкаләтле органнары белән килештерү тәкъдим ителә.

Статья 109

Балалар мәйданчыклары төрле яшь төркемнәре өчен аерым мәйданчыклар яки яшь мәнфәгатьләре буенча зоналаштырылган комплекслы уен мәйданчыклары рәвешендә оештырыла.

1. Балалар мәйданчыгында территорияне төзекләндерү элементларының тәкъдим ителә торган Исемлеге үз эченә ала:

- капламаның йомшак төрләре;
- мәйданчык өслегенең газон белән кушылу элементлары;
- яшелләндерү;
- уен җиһазлары;
- эскәмияләр һәм урналар;
- яктырту җайланмалары.

2. Торак йортларның һәм җәмгать биналарының тәрәзәләреннән мәктәпкәчә яшьтәге балалар мәйданчыклары чикләренә кадәр ара 10 метрдан да ким булмаска тиеш, кече һәм урта мәктәп яшендәге балалар мәйданчыклары - 20 метрдан, комплекслы уен мәйданчыклары - 40 метрдан да ким булмаска тиеш, спорт-уен комплекслары - 100 метрдан да ким булмаска тиеш. Балалар өчен уен мәйданчыклары контейнер мәйданчыкларыннан 20 метрдан да ким булмаска тиеш.

3. Балалар мәйданчыклары:

- җәй көне тигезсезлекләрне ком белән күмеп, өслекнең планировкасы булырга тиеш;
- буялырга, мәйданчыктагы коймаларны һәм корылмаларны елга бер тапкырдан да сирәгрәк буярга, ә ремонтны кирәк булган саен ясарга;
- җәяүлеләр транзит хәрәкәтеннән, юллардан, борылыш мәйданчыкларыннан, кунак тукталышларыннан, калдыклар өчен контейнерлар кую мәйданчыкларыннан аерып куелырга;
- автотранспорт чараларын даими һәм вакытлыча саклау участокларын.

4. Җәрәхәтләнүдән саклану өчен мәйдан территориясендә калкып торган тамырлар яки асылынып торган тәбәнәк ботаклар, җир өстендәге иске, киселгән җиһаз калдыклары (стойкалар, фундаментлар), җиргә чуммаган металл аркылылар (кагыйдә буларак, турникларда һәм таганнарда) булу рөхсәт ителми.

5. Янәшәдәге территорияләрне реконструкцияләгәндә балалар мәйданчыклары территориясендә төзелеш эшләрен алып бару һәм төзелеш материалларын туплау рөхсәт ителми.

6. Яктырту җайланмасы мәйданчык урнашкан территорияне яктырту режимында эшләргә тиеш. Яктырту җайланмаларын 2,5 м биеклектә урнаштыру рөхсәт ителми.

7. Уен җиһазларын урнаштыру куркынычсызлыкның норматив параметрларын исәпкә алып башкарылырга тиеш.

8. Балалар мәйданчыкларын карап тоту һәм аларның иминлеген тәэмин итү өчен җаваплылык аларны эксплуатацияләүче затларга йөкләнә.

Статья 110

1. Спорт мәйданчыклары халыкның барлык яшьтәге төркемнәре өчен физкультура һәм спорт белән шөгыльләнү өчен каралган. Спорт мәйданчыгында территорияне төзекләндерү элементларының тәкъдим ителә торган Исемлеге үз эченә ала:

1) йомшак яисә газонлы өслекләр (җәйге чорда);
2) спорт җиһазлары.

2. Спорт мәйданчыклары яшелләндерелә һәм челтәрле койма белән әйләндереп алына. Яшелләндерү мәйданчыкның периметры буенча

урнаштырыла, вертикаль яшелләндерүне кулланырга мөмкин. Киртәнең биеклеге 2,5-3 м, мәйданчыклар бер - берсенә тоташкан урыннарда биеклеге 1,2 м дан да ким түгел.

3. Спорт җиһазлары спорт, физкультура мәйданчыкларында яисә рекреацияләр составында махсус җиһазландырылган җәяүлеләр коммуникацияләрендә (сәламәтлек сукмакларында) урнаштырыла. Махсус физкультура снарядлары һәм тренажерлар рәвешендәге спорт җиһазлары заводта ясалырга да, махсус эшкәртелгән өслеге җәрәхәтләнмәслек (ярыклар, тишекләр булмау һ.б.) бүрәнәләрдән һәм борыслардан ясалырга да мөмкин. Урнаштырганда сертификацияләнгән җиһаз каталогларына таянырга кирәк.

Статья 111

1. Торак төзелеше территориясендә тыныч ял итү һәм өлкәннәр өчен өстәл уеннары өчен ял итү мәйданчыклары оештырырга мөмкин. Торак йортларның тәрәзәләреннән тыныч ял итү мәйданчыклары чикләренә кадәр ара кимендә 10 м, шау - шулы өстәл уеннары мәйданчыклары кимендә 25 м булырга тиеш.

2. Ял итү мәйданчыгында тәкъдим ителгән төзекләндерү элементлары исемлеге гадәттә үз эченә ала:

1) каты өслек төрләре;

2) мәйданчык өслегенең газон белән кушылу элементлары;

3) яшелләндерү;

4) Өстәлләр, эскәмияләр һәм урналар (һәр эскәмиядә ким дигәндә берәр);

5) яктырту җайланмалары.

3. Мәйданчыкны плитка түшәү рәвешендә проектларга тәкъдим ителә. Ял итү мәйданчыкларын һәм балалар мәйданчыкларын бергә кушканда, балалар уеннары зонасында каты өслекләр урнаштырырга ярамый. Парк территорияләрендә чирәмдә ял итү өчен мәйданчык-болыннар оештырылырга мөмкин.

Статья 112

Җирлек территориясендә җитештерү һәм куллану калдыкларын җыю өчен контейнерлар, бункерлар (чүп җыю урыннары) өчен мәйданчыклар санитария нормалары һәм кагыйдәләре таләпләренә туры китереп, шулай ук вәкаләтле органнар, оешмалар белән аларның компетенциясе нигезендә килештерелгәннән соң урнаштырылырга тиеш.

Мәйданчыкларны торак биналарның тәрәзәләреннән, балалар учреждениеләре, ял итү урыннары чикләреннән кимендә 20 метр ераклыкта урнаштырырга кирәк.

Мәйданчыкны аерым урнаштырганда (юллардан еракта) контейнерларны чистарту өчен транспортка уңайлы керү мөмкинлеген һәм борылыш мәйданчыклары (12 м х 12 м) булуны күз алдында тотарга. Мәйданчыкларны транзит Транспорт һәм җәяүлеләр коммуникацияләреннән күз күреме зонасыннан читтә, биналарның урам фасадларыннан читтә урнаштыруны проектларга кирәк. Мәйданчык территориясен күләгә зонасында урнаштырырга кирәк (янәшәдәге төзелешләр, түбәләр яисә яшел утыртмалар).

Чүп җыю урыннарын урнаштыру мәйданчыгында территорияне төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге түбәндәгеләрне үз эченә ала: каты өслек төрләре, мәйданчык өслегенең янәшәдәге территорияләр белән туры килү элементлары, яктырту җайланмалары һәм мәйданчыкны яшелләндерү.

Мәйданчыкның өслеген транспорт йөрү юлларының шундый ук өслегенә салырга кирәк. Суның туктап калуына һәм контейнерның тәгәрәвенә юл куймас өчен, мәйданчыкның авышлыгын 5-10% тәшкил итәргә кирәк.

31 бүлек. Кече архитектура формалары

Статья 113

1. Кече архитектура формаларына төп таләпләр булып:

1) архитектура һәм ландшафт тирәлеге, территорияне төзекләндерү элементлары характерына туры килү;

2) материалларның югары декоратив һәм эксплуатация сыйфатлары, тышкы мохит йогынтысын исәпкә алып, аларны озак вакыт дәвамында саклау;

3) конструкциянең ныклыгы, ышанычлылыгы, куркынычсызлыгы.

2. Кече архитектура формаларын проектлаганда һәм сайлаганда сертификацияләнгән эшләнмәләр каталогларыннан файдаланырга киңәш ителә. Тарихи төзелеш зоналары, җирлек үзәкләре, күпфункцияле зоналар өчен кече архитектура формалары индивидуаль проект эшләнмәләре нигезендә проектланырга тиеш.

32 бүлек. Җәмәгать транспортын көтү павильоннары конструкцияләре

Статья 114

Җәмәгать транспортын көтү павильоннары конструкцияләре яктырткычлар, лапаслар, эскәмияләр, чүп савытлары һәм гражданнар һәм оешмаларның белдерүләре өчен аерым щитлар белән җиһазландырыла. Павильонда тукталыш исеме, җәмәгать транспорты маршрутларының номерлары һәм расписаниесе күрсәтелә.

33 бүлек. Тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары

Статья 115

1. Тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларын проектлау, әзерләү һәм урнаштыру төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре, Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарихи һәм мәдәни ядкарьләр), аларны саклау һәм куллану турындагы Россия Федерациясе законнары таләпләре нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш.

Тышкы мәгълүмат чараларында мәгълүмат Татарстан Республикасының дәүләт телләре турындагы законнар таләпләрен үтәгән килеш урнаштырылырга тиеш. Ике һәм аннан да күбрәк тел кулланылган очракта текстлар эчтәлеге һәм техник бизәлеше буенча бертөрле булырга, дөрес һәм аңлаешлы итеп башкарылырга тиеш.

2. Тышкы реклама һәм мәгълүматны урнаштыру чаралары техник яктан төзек һәм эстетик яктан каралган булырга тиеш.

3. Мәгълүмати конструкция хуҗасы куркынычсызлык кагыйдәләрен бозган өчен, шулай ук мәгълүмати конструкцияләрне монтажлау һәм эксплуатацияләү шартларын бозган очракта төзексезлекләр һәм авария хәлләре өчен җаваплы.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары ияләре аларның тиешле торышын күзәтергә, аларны вакытында ремонтларга һәм тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын урнаштыру урынын һәм янәшәдәге территорияне җыештырырга тиеш.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чараларын тиешенчә карап

тотмаган, җир кишәрлеген һәм аның тирәсендәге территорияне җыештырган һәм санитар карап тоткан өчен тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары хуҗалары җаваплы.

4. Реклама конструкциясеннән мәгълүматны бетергәндә реклама кыры ачык төсләрдәге баннер тукыма белән капланырга тиеш.

5. Тышкы реклама һәм мәгълүматны урнаштыру чаралары, аларда фундамент блогы булганда, фундамент блогы белән бергә демонтажланырга тиеш.

Реклама конструкциясен монтажлаганнан (демонтажлаганнан) соң реклама конструкциясе хуҗасы реклама конструкциясен урнаштыру урынын төзекләндерүне өч тәүлектән дә артык булмаган вакытта торгызырга тиеш.

6. Җирлек территориясендә мәгълүмат һәм басма продукцияне (листовкалар, белдерүләр, афишалар һәм башка төрле продукцияне әзерләү ысулына һәм файдаланыла торган материалларга бәйсез рәвештә) киртәләргә, коймаларга, бина, корылма диварларына, аерым торган терәкләргә (яктырту, контакт челтәре һ.б.), агачларга һәм бу максатлар өчен билгеләнгән конструкцияләрдән тыш язу, ябыштыру һәм элеп кую тыела. һәм аерым торган транспорт чараларын.

Статья 116

Җирлек территориясендә:

1) реклама конструкцияләрен Башкарма комитет тарафыннан бирелә торган рөхсәттән башка урнаштырырга;

2) тышкы мәгълүмат чараларын Башкарма комитет килештермичә урнаштырырга;

3) мәгълүмат-реклама продукциясен әлеге төр продукцияне урнаштыру өчен каралмаган тәрәзәләргә, ишекләргә, тәрәзәара киңлекләргә һәм башка урыннарга урнаштырырга;

4) реклама конструкцияләрендәге сурәтләрне (плакатларны) автотранспорт газоннарга кереп алыштырырга;

5) килештерелгән дизайн-проекттан читкә тайпылып, реклама конструкцияләрен һәм аларның мәгълүмати-реклама тутыруын урнаштырырга;

6) ертылган һәм җирдә яткан плакатлар, баннерлар (реклама продукциясе) һәм реклама конструкциясе тирәсендә башка материаллар калдырырга;

7) тышкы реклама чараларыннан һәм бозылган сурәтле йә сурәтсез мәгълүматтан файдалану;

8)реклама конструкцияләрен һәм тышкы мәгълүмат чараларын тиешле хәлдә тотмаска (буяу булмау, күгәрек булу, ертылган плакатлар һ. б.);

9) сүтелгән реклама конструкцияләренең бетон нигезләрен газонда калдырырга;

10) Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чараларын реклама яисә мәгълүмати хәбәр урнаштырмыйча урнаштыру һәм эксплуатацияләү, мәгълүмат кырын бозу, шулай ук тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын полиэтилен пленка һәм башка материаллар белән ябыштыру һәм ябыштыру;

11) тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын беркеткәндә объектларның корылмаларына һәм бизәлешенә зыян килү, шулай ук аларның бөтенлеген, ныклыгын һәм тотрыклылыгын киметү.

Статья 117

Үз белдеге белән ясалган язуларны, шулай ук үз белдеге белән урнаштырылган мәгълүмат һәм басма продукцияне барлык объектлардан алып

ташлау эшләрен оештыру, ведомство карамагына карамыйча, әлеге продукцияне урнаштырган, язуларны башкарган затларга йөкләнә. Әлеге затлар булмаган очракта, объектларның фасадларыннан, стеналарыннан, коймаларыннан үз белдеге белән ясалган язуларны бетерү эшләре әлеге объектларның милекчеләре яисә арендаторлары тарафыннан башкарыла.

34 бүлек. Гражданнарның белдерүләре, мәдәни һәм спорт чаралары афишалары өчен җайланмалар

Статья 118

Мәдәни һәм спорт чараларының белдерүләрен, афишаларын урнаштыру бары тик гражданнар күпләп була торган урыннарда һәм җәяүлеләр өчен җанлы зоналарда урнаштырыла торган махсус тумбаларда, щитларда һәм стендларда гына гамәлгә ашырыла. Белдерүләр өчен стендлар, җирлекнең башкарма комитеты белән килештереп, аерым объектлар рәвешендә яисә биналарда яисә корылмаларда эленеп торган щитлар рәвешендә урнаштырыла.

35 бүлек. Коммуникацияләр төзегәндә, ремонтлаганда, реконструкцияләгәндә җир эшләрен башкаруга төп таләпләр

Статья 119

1. Грунт казу яисә юл өслеген ачу (җир асты коммуникацияләрен салу, реконструкцияләү яисә ремонтлау, свайлар һәм шпунт салу, грунтны планлаштыру, бораулау эшләре) белән бәйле эшләрне бары тик җирлек башкарма комитеты тарафыннан бирелгән язма рөхсәт (җир эшләрен башкаруга ордер) булганда гына башкарырга кирәк.

Авария хәлендәге эшләрне челтәр хуҗалары телефон программасы буенча яисә җирлек башкарма комитеты хәбәрнамәсе буенча башларга, аннан соң рөхсәт рәсмиләштерергә тиеш.

2. Коммуникацияләрне төзү, реконструкцияләү, ремонтлау эшләрен башкаруга рөхсәтне җирлек башкарма комитеты:

- инженерлык коммуникацияләренең сакланышы өчен җавап бирүче кызыксынган хезмәтләр белән килештерелгән эшләр башкару проекты;
- юл хәрәкәте иминлеге буенча дәүләт инспекциясе белән килештерелгән Транспорт һәм җәяүлеләр хәрәкәте схемасы;
- муниципаль район Башкарма комитеты белән килештерелгән эшләрне башкару шартлары;
- эшләр башкаруның календарь графигын, шулай ук милекче яисә ул вәкаләт биргән зат белән территорияләрендә коммуникацияләрне төзү, реконструкцияләү, ремонтлау эшләре башкарылачак җир кишәрлеген төзекләндерүне торгызу турында килешүләрне.

3. Тиешле оешмаларга автомобиль юлының (тротуарның) машина йөрү өлешен траншея киңлегенә бәйсез рәвештә тулы киңлеккә торгызу шарты белән урамнарның машина йөрү өлеше, машина узу юллары, шулай ук тротуарлар астында җир асты коммуникацияләре салуны рөхсәт итәргә киңәш ителә.

Статья 120

Җир асты коммуникацияләрен салу эшләрен башкарганда яисә төзелеш эшләренең башка төрләрен башкарганда төзелеш һәм ремонт оешмалары гаебе белән юл өслекләренең, яшелләндерүнең һәм төзекләндерү элементларының җимерелүе һәм зарарлануы эшләрне башкаруга рөхсәт алган

оешмаларга муниципаль район Башкарма комитеты белән килештерелгән срокларда тулысынча бетерелергә тиеш.

Статья 121

Эшләрне башкару урынын киртәләргә, киртәләргә эшне башкаручы оешманың исеме, эшләрне башкару өчен җаваплы затның фамилиясе, оешманың телефон номеры язылган такта эләргә.

Статья 122

Җир эшләрен башкаруга рөхсәт (ордер) рәсмиләштерүне таләп итә торган җир эшләрен авария хәлендәге җир эшләре рәвешендә башкару тыела.

Статья 123

1. Җир эшләрен башкаруга рөхсәт (ордер) оешманың, предприятиенең, учреждениенең вазыйфаи затына яисә объектларны төзү, реконструкцияләү, капиталь ремонтлау буенча заказ бирүче физик затка механикалаштырылган ысул белән дә, кулдан да 0,3 метр тирәнлектә башкарыла торган җир эшләрен башкарганда бирелә.

2. Җир эшләрен башкаруга рөхсәт (ордер) алучыларның салымнар һәм җыемнар турында Россия Федерациясе законнары нигезендә түләнергә тиешле салымнар, җыемнар, иминият кертемнәре, пенялар, штрафлар, процентлар түләү буенча үтәлмәгән бурычы булмаска тиеш.

Статья 124

1. Җир эшләрен башкаруга рөхсәт (ордер) чыннан да анда күрсәтелгән заказчы, подрядчы оешмасына, эшләрнең төренә, күләменә, срогына һәм урынына.

2. Заказчы яисә подрядчы функциясе тапшырылган очракта, җир эшләрен башкаруга рөхсәттә (ордерда) күрсәтелгән эшләрнең проект карарлары, төре, күләме, сроклары һәм башкару урыны үзгәргән очракта, рөхсәт (ордер) яңадан рәсмиләштерелергә тиеш.

Статья 125

Эшләр бары тик җир эшләрен башкаруга рөхсәттә (ордерда) күрсәтелгән эш җитештерүче тарафыннан гына башкарыла.

Статья 126

1. Җир эшләрен башкара башлаганчы җир эшләрен башкаручы оешма, юридик яисә физик зат җәяүлеләр һәм транспорт хәрәкәте иминлеген, төзелеш зонасындагы барлык предприятиеләргә һәм оешмаларга, учреждениеләргә керү һәм керү юлларын тәэмин итәргә, эшләр башкарылуның бөтен чорына юл билгеләре, күрсәткечләр, яктырту, мәгълүмат щитлары куярга, эш башкаручы оешманың исеме, фамилиясе язылган табличка элеп куярга тиеш. Эшләрне башкару өчен җаваплы зат, оешманың телефон номеры. Эшләр ябылу, пассажир транспорты маршрутлары үзгәрү белән бәйле булган очракларда, эш срокларын күрсәтеп, тиешле белдерүләрне матбугатка урнаштырырга.

2. Яруны башкаручы оешма, төзелешне оештыру проекты нигезендә, эшләр башкарылган урынны ышанычлы койма белән әйләндереп ала. Кичен һәм төнлә киртәләрдә юл хәрәкәте кагыйдәләрендә каралган яктылыкны кире кайтара торган кисәтү билгеләре булырга тиеш. Караңгы төшкәч, казылу урыннары яктыртыла.

3. Урамнарның машина йөрү өлешендә эшләр башкарганда траншея

чикләрендәге асфальт һәм вак ташларны сүтеп, эш җитештерүче тарафыннан махсус билгеләнгән урынга чыгарырга.

Статья 127

1. Җир асты корылмаларына зыян килүне кисәтү һәм саклык чараларын күрү өчен заказчы яисә эшләр башкаручы җир эшләре башланырга бер тәүлектән дә соңга калмыйча эксплуатация хезмәтләренең һәм башка оешмаларның, учреждениеләрнең һәм физик затларның вәкаләтле вәкилләренә, эшләр башкарылган урында җир асты корылмалары яисә башка объектлары булган җир кишәрлекләренең хокук ияләренә хәбәр итәргә тиеш.

2. Эксплуатацияләү һәм башка оешмалар җитәкчеләре җир эшләрен башкару урынына үзләренең вәкаләтле вәкилләренең килүен тәэмин итәргә тиеш. Бер үк вакытта җир асты корылмаларының, коммуникацияләрнең һәм башка мөлкәтнең сакланышын тәэмин итү һәм зыян күрүен кисәтү максатында җир эшләрен башкаруның аерым шартлары ачыклана һәм язма рәвештә теркәлә.

3. Гамәлдәге җир асты инженерлык челтәрләренең, яшелләкләрнең сакланышы, хәрәкәт иминлеге өчен төзелеш яисә ремонт-торгызу эшләрен башкаручы оешма җаваплы. Күрше яисә кисешүче коммуникацияләр зарарланган очракта, алар әлеге коммуникацияләрне эксплуатацияләүче оешма күрсәтмәсе буенча эш башкаручы оешманың көче һәм чаралары белән кичекмәстән торгызылырга тиеш.

Статья 128

1. Эшләр җитештерүче эшләр башкарылган урында җир эшләрен башкаруга рөхсәтнең (ордерның) оригиналын, эшләр башкару проектын, җир кишәрлекләре һәм җир асты корылмалары хокук ияләрен килештерүне, ә җирлек автомобиль юллары буйлап транспорт чаралары хәрәкәте вакытлыча чикләнгән яисә вакытлыча туктатылган очракта - Башкарма комитетның транспорт чаралары хәрәкәтен һәм юл хәрәкәтен оештыру схемасын вакытлыча чикләү (вакытлыча туктату) турында карары һәм җир эшләрен башкарган өчен җаваплы зат тарафыннан күзәтчелек оешмалары вәкилләренең таныклык документлары булганда беренче таләбе буенча күрсәтелергә тиеш.

2. Эшләрне башкарганда төзелеш өлкәсендәге норма һәм кагыйдәләрнең мәҗбүри таләпләре үтәлергә тиеш.

3. Корылма күчәрләрен һәм коммуникацияләр трассаларын (эшләр башланганнан алып траншеяләр күмелгәнгә кадәр һәм объектны файдалануга тапшырганга кадәр) натурага чыгару лицензияле, әлеге эшчәнлек төренә тиешле рөхсәт алган оешма көче белән һәм проект документациясе нигезендә башкарыла.

4. Җир асты коммуникацияләрен һәм корылмаларын салуның һәм үзгәртеп коруның төп ысулы-төзекләндерелгән өслекне ачмыйча ябык ысул. Ачык ысул эшләрне ябык ысул белән башкару мөмкин булмавын дәлилләү булганда гына рөхсәт ителә.

5. Җирлекнең яшелләндерелгән территориясендә җир эшләре башкарганда казу эшләре башкаручы оешмалар, предприятиеләр, учреждениеләр яисә физик затлар бурычлы:

- яшел үсентеләрне сүтүгә һәм тамыр системасын ялангач калдыруга рөхсәт рәсмиләштерергә;

- төзелеш территориясендәге агачларны биеклеге 2 м булган тоташ калканнар белән әйләндереп алырга. калканнарны агач кәүсәсеннән кимендә

0,5 м ераклыкта өчпочмак итеп урнаштырырга, шулай ук киртә куючы өчпочмак тирәли 0,5 м радиустагы агач түшәм ясарга;

- юлларны, мәйданнарны, ишегалларын, тротуарларны һ. б. асфальт түшәгәндә һәм асфальт түшәгәндә агач тирәли диаметры кимендә 2 м булган буш урын калдырырга, аннары тимер-бетон рәшәткә яисә башка төрле өслек урнаштырырга;

- кабель, канализация торбалары һәм башка корылмалар салганда траншеялар казырга, кәүсәнең калынлыгы 15 см га кадәр булганда - кимендә 2 м, кәүсәнең калынлыгы 15 см дан артканда-кимендә 3 м, куаклардан кимендә 1,5 м, кырыйдагы скелет ботагы нигезеннән ераклыкны исәпләгәндә;

- төзелеш материалларын тупламаска, машиналар һәм автомобильләрне газоннарда, шулай ук агачтан 2,5 метр, куаклардан 1,5 метр ераклыкта куярга ярамый. Янучан материалларны агач һәм куаклардан 10 метрдан да якынрак җыялар;

- яшел үсентеләргә төзелеш материаллары салмаска һәм аларны пычратмаска;

- керү юлларын һәм күтәрү краннарын урнаштыру урыннарын яшеллекләр утыртылган территориядән читтә урнаштырырга һәм агачларның урнаштырылган киртәләрен бозмаска;

- агач һәм куакларның тамыр системасы зонасындагы эшләрне, тамыр системасына зыян китермичә, төп скелет тамырлары урнашканнан түбәнрәк башкарырга;

- җир эшләрен башкарганда җирнең югары уңдырышлы катламын бетерергә, бораулау һәм саклап калырга. Борауланган үсемлек грунтын әлеге яисә яңа территорияләрне яшелләндергәндә файдалану өчен вәкаләтле муниципаль оешмаларга тапшырырга;

- төзелеш эшләрен башкарганда табигатьне саклау чараларын уздыру һәм бозылган җирләрне торгызу өчен вәкаләтле орган күрсәткән урыннарга туфрак чыгаруны тәэмин итәргә.

6. Камилләштерелгән өслекле урамнарда, юлларда, тротуарларда, мәйданнарда һәм башка төзекләндерелгән территорияләрдә җир эшләре түбәндәге шартларны үтәп алып барыла:

- эшләр 300 метрлы участокларда башкарылырга тиеш;

- алдагы участокларда эшләр элеккеге участоклардагы барлык эшләр тәмамланганнан соң гына рөхсәт ителә, шул исәптән торгызу эшләре һәм территорияләрне җыештыру эшләре дә.;

7. Урамнарның машина үтә торган өлешендә эшләр башкарганда, траншея чикләрендәге асфальт, бетон, вак таш түшәмәләре сүтелә һәм эш җитештерүче тарафыннан махсус билгеләнгән урынга чыгарыла. Бордюр, чирәм сүтелә һәм аның икенчел файдалану өчен яраклылыгы билгеләнә. Эшләрне башкаручы шулай ук сүтелгән юл һәм тротуар өслегенең, борт ташының, баскычларның һәм түшәмәләрнең сакланышын тәэмин итәргә тиеш;

8. Траншеялардән, котлованнардан, коелардан су суыртырга һәм яңгыр канализациясе челтәренә җибәрергә яки шланглар һәм лотоклар буенча җибәрергә. Казылу урыннарында һәм аларга якын территорияләрдән коеп яуган яңгыр һәм кар суларын үткәрүне эшләрне башкаручы оешма тәэмин итәргә тиеш.

9. Җир эшләрен башкарганда, уңдырышлы катламны саклап калу өчен, бу катламны алдан җиһазландырылган урыннарда алып ташларга (калынлыгы 15 см дан да ким булмаган), бораулау һәм саклап калырга кирәк. Территориягә туфрак салганда бары тик минераль туфракларны һәм туфракның югары уңдырышлы катламнарын гына файдаланырга рөхсәт ителә.

10. Траншеялар аша җәяүлеләр күперләре ясалырга тиеш. Кышкы чорда алар системалы рәвештә кардан һәм боздан чистартылырга һәм җир эшләрен башкаручы оешма көче белән ком сибелергә тиеш.

Статья 129

Җир эшләрен башкарганда тыела:

1) урамнарның янәшәдәге участоклары пычрану һәм яңгыр канализациясе чүпләнү;

2) РФ ЭЭМ бүлеге белән килештермичә юлларда эшләр башкару;

3) сууткәргеч торбалар, кюветлар һәм газоннар салу;

4) газүткәргечләрнең, җылылык трассаларының, электр тапшыру линияләренең һәм элемтә линияләренең саклау зоналарында Материалларны һәм конструкцияләрне туплау;

5) җир эшләрен башкару өчен бүленмәгән люкларның, күзәтү коеларының һәм камераларның, су агымы рәшәткәләренең, юл буендагы лотокларның һәм кюветларның, Үткәргеч торбаларның һәм дренажларның, геодезия билгеләренең, юлның йөрү өлешенең һәм тротуарларның капкачларын Җир яисә төзелеш материаллары белән күмү;

6) расланган проектта каралмаган гамәлдәге җир асты корылмаларын кызыксынган оешма белән килештермичә күчерү;

7) гамәлдәге җир асты корылмалары (торбаүткәргечләр, коелар, кабельләр, фундаментлар һәм башкалар) янында эшләү, эшләрне оештыру проектында каралмаган ераклыкта экскаваторлардан файдалану. Бу очракларда эшләр кул белән башкарыла;

8) җирлек урамнары буйлап транспорт һәм чылбырлы машиналар куу.

Статья 130

1. Җир эшләрен башкаручы заказчы яисә эшләр җитештерүче җир эшләрен башкаруга рөхсәт (ордер) гамәлдә булу срогы тәмамланганчы бозылган төзекләндерүне комплекслы торгызырга тиеш.

2. Заказ бирүче яки эш җитештерүче траншеяләр күмелгәнче һәм объектны файдалануга тапшырганчы башкарып төшерергә тиеш.

3. Урамнарның һәм тротуарларның машина үтә торган өлешенә кирегә катламлы тыгызлау (су сибү) белән ком салына, кыш көне - кар белән. Яшел зонаны (газоннарны) торгызганда (кире күмгәндә) территорияне төзекләндерү газон үләннәре орлыклары чәчеп, үсемлек грунты белән башкарыла. Үсемлек туфрагы җәелгән урыннарда аның калынлыгы 30 см дан да ким булмаска тиеш.

4. Урамнарның машина үтә торган өлеше, машина үтә торган юллар, шулай ук тротуарлар астында эшләр башкарганда өслекләрне торгызу юллар һәм тротуарлар күчәренә параллель һәм перпендикуляр туры линияләр буенча башкарыла, өслекнең зыян күрмәгән өлешен юллар буйлап траншеядан ике якка да 20 сантиметрга һәм бораулау җайланмасы ачканда тротуарлар буйлап 15 сантиметрга һәм бөтен киңлегенә зарарланган өслек, һәм экскаватор ачканда кимендә 20 һәм 15 сантиметр. Бу вакытта иске асфальт-бетон киселә, чистартыла, вертикаль стеналар һәм нигез өслеге битум белән сылана.

5. Торгызу эшләреннән соң грунтны, Материалларны, конструкцияләрне, төзелеш чүп-чарын һәм киртәләрне җыештыру мәҗбүри.

6. Магистральләрдә, скверларда, паркларда, җәяүлеләр юлларында, шулай ук транспорт һәм җәяүлеләр күп йөри торган урыннарда юл өслеген торгызу өчен, төзеклəндерү эшләре төзелеш оешмасы тарафыннан траншеялар күмелгәннән соң кичекмәстән башланырга тиеш, калган очракларда - траншеялар күмелгәннән соң 2 тәүлектән дә артмаска тиеш.

7. Юл өслегенең таяныч катламын торгызу ел әйләнәсе башкарыла. Кышкы чорда авария хәлендәге җир эшләрен башкарганда, эш җитештерүче зарарланган урынны кардан һәм боздан тулысынча чистартырга, юл өслеген торгызырга һәм аның торышын кышкы чорда күзәтергә тиеш; җылы чорда, әмма 25 апрельдән дә иртәрәк түгел, 31 майга кадәр асфальт-бетон өслекне тулысынча торгызырга тиеш.

Асфальт-бетон өслекләрне торгызуның технологик эзлеклелеге тышкы һава температурасы көзен - +10°стан, ә язын +5°Стан түбән булмаганда башкарылырга тиеш.

8. Кышкы чорда тотрыклы тискәре температура булганда, бозылган төзекләндерүне торгызу, эшләрне башкарып чыгу мөмкин булмау сәбәпле, вакытлы схема буенча башкарыла һәм гарантия хаты һәм торгызу эшләренең календарь графигы нигезендә киләсе елның 31 маена кадәр тулысынча торгызылырга тиеш.

9. Җир эшләрен башкаруга рөхсәт (ордер) ябылганнан соң өч ел эчендә яруларны сыйфатсыз төзәтү, туфрак утырту яки торгызылган өслекнең деформациясе ачыкланган очракта, заказ бирүче кичекмәстән барлык дефектларны үз хисабына бетерергә яки аны үтәүне подрядчы тарафыннан финансларга һәм тапшыруга күрсәтергә тиеш.

10. Төзекләндерү эшләрен (юл өслеген, яшел үсентеләрне һ.б.) үз көчләре белән башкару мөмкинлеге булмаганда, оешма, предприятие, юридик һәм физик зат әлеге эшләрне башкаруга махсуслаштырылган оешмалар белән килешү төзергә тиеш. Шартнамә төзү эш башкарган оешманың төзекләндерү элементларын торгызу өчен җаваплылыгын бетерми.

Объектларны төзегәндә төзекләндерү элементларын (яшел зоналарны, тротуарларны, борт ташларын, геодезия билгеләрен, кече архитектура формаларын) саклап калу мөмкин булмаган очракта, заказ бирүче яисә эшләр башкаручы торгызуны үз хисабына башкара.

11. Оешмалар, предприятиеләр, учреждениеләр, юридик һәм физик затлар башкарган эш бозылган төзекләндерү комплекслы торгызылганнан соң тәмамланган дип санала.

12. Эшләр тәмамлангач һәм төзекләндерү эшләре торгызылгач, заказчы подряд оешмасы белән берлектә җир эшләрен башкаруга рөхсәтне (ордерны) ябу өчен авыл җирлеге башкарма комитетына документлар пакеты тапшыра. Эшләрнең тәмамлану датасы булып җир эшләрен башкаруга рөхсәт (ордер) ябылуга гариза бирелгән дата санала.

Статья 131

Җир эшләрен башкаруга рөхсәт (ордер) алган юридик һәм физик затлар эшләр тәмамлангач, авыл җирлеге башкарма комитетына түбәндәге документларны тапшырырга тиешләр:

1) җир эшләрен башкаруга элек бирелгән рөхсәт (ордер);

2) җир эшләрен башкаруга рөхсәт (ордер) алынган бозылган төзекләндерүнең тулысынча торгызылуын раслый торган эшләр башкару урыны фотографияләре;

3) электрон рәвештә башкарып төшерү (DWG/STL Форматы) яки инженерлык челтәрләренең һәм коммуникацияләрнең борылыш нокталары координаталары каталогы.

Статья 132

1. Җир асты корылмаларында, инженерлык коммуникацияләрендә аларны эксплуатацияләү процессында авария хәлләре килеп чыкканда яисә

аларның нормаль эшләвен бозуга яисә бәхетсезлек очраклары өчен алшартлар барлыкка килүгә китергән төзелеш эшләрен башкаруга бәйле рәвештә, күрсәтелгән инженерлык корылмаларын һәм коммуникацияләрне эксплуатацияләүче оешма аварияне бетерү урынына кичекмәстән авария хәлендәге бригаданы җибәрергә тиеш, ул җаваплы зат аварияне бетерүгә һәм аның нәтиҗәләрен бетерүгә керешергә тиеш.

Авария эшләре тулысынча бетерелгәнче өзлексез режимда алып барыла.

2. Казу эшләре башланганчы, авария бригадасын җибәрү белән бер үк вакытта, эксплуатацияләүче оешма авария турында авыл җирлеге башкарма комитетына хәбәр итәргә, эш башкару урынын җентекләп географик (адреслы) бәйләп, авария турында телефонограмма җибәрергә, шулай ук инженерлык корылмаларын эксплуатацияләүче оешмаларга телефонограмма аша хәбәр итәргә тиеш.

3. Авария турында телефонограмма алганнан соң, авария урыны белән чиктәш инженерлык коммуникацияләре һәм җир асты корылмалары булган оешмалар җитәкчеләре авария урынына җаваплы вәкилләрнең килүен вакытында тәэмин итәргә һәм гамәлдәге коммуникацияләрнең һәм корылмаларның сакланышын тәэмин итү өчен кирәкле шартлар турында язма рәвештә тулы күрсәтмәләр бирергә тиеш.

3.1 авыл җирлеге башкарма комитеты авария-тернәкләндерү эшләрен башкаруга рөхсәт (ордер) телефонограмма алган көнне ача.әгәр эшләр кичке һәм төнге вакытта башкарылса, ял һәм бәйрәм көннәрендә, якындагы эш көнендә вәкаләтле органга рөхсәт (ордер) рәсмиләштерелгән очракта, авария-тернәкләндерү эшләрен башкарырга рөхсәт ителә.

4. Аварияне бетерү эшләрен башкаручы оешманың үзендә хезмәт таныклыгы, аварияне бетерүгә заявкасы, эшләр башкару урынын җентекләп географик (адреслы) бәйләп, вәкаләтле органга җибәрелгән телефонограмма күчермәсе булган җаваплы вәкиле даими рәвештә авария хәлендәге эшләрне башкаручы оешманың җаваплы вәкиле булырга тиеш.

5. Төрле материаллар һәм җиһазлар туплаган яки авария урынында туфрак яки төзелеш чүп-чарлары өемнәрен урнаштырган оешмалар, әгәр бу авария эшләренә комачаулый икән, аварияне бетерү эшләрен башкаручы оешма таләбе буенча кичекмәстән һәм үз хисабына эш зонасын бушатырга тиеш.

6. Авария хәлендәге казылу урыннарында төзекләндерү эшләре тулысынча торгызылган коммуникация (корылма) төренә бәйсез рәвештә аварияләр өч тәүлек дәвамында, ә кышкы чорда биш тәүлек дәвамында бетерелергә тиеш.

7. Юлның һәм тротуарларның өслеген торгызу эшләре, елның нинди вакытына карамастан, 24 сәгать эчендә башкарылырга тиеш (автотранспортның авариясез хәрәкәтен тәэмин итү һәм механикалаштырылган җыештыру өчен).

8. Эшләрне кышкы чорда башкарганда, кече архитектура формаларын, яшел үсентеләрне торгызу мөмкинлеге булмаганда һәм асфальт түшәмәне үзгәртеп кору зарурлыгы булганда, җитештерүче 31 майга кадәр соңгы төзекләндерүне башкарырга тиеш.

9. Бозылган төзекләндерүне торгызу әлеге кагыйдәләрнең 132 статьясы нигезендә гамәлгә ашырыла.

10. Авария булган инженерлык челтәрләре хуҗалары төзекләндерү торышы өчен өч ел дәвамында җаваплы.

11. Авария-торгызу эшләрен башкару объекты төзекләндерүнең һәм юл-

ремонт эшләренең факттагы үтәлешен һәм аларның сыйфатын тикшергәннән соң контрольдән алына (авария-торгызу эшләрен башкаруга рөхсәтне (ордерны) ябу). бу хакта эшне башкаручы оешма вәкилләре, территориянең баланс тотучысы, шулай ук Россия Эчке эшләр министрлыгының Әлмәт районы бүлеге катнашында акт төзелә (эшләр машина йөрү өлешендә башкарылган булса).

12. Эшләрне башкаручы оешма аварияне вакытында бетермәгән һәм территорияне төзекләндермәгән өчен, шулай ук ордерны рәсмиләштермәгән очракта гамәлдәге законнар нигезендә җаваплы була.

13. Гамәлдәге җир асты корылмаларына һәм коммуникацияләренә зыян салу өчен эшләрне башкаручы оешмалар һәм аларны җитештерү өчен җаваплы зат җаваплы.

36 бүлек Юл сервисы объектларын карап тоту

Статья 133

Сервис объектлары территорияләрен карап тоту мондый объектларның хуҗасы (милекчесе) тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Юл буе сервисы объектлары территорияләрен төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге үз эченә ала:

-уңайлы хәрәкәт итү өчен каты өслек;

-территорияне яктырту, архитектура-декоратив яктырту;

-аларны урнаштыру һәм карап тоту таләпләрен үтәгән бәдрәф кабиналары;

-чүп савытлары һәм кече контейнерлар;

-яшелләндерү (газоннар, чәчәкләр) һәм яшелләндерү участокларын яклау элементлары (киртәләр).

Статья 134

Сервис объектларын һәм аларга якын территорияләрне урнаштыру һәм карап тоту таләпләренә:

-сервис объектларына керү-чыгу юллары, керү юллары күчеш-тизлек полосалары белән җиһазландырылырга тиеш;

-сервис объектларының күчеш-тизлек полосалары һәм территорияләре тышкы яктырту белән җиһазландырылырга тиеш;

- хәрәкәткә хезмәт күрсәтү корылмасы мәйданчыгына чыгу юллары юлдан су агызуның гамәлдәге системасына бәйләнгән буй су агызу юлы тәэмин ителерлек итеп төзелергә тиеш (чыгу юллары астына су үткәрү торбалары салынырга тиеш).;

-хәрәкәткә хезмәт күрсәтү корылмасы мәйданчыгының һәм аңа таба чыгу юлларының буй авышлыгы юлның капма-каршы ягына юнәлдерелергә тиеш. Түгәрәкләнү радиуслары чикләрендә ул 20‰тәшкил итәргә тиеш.

- мәйданчык һәм аңа чыгу юллары автомобиль юлы белән бертигез тотрыклы камилләштерелгән катламга ия булырга тиеш;

- «юл хәрәкәтен оештыруның техник чаралары " ГОСТ Р 52289-2019 таләпләре нигезендә юл хәрәкәтен оештыруның техник чаралары булу. Юл билгеләрен, билгеләрен, светофорларны, юл киртәләрен һәм юнәлеш бирүче җайланмаларны куллану кагыйдәләре»;

-сервис объекты территориясендәге җитешсезлекләрне эксплуатацияләү һәм тоту процессында бетерү «гомуми файдаланудагы автомобиль юллары " ГОСТ Р 59292-2021 таләпләре нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш. Җәйге тоту дәрәҗәсенә таләпләр. Бәяләү критерийлары һәм контроль методлары "

һәм ГОСТ Р 59434-2021 гомуми файдаланудагы автомобиль юллары. Кышкы тоту дәрәҗәсенә таләпләр. Бәяләү критерийлары һәм контроль методлары"»

-функциональ билгеләнеш буенча хәрәкәткә хезмәт күрсәтү корылмасы территориясендә, шул исәптән, санитария-гигиена зонасы булырга тиеш;

-тышкы реклама һәм мәгълүматны урнаштыру чаралары техник яктан төзек һәм эстетик яктан каралган булырга һәм бирелгән техник шартлар нигезендә файдаланылырга тиеш;

«Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында»1995 елның 24 ноябрендәге 181-ФЗ номерлы федераль закон нигезендә юл буе сервисы объектларының транспорт чараларын кую урыннарында инвалидлар идарә итә торган транспорт чараларын бушлай кую өчен урыннар бирелергә тиеш.

37 бүлек. Уңайлы мохиткә аерым таләпләр

Статья 135

1. Торак мохитне төзекләндерү объектларын, урамнарны һәм юлларны, мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектларын проектлаганда өлкәннәр һәм мөмкинлекләре чикләнгән затлар өчен торак пунктлар мохитеннән файдалану мөмкинлеген, әлеге объектларны югарыда күрсәтелгән затларның хәрәкәтенә ярдәм итә торган элементлар һәм техник чаралар белән тәэмин итүне күздә тоту тәкъдим ителә.

2. Өлкән яшьтәге һәм мөмкинлекләре чикләнгән затларның хәрәкәтенә ярдәм итә торган техник чараларны һәм җиһазларны проектлау, төзү, урнаштыруны заказчы яңа төзелештә расланган проект документациясе нигезендә башкарырга тәкъдим итә.

3. Гомуми файдаланудагы барлык парковкаларда, шул исәптән социаль, инженерлык һәм транспорт инфраструктуралары объектлары (торак, иҗтимагый һәм җитештерү биналары, Корылмалар һәм корылмалар, физкультура-спорт оешмалары, мәдәният оешмалары һәм башка оешмалар урнашканнарын да кертеп), ял итү урыннары янында I, II төркем инвалидлар идарә итә торган транспорт чараларын һәм транспорт мондый инвалидларны һәм (яисә) инвалид балаларны йөртүче акчалар. III төркем инвалидлар арасыннан булган гражданнарга әлеге өлешнең нормалары Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә кагыла. Күрсәтелгән транспорт чараларына «Инвалид» танып белү билгесе куелырга һәм әлеге транспорт чаралары турындагы мәгълүмат «социаль өлкәдә бердәм үзәкләштерелгән цифрлы платформа» дәүләт мәгълүмат системасына урнаштырылырга тиеш.

38 бүлек. Ярминкәләр һәм башка массакүләм чаралар үткәргәндә төзекләндерүне оештыру

Статья 136

1. Ярминкәләр, күргәзмәләр, бәйрәм, күңел ачу, концерт, реклама һәм башка массакүләм чаралар үткәргәндә күрсәтелгән чараларны оештыручылар һәм заказчылар (авыл хуҗалыгы ярминкәләре очрагында - катнашучылар (сәүдә объектлары)) әлеге Кагыйдәләр нигезендә чисталык һәм тәртип саклауны, яшел үсентеләрне (клумбалар, газоннар, агачлар, куаклар) вакытында саклап калуны тәэмин итәргә, тиешле территориядән чүп җыю, җыю һәм чыгару, аны туплауга юл куймаска.

2. Күрсәтелгән массакүләм чараларны оештыру вакытында, чисталыкны тәэмин итү максатларында, оештыручылар һәм заказчылар махсус оешмалар

белән тиешле территориядән чүп-чарны вакытында җыеп алу, җыю һәм чыгару, яшел үсентеләрне торгызу буенча килешүләр төзергә тиеш. Чараларны күрсәтелгән шартнамә (шартнамәләр) төземичә үткәрү рөхсәт ителми.

3. Әлеге статьяның 1 пунктында күрсәтелгән чаралар тәмамланганнан соң оештыручылар, заказ бирүчеләр яисә җаваплы кешеләр кичекмәстән чүп-чарны чыгаруны, яшел утыртмаларны торгызуны тәэмин итәргә тиеш. Күрсәтелгән чаралар бер көннән артык дәвам иткән очракта, чүп-чарны җыю һәм чыгару көн саен башкарыла.

4. Ярминкәләр оештыру урыннары һәм сезонлы сәүдә, цирклар, җәнлекләр бакчалары һ.б. өчен мәйданчыклар әлеге чараларны уздыру максаты белән бирелгән затлар тарафыннан карала.

Статья 137

Ярминкәләр, күргәзмәләр, бәйрәм, күңел ачу һәм башка массакүләм чаралар уздырган вакытта калдыкларны һәм чүп-чарны вакытлыча урнаштыру өчен урналар, чүп-чар өчен контейнерлар, биотуалетлар куела. Урнаштырылган савыт-саба, контейнерлар һәм биотуалетлар саны территориянең чисталыгын тәэмин итәргә тиеш.

Статья 138

Сәхнәләрне, стендларны, җиһазларны, механизмнарны һәм конструкцияләрне, павильоннарны, чатырларны һ.б. вакытлыча урнаштыру, шулай ук күргәзмә, реклама, концерт, күңел ачу һәм башка массакүләм чаралар объектлар корылмаларына куела торган норматив таләпләрне исәпкә алып, шулай ук Әлмәт муниципаль районы җирле үзидарә органнарының тиешле рөхсәтләрен алып, билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

Статья 139

Ярминкәләр һәм (яисә) сезонлы сәүдә, цирклар, җәнлекләр асрау һ. б. оештыруга рөхсәт алучы затлар бурычлы:

- территорияне тиешенчә карап тотуны, шул исәптән аны санитар чистартуны тәэмин итәргә;
- каты көнкүреш калдыкларын чыгаруга килешү төзергә;
- калдыкларны һәм чүп-чарны җыю өчен чүп җыю урыннары (урналар) куярга;
- бирелгән территориядә төзекләндерүнең барлык элементларын, аерым алганда, яшел үсентеләрне саклап калуны тәэмин итәргә;
- рөхсәт гамәлдән чыккач, оештыручылар төзекләндерү объектын торгызырга һәм зыян килгән очракта түләүләрне тулы күләмдә башкарырга тиеш.

39 бүлек. Карарлар кабул итүдә һәм авыл мохитен комплекслы төзекләндерү һәм үстерү проектларын гамәлгә ашыруда җәмәгатьчелекнең катнашу рәвешләре һәм механизмнары

39.1. Гомуми нигезләмәләр. Җәмәгать катнашуының бурычлары, файдасы һәм формалары

Статья 140

Шәһәр халкының әйләнә-тирә мохиттән канәгатьлеген арттыру, тормышның һәм авыл мохитенең сыйфатын күтәрү максатларында авыл территорияләрен төзекләндерү буенча карарлар кабул итүгә һәм проектларны

гамәлгә ашыруга актив шәһәр халкының, бергәлек вәкилләренең җәлеп ителүе, җирлекнең барлык үсеш субъектлары фикерен реаль исәпкә алу зарур.

Статья 141

Барлык кызыксынган якларның киң катнашуын һәм иҗтимагый мәнфәгатьләрнең һәм теләкләрнең оптималь ярашуын тәэмин итү һәм һөнәри экспертиза үткәрү өчен:

1) җәмәгать таләбен ачыклау, хәрәкәт итә торган кыйммәтләрне формалаштыру һәм карала торган проектның максатларын билгеләү этабында Җәмәгатьчелек катнашуын максимальләштерү;

2) бурычларны хәл итүнең альтернатив концепцияләрен эшләүдә, шул исәптән проект семинарлары һәм ачык конкурслар механизмын кулланып, җәмәгать катнашуын һәм һөнәри экспертизаны берләштерү;

3) авыл тормышының әлеге территориягә һәм әлеге мәсьәләгә кагылышлы барлык субъектларын җәлеп итеп төзелгән вариантларны карау;

4) сайланган концепцияне белгечләргә эшләп бетерүгә тапшыру, финал карарын яңадан карау, шул исәптән барлык кызыксынган субъектлар катнашында аның нәтиҗәлелеген һәм җәлеп итүчәнлеген көчәйтү.

39.2. Җәмгыятьтә катнашуны оештыру принциплары һәм механизмнары

Статья 142

Җәмәгатьчелектә катнашуның барлык формалары барлык кызыксынган якларны тулырак җәлеп итүгә, аларның чын мәнфәгатьләрен һәм кыйммәтләрен ачыклауга, аларны авыл җирлегендә теләсә нинди үзгәрешләрне проектлауда чагылдыруга, проектларны гамәлгә ашыру максатлары һәм планнары буенча килешүгә ирешүгә, авыл тормышындагы барлык субъектларны территорияне үстерү стратегиясен гамәлгә ашыручы проектлар тирәсенә туплауга һәм берләштерүгә юнәлдерелгән.

Статья 143

Территорияләрне төзекләндерү проектлары буенча ачык фикер алышуны проект бурычларын формалаштыру этабында һәм проектлауның һәр этабы йомгаклары буенча оештырырга кирәк.

Статья 144

Территорияләрне төзекләндерүгә һәм үстерүгә кагылышлы барлык карарлар, тиешле территорияләрдә һәм җирлекнең барлык субъектларында яшәүчеләрнең фикерен исәпкә алып, ачык һәм хәбәрдар кабул ителергә тиеш.

Статья 145

Халыкка һәм җирлектәге тормышның башка субъектларына авыл мохитен төзекләндерү һәм комплекслы үстерү өлкәсендәге бурычлар һәм проектлар турында мәгълүмат алу мөмкинлеген арттыру өчен «Интернет» челтәрендә интерактив портал булдыру тәкъдим ителә.

Статья 146

«Интернет» челтәрендә төп проект һәм конкурс документларына ирекле керүне тәэмин итәргә, шулай ук төзекләндерү проектлары буенча гавами фикер алышуларның видеоязмасын һәм аларны махсуслаштырылган муниципаль ресурсларда урнаштыруны тәэмин итәргә кирәк. Моннан тыш, гражданнар җыеннарында проект материалларына гавами Комментарийлар бирү һәм

фикер алышу мөмкинлеген тәэмин итү тәкъдим ителә.

Статья 147

Карарлар кабул итү һәм комплексլы төзекләндерү проектларын гамәлгә ашыру процессында гражданнарның катнашуын гамәлгә ашыру өчен түбәндәге форматларга иярергә кирәк:

1) территорияне үстерү максатларын һәм бурычларын бергәләп билгеләү, мохит проблемаларын һәм потенциалларын инвентаризацияләү;

2) сайланган территориядә активлыкларның төп төрләрен, функциональ зоналарны һәм аларның үзара урнашуын билгеләү;

3) җиһазларның төрен, капиталь булмаган объектларны, кече архитектура формаларын, аларның функциональ билгеләнешен, тиешле габаритларын, стиль чишелешен, Материалларны билгеләүне дә кертеп, тикшерү һәм сайлау;

4) территорияне функциональ зоналаштыруны исәпкә алып, өслекләрнең төрләрен сайлауда консультацияләр;

5) яшелләндерүнең фаразланган төрләре буенча консультацияләр;

6) яктыртуның һәм яктырту җайланмасының күздә тотыла торган төрләре буенча консультацияләр;

7) проектны эшләүдә катнашу, архитекторлар, проектлаучылар һәм башка профильле белгечләр белән карарлар турында фикер алышу;

8) проект карарларын проектлау процессында катнашучылар һәм җирле халыкны (өлкәннәрне һәм балаларны), эшмәкәрләрне, күрше территорияләр милекчеләрен һәм башка кызыксынган якларны кертеп, булачак кулланучылар белән килештерү;

9) проектны гамәлгә ашыру процессына җәмәгать контролен гамәлгә ашыру (теләсә кайсы кызыксынган яклар ягыннан контрольлек итү мөмкинлеген дә кертеп, шулай ук эшче төркем, проектның Иҗтимагый советы йә проектның Күзәтчелек советы булдыру);

10) территорияне эксплуатацияләү процессына җәмәгать контролен гамәлгә ашыру (теләсә кайсы кызыксынган яклар ягыннан контрольлек итү мөмкинлеген дә кертеп, шулай ук территорияне эксплуатацияләүне даими бәяләү өчен эшче төркем, проектның Иҗтимагый советы йә проектның Күзәтчелек советы булдыру).

Статья 148

Проектларны гамәлгә ашырганда планлаштырыла торган үзгәрешләр турында җәмәгатьчелеккә мәгълүмат җиткерүне һәм бу процесста катнашу мөмкинлекләрен барлык мөмкин булган коммуникация чаралары ярдәмендә тәэмин итәргә кирәк:

1) мәгълүмат җыю, катнашуны «онлайн» тәэмин итү һәм проект барышы турында даими мәгълүмат бирү, гавами тыңлаулар уздыру йомгаклары буенча фото, видео һәм текст хисапларын бастырып чыгару бурычларын хәл итәчәк бердәм мәгълүмати интернет - ресурс (җирлек сайты) булдыру.

2) җирлекнең мәгълүмат стендлары.

3) очрашуда катнашучыларны шәхсән, электрон почта аша яисә телефон аша индивидуаль чакырулар.

4) төрле шәһәр, авыл һәм һөнәри бергәлекләргә мәгълүмат җиткерүне тәэмин итү өчен социаль челтәрләрдән һәм интернет-ресурслардан файдалану.

5) проектлар турында фикер алышу түбәндәге инструментлар ярдәмендә катнашуны җәлеп итү һәм тәэмин итү өчен инструментларның киң

җыелмасыннан һәм заманча төркемле эш ысулларыннан файдаланып интерактив форматта түбәндәге инструментлар ярдәмендә башкарылырга тиеш: анкеталау, сораштырулар, интервьюлар бирү, карталаштыру, фокус-төркемнәр үткәрү, аерым кулланучылар төркемнәре белән эшләү, проект семинарлары оештыру, проект остаханәләре (воркшоплар) оештыру, Иҗтимагый фикер алышулар үткәрү, өлкәннәр һәм балалар катнашында дизайн-уеннар, мәктәп укучылары һәм студентлар белән проект остаханәләре оештыру, мәктәп проектлары (рәсемнәр), иншалар,теләкләр, макетлар), территория эксплуатациясенә бәя бирү.

Статья 149

Проектлауның һәр этабында конкрет ситуация өчен максималь туры килә торган механизмнарны сайларга кирәк, алар проект белән кызыксынган барлык яклар өчен гади һәм аңлаешлы булырга тиеш.

Статья 150

Җәмәгать фикер алышуларын уздыру өчен проектлау объекты белән янәшә урнашкан, транспорт уңайлылыгы Яхшы булган зонада урнашкан, кешеләргә яхшы таныш булган иҗтимагый һәм мәдәни үзәкләрне (мәдәният йортлары, мәктәпләр) сайларга кирәк.

Статья 151

Иҗтимагый фикер алышулар проект процессында катнашучыларга карата нейтраль позициядә булган тәҗрибәле модератор катнашында уздырылырга тиеш.

Статья 152

Очрашулар, проект семинарлары, воркшоплар, дизайн-уеннар һәм иҗтимагый фикер алышуларның теләсә нинди форматы йомгаклары буенча очрашу турында хисап, шулай ук очрашуның үз видеоязмасы төзелергә һәм халыкка проектның мәгълүмати ресурсларында да, шулай ук җирлек сайтында да урнаштырылырга тиеш, гражданнар проектның үсеш процессын күзәтеп торсын, шулай ук бу процесска комментарийлар биреп, теләсә кайсы этапта кушылсын өчен.

Статья 153

Квалификацияле катнашуны тәэмин итү өчен проект, проект алды тикшеренүләре нәтиҗәләре, шулай ук проектның үзе турында актуаль мәгълүматны бастырып чыгару иң ачык тыңлаулар уздырылганчы 14 көннән дә соңга калмыйча гамәлгә ашырыла.

Статья 154

Төзекләндерү өлкәсендә җәмәгать контролен теләсә кайсы кызыксынган физик һәм юридик затлар, шул исәптән фото-, видеофиксация өчен техник чаралар, шулай ук «Интернет» челтәрендәге гомумшәһәр интерактив порталларын кулланып гамәлгә ашырырга хокуклы. Җәмәгать контроле кысаларында төзекләндерү өлкәсендә ачыкланган һәм теркәлгән хокук бозулар турында мәгълүмат чаралар кору өчен җирлек башкарма хакимиятенең вәкаләтле органына һәм (яисә) «Интернет» челтәрендәге гомумшәһәр интерактив порталына җибәрелә.

Статья 155

Төзекләндерү өлкәсендә җәмәгать контроле төзекләндерү, торак һәм коммуналь хезмәтләр өлкәсендә мәгълүматның ачыклыгын һәм җәмәгать контролен тәэмин итү турындагы законнар һәм башка норматив хокукый актлар нигезләмәләрен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

40 бүлек. Кагыйдәләрне бозган өчен җаваплылык

Статья 156

Гражданнарны, вазыйфаи һәм юридик затларны әлеге кагыйдәләрне бозган өчен җаваплылыкка тарту Россия Федерациясенең һәм Татарстан Республикасының гамәлдәге законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

Статья 157

Җаваплылык чараларын куллану хокук бозучыны гамәлдәге законнар һәм әлеге Кагыйдәләр нигезендә үзе китергән матди зыянны каплау бурычыннан азат итми.

Кичү
авыл җирлеге башлыгы Г.П.Туманова